

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ САДІВНИЦТВА
Кафедра прикладної інженерії та охорони праці

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ ВИКОНАННЯ ПРАКТИЧНИХ РОБІТ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ОХОРОНИ ПРАЦІ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ

Умань 2020

Зміст

1	Навчання та інструктажі з охорони праці в сільському господарстві	3
2	Розслідування нещасних випадків та професійних захворювань на виробництві	20
3	Моделювання виробничих небезпек	119
4	Порядок атестації робочих місць на відповідність нормативним актам про охорону праці.	128
5	Розробка посадових інструкцій з охорони праці	145

НАВЧАННЯ ТА ІНСТРУКТАЖІ З ОХОРОНИ ПРАЦІ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Мета заняття

1. Доповнити і систематизувати знання про порядок проведення навчання з охорони праці з різними категоріями працівників АПК.
2. Набути навичок користування нормативно-правовими актами з охорони праці у межах виробничої діяльності підприємств АПК.
3. У рамках ділової гри набути знань щодо організації та оптимізації обсягів і напрямів працезохоронної роботи в АПК.

Завдання заняття

1. Засвоїти основні положення НПАОП 0.00–4.12–05, що регламентують порядок проведення навчання з охорони праці на виробництві.
2. Змоделювати елементи виробничої діяльності в галузі охорони праці інженерно-технічних працівників підприємств АПК (організація та методичне забезпечення проведення на підприємстві навчання з охорони праці).
3. Скласти програму проведення вступного та первинного інструктажів з охорони праці на виробництві.
4. Набути навичок з ухвалення обґрунтованих рішень щодо організації профілактичної працезохоронної роботи на підприємстві.

Підготовка до заняття

Ознайомитися з організаційними засадами проведення навчання з охорони праці з працівниками, викладеними у НПАОП 0.00–4.12–05.

Обладнання робочого місця

1. НПАОП 0.00–4.12–05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
2. Бланки первинної документації з охорони праці, що регламентують порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
3. Плакати, стенди, схеми, що ілюструють порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці.
4. Бланки завдання ділової гри.

Основні теоретичні положення

Глибинними причинами незадовільного стану охорони праці в АПК є низький рівень загальної культури виробництва, що виявляється, зокрема, у ставленні працівників та роботодавців до проблем охорони праці, до свого або чужого здоров'я. Тому одним із завдань служби охорони праці на підприємстві є пропаганда безпечних умов праці, інформування працівників про їх права і обов'язки з охорони праці, поширення позитивного досвіду щодо створення здорових і безпечних умов праці, профілактика виробничого травматизму і професійних захворювань. Більшість з цих завдань можна вирішити під час проведення навчання з охорони праці на підприємстві.

Працівники підприємства під час прийняття на роботу і в процесі праці проходять за рахунок роботодавця інструктажі, навчання та перевірку знань з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також правил поведінки у разі виникнення аварії (рис. 1) На підприємстві, з урахуванням специфіки виробництва, розробляють і затверджують відповідні положення про навчання з питань охорони праці на підприємстві, а також формують плани-графіки проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, з якими ознайомлюють працівників. Спеціалісти служби охорони праці підприємства організовують навчання та перевірку знань з питань охорони праці працівників, у тому числі під час їх професійної підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації.

Навчання з охорони праці організаційно (формування навчальних груп, розроблення навчально-тематичних планів та програм, форм навчальної документації та порядок їх ведення тощо) здійснюють згідно з вимогами НПАОП 0.00–4.12–05. Навчання з питань охорони праці може проводитися як традиційними методами у вигляді лекцій, так і з використанням сучасних видів представлення навчального матеріалу – модульного, дистанційного тощо, а також із застосуванням технічних засобів навчання: аудіовізуальних, комп'ютерних навчально-інформаційних систем та тренажерів.

Перед перевіркою знань з питань охорони праці на підприємстві для працівників організовують лекційні та семінарські заняття, консультації та ін. Перевіряють знання працівників щодо нормативно-правових актів з охорони праці, додержання яких входить до їхніх функціональних обов'язків.

Рис. 1. Блок-схема організації навчання і перевірки знань з питань охорони праці на підприємстві

Працівники, які суміщають професії, проходять навчання, інструктаж та перевірку знань з питань охорони праці як з їхніх основних професій, так і з професій за сумісництвом.

Перевіряє знання працівників з питань охорони праці на підприємстві постійно діюча комісія, склад якої затверджує наказом *керівник підприємства* (рис. 2). Очолює комісію теж керівник підприємства або його *заступник*, до *службових обов'язків* якого входить організація роботи з охорони праці. На великих підприємствах комісії з перевірки знань з питань охорони праці створюють в *окремим структурних підрозділах* (їх очолюють керівники відповідних *підрозділів чи їх заступники*). До складу комісії входять спеціалісти служби охорони праці, представники юридичної, виробничо-технічних служб, *профспілки*. Також у роботі комісії можуть брати участь страхові експерти з охорони праці виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України і викладачі навчально-методичних центрів з охорони праці, які проводили навчання на підприємстві. Інспектори територіальних управлінь *Держпраці* повинні *обов'язково* входити до складу комісії під час первинної перевірки знань з питань охорони праці працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.

Комісія вважається правочинною, якщо до її складу *вводить не менше трьох осіб*. Усі члени комісії повинні пройти навчання та перевірку знань з питань охорони праці у навчально-методичних центрах. Перелік питань для перевірки знань з охорони праці працівників, з урахуванням специфіки роботи підприємства, складають члени комісії (затверджує *керівник підприємства*). Формою перевірки знань з питань охорони праці працівників є *тестування, залік або екзамен*. Тестування комісія проводить на *комп'ютерних екзаменаторах* чи за допомогою модульних тестів; *екзамен* (залік) – за екзаменаційними білетами у вигляді усного або письмового опитування. Результати перевірки знань з питань охорони праці оформлюють протоколом засідання комісії, а працівникам, зайнятим на роботах з підвищеною небезпекою, додатково видають посвідчення, у яких вказують найменування НПАОП, що регламентують виконання таких робіт і з яких працівники виявили належні знання. У випадку незадовільних результатів перевірки знань з питань охорони праці працівників не допускають до роботи і протягом місяця вони повинні пройти повторне навчання і повторну перевірку знань.

Рис. 2. Порядок створення комісій для перевірки знань посадових осіб з питань охорони праці

Термін зберігання протоколів перевірки знань з питань охорони праці – не менше 5 років.

Спеціальне навчання з питань охорони праці проходять щороку посадові особи та інші працівники, зайняті на роботах з підвищеною небезпекою (Додаток).

Спеціальне навчання з питань охорони праці може проводитись як безпосередньо на підприємстві, так і галузевими навчальними центрами з охорони праці та навчально-виробничими комбінатами, які отримали в установленому порядку відповідний дозвіл Держпраці. На підприємстві таке навчання проводять за навчальними планами та програмами, які розроблено з урахуванням конкретних видів робіт, виробничих умов, функціональних обов'язків працівників і затверджено наказом, а перевіряє рівень набутих знань з питань охорони праці комісія підприємства. У разі неможливості створення такої комісії на підприємстві перевіряє знання працівників після спеціального навчання комісія спорідненого підприємства або територіального управління Держпраці.

Навчання з охорони праці посадових осіб. Посадові особи підприємства (керівник, його заступники, головні спеціалісти, керівники структурних підрозділів та ін.) проходять навчання і перевірку знань з питань охорони праці під час прийняття на роботу і періодично, один раз на три роки (рис. 1). Вони навчаються згідно з Типовим тематичним планом і програмою навчання з питань охорони праці посадових осіб.

Посадові особи, зокрема спеціалісти служби охорони праці підприємства, де стався нещасний випадок (професійне отруєння) з важкими наслідками, повинні у місячний термін пройти позачергове навчання і перевірку знань з питань охорони праці у встановленому порядку, якщо комісією з розслідування встановлено факт порушення ними вимог нормативно-правових актів охорони праці. Позачергове навчання для ознайомлення з новими нормативно-правовими актами охорони праці можна проводити у формі семінарів.

Проведення інструктажів з питань охорони праці. Працівники підприємства, під час прийняття на роботу та періодично повинні проходити на підприємстві інструктажі з питань охорони праці, надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій у разі виникнення аварійних ситуацій, пожеж і стихійного лиха. За характером і часом проведення інструктажів з питань охорони праці поділяють на вступний, первинний, повторний, позаплановий та цільовий (рис. 3).

Рис. 3. Блок-схема організації проведення інструктажу з охорони праці на підприємстві

Вступний інструктаж проводять у спеціально обладнаному кабінеті охорони праці з використанням сучасних технічних засобів навчання, навчальних та наочних посібників за програмою, розробленою службою охорони праці підприємства. Під час вступного інструктажу працівника ознайомлюють з нормативно-правовою базою охорони праці, правилами внутрішнього розпорядку підприємства, засобами безпеки, які запроваджено на підприємстві з урахуванням особливостей виробництва. Запис про проведення вступного інструктажу виконують у журналі реєстрації вступного інструктажу з питань охорони праці, який зберігається службою охорони праці, а також у наказі щодо прийняття працівника на роботу.

Первинний інструктаж проводять до початку роботи безпосередньо на робочому місці: з новоприйнятими (постійно чи тимчасово) працівниками; з працівниками, яких переведено з іншого структурного підрозділу підприємства; з працівниками, які виконуватимуть нову для них роботу; з відрядженими працівниками іншого підприємства, які беруть безпосередню участь у виробничому процесі на підприємстві. Також первинний інструктаж проводять з учнями та студентами навчальних закладів до початку виробничої практики та перед виконанням кожного завдання, пов'язаного з використанням різних механізмів, інструментів, матеріалів тощо. Первинний інструктаж на робочому місці проводять індивідуально або з групою осіб одного фаху за чинними на підприємстві інструкціями з охорони праці відповідно до виконуваних робіт.

Повторний інструктаж проводять на робочому місці індивідуально з окремим працівником або групою працівників, які виконують однотипні роботи, за обсягом і змістом переліку питань первинного інструктажу. Повторний інструктаж проводять в терміни, визначені галузевими нормативно-правовими актами з охорони праці, або керівником підприємства з урахуванням конкретних умов праці, але не рідше: на роботах з підвищеною небезпекою – 1 раз на три місяці; для решти робіт – 1 раз на шість місяців.

Позаплановий інструктаж проводять з працівниками підприємства на робочому місці або у кабінеті охорони праці: у разі введення в дію нових або переглянутих нормативно-правових актів з охорони праці, а також після внесення змін та доповнень до них; якщо змінено технологічний процес, замінено або модернізовано устаткування, прилади та інструменти, сировину, матеріали, що може вплинути на рівень безпеки праці; якщо працівник порушив нормативи охорони праці, що призвело до травм, аварій, пожеж тощо; якщо перерви у роботі працівника становили більше, ніж на 30 календарних днів – для робіт з підвищеною небезпекою, а для решти робіт – понад 60 днів. Обсяг і зміст позапланового інструктажу визначають у кожному окремому

випадку залежно від причин і обставин, що спричинили потребу його проведення.

Цільовий інструктаж проводять з працівниками підприємства: якщо їх направляють ліквідувати наслідки аварії або стихійного лиха; у разі проведенні робіт, на які згідно із вимогами законодавства з охорони праці, оформлюють наряд-допуск, наказ або розпорядження. Обсяг і зміст цільового інструктажу визначають залежно від виду виконуваних робіт.

Первинний, повторний, позаплановий і цільовий інструктажі завершуються перевіркою набутих знань особою, яка проводила інструктаж, у вигляді усного опитування або за допомогою технічних засобів, а також перевіркою набутих навичок безпечних методів праці. За незадовільних результатів перевірки знань, умінь і навичок щодо безпечного виконання робіт після первинного, повторного чи позапланового інструктажів з охорони праці протягом 10 днів працівнику проводять додатковий інструктаж і повторно перевіряють знання. У разі незадовільних результатів перевірки знань після цільового інструктажу працівника до виконання робіт не допускають.

Про проведення первинного, повторного, позапланового та цільового інструктажів та допуск до роботи проінструктованих працівників інструктор (майстер, бригадир, начальник підрозділу тощо) вносить запис до журналу реєстрації інструктажів з питань охорони праці на робочому місці. Сторінки журналу реєстрації інструктажів повинні бути пронумеровані, прошнуровані і скріплені печаткою. У разі виконання робіт, що потребують оформлення наряду-допуску, цільовий інструктаж реєструють у цьому наряді-допуску.

Перелік професій та посад працівників, яких звільняють від повторного інструктажу, затверджує керівник підприємства. До цього переліку можуть бути зараховані працівники, участь у виробничому процесі яких не пов'язана: з безпосереднім обслуговуванням об'єктів, машин, механізмів, устаткування; застосуванням приладів та інструментів; збереженням або перероблянням сировини, матеріалів тощо.

Стажування, дублювання працівників. Новоприйняті на підприємство працівники після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом досвідчених, кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 2–15 змін або дублювання протягом не менше шести змін. Стажування або дублювання проводять, як правило, під час професійної підготовки на право виконання робіт з підвищеною небезпекою. Працівники, функціональні обов'язки яких пов'язані із забезпеченням безаварійної роботи об'єктів підвищеної небезпеки або з виконанням окремих робіт підвищеної небезпеки, до початку самостійної роботи повинні проходити у цей період протиаварійні та протипожежні

тренування згідно з планом ліквідації аварій на підприємстві. Допуск до стажування (дублювання) оформляють наказом. У наказі вказують тривалість стажування (дублювання) та особу, яка відповідає за проведення стажування (дублювання). Перелік посад і професій працівників, які повинні проходити стажування (дублювання), визначає керівник підприємства залежно від ризику виконання робіт. Тривалість стажування (дублювання) залежить від стажу і характеру роботи, а також від кваліфікації працівника.

Керівник підприємства має право своїм наказом звільняти від проходження стажування (дублювання) працівників, які мають стаж роботи за відповідною професією не менше трьох років або переведені з іншого підрозділу, де характер роботи та тип обладнання аналогічні. Під час стажування працівники повинні виконувати роботи, які за складністю, характером, вимогами безпеки відповідають роботам, що передбачені функціональними обов'язками цих працівників. Протягом стажування (дублювання) працівник повинен:

- закріпити знання щодо правил безпечної експлуатації технологічного обладнання, технологічних і посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;

- оволодіти навичками орієнтування у виробничих ситуаціях за нормальних і аварійних умов;

- засвоїти за конкретних умов виробництва методи безаварійного керування технологічними процесами і обладнанням з метою забезпечення нормативів безпеки праці.

Після закінчення стажування (дублювання) у разі задовільних результатів перевірки знань з питань охорони праці наказом керівника підприємства працівника допускають до самостійної роботи, про що роблять запис у журналі реєстрації інструктажів. Якщо ж працівник не оволодів необхідними виробничими навичками чи отримав незадовільну оцінку з протиаварійних та протипожежних тренувань, то стажування (дублювання) новим наказом може бути продовжено на термін не більше двох змін.

Програма ділової гри

1. Ознайомитись з основними положеннями НПАОП 0.00–4.12–05, простеживши за допомогою блок-схем рис. 1–3 можливості проведення навчання з охорони праці для різних категорій працівників.
2. Організувати проведення навчання з охорони праці керівництва підприємства, спеціалістів служби охорони праці підприємства, членів постійно діючої комісії підприємства з перевірки знань з охорони праці.
3. Організувати проведення навчання та перевірки знань з охорони праці посадових осіб підприємства.
4. Організувати проведення навчання та перевірки знань з охорони праці працівників, що виконують роботи за умов підвищеної небезпеки.
5. Організувати проведення інструктажів з охорони праці працівників робітничих професій.
6. Оформити результати перевірки знань з охорони праці працівників у вигляді протоколів та відповідних посвідчень.

Підготовка до роботи

1. Розділити учасників ділової гри (навчальну студентську групу) на три підгрупи по 6–7 осіб, з числа яких у кожній підгрупі призначити керівника підприємства, спеціаліста служби охорони праці, членів постійно діючої комісії підприємства з перевірки знань з охорони праці, керівників середньої ланки, працівників, зайнятих на роботах підвищеної небезпеки, страхового експерта з охорони праці районного відділення ФССНВВПЗ, інспектора Держпраці (рис. 4).
2. Розглянувши НДГ Уманського НУС «Родниківка» як базове підприємство для проведення ділової гри, за кожною з підгруп закріпити окремий цех цього господарства (відповідно – цехи рослинництва, тваринництва та переробки продукції чи ін.).
3. Для кожного цеху учасники ділової гри мають скласти перелік основних професій та перелік робіт підвищеної небезпеки (Додаток).

План проведення ділової роботи

1. **Загальні положення.** Правильно проведене та оформлене навчання з питань охорони праці, активність під час перевірки знань свідчать про достатній рівень засвоєння студентами основних засад НПАОП 0.00–4.12–05 та їх вміння застосувати набуті знання для вирішення поставленого завдання.

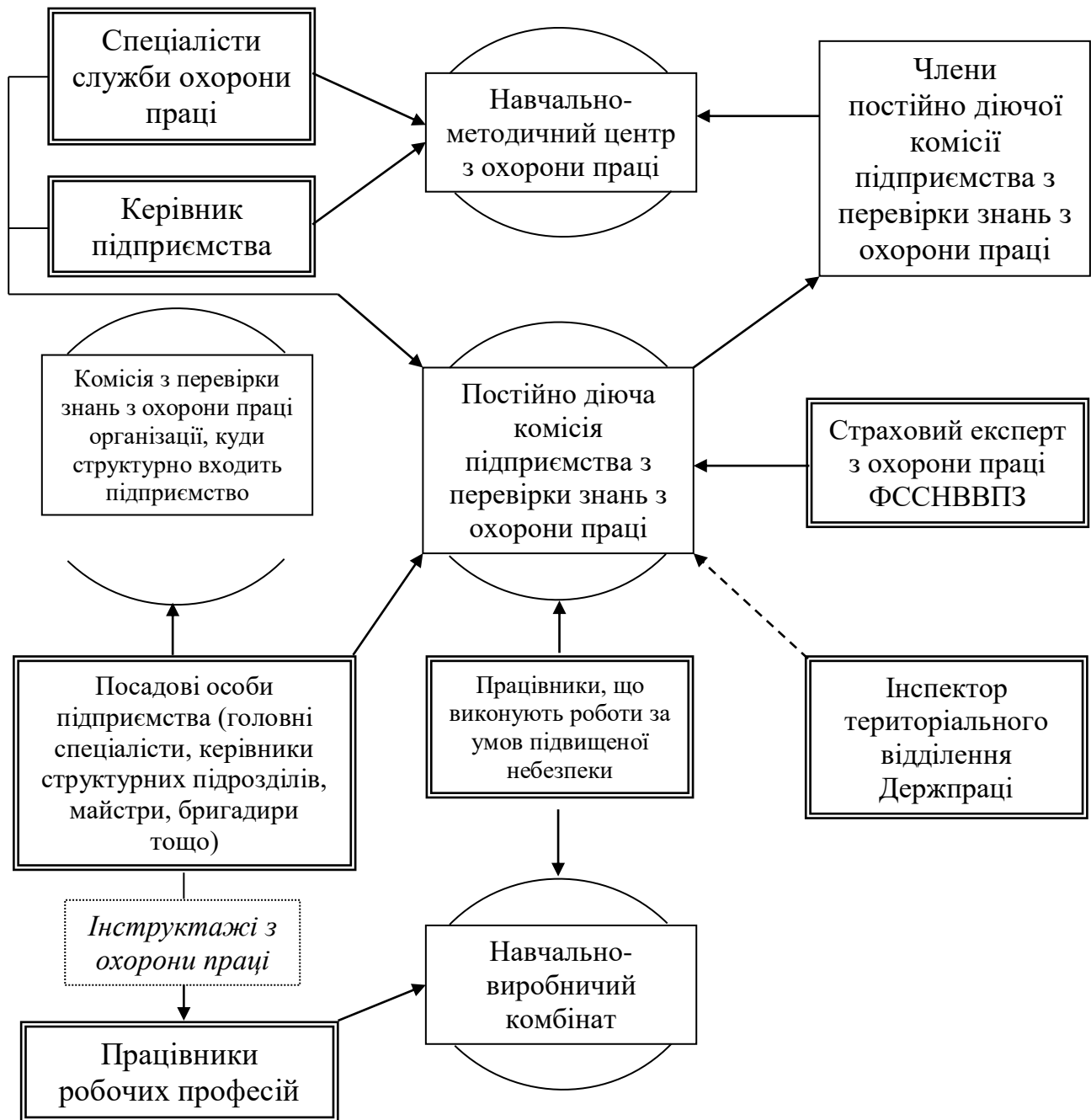

Рис. 4. Блок-схема ігрових зв'язків між учасниками ділової гри

2. Етапи і послідовність проведення ділової гри

1 етап. Ознайомлення з ігровою ситуацією

Учасники ділової гри у кожній підгрупі з'ясовують свої обов'язки щодо проведення навчання з охорони праці на підприємстві (об'єкті ділової гри) та у зазначеному виробничому підрозділі.

Керівник підприємства готує наказ про проведення навчання з охорони праці протягом визначеного терміну, затверджує склад комісії з перевірки знань та координує роботу інших учасників ділової гри.

Спеціаліст служби охорони праці складає списки працівників, що мають пройти навчання, визначає форму і місце його проведення.

Члени постійно діючої комісії підприємства готують перелік тем, з яких буде проведено перевірку знань з питань охорони праці.

Керівники середньої ланки (майстри, бригадири, інженери) складають перелік питань первинного інструктажу з охорони праці для виробничих процесів, що виконуються у вказаному цеху базового господарства.

У ролі страхового експерта з охорони праці та інспектора Держпраці може виступати викладач, який контролює методичну правильність розподілу обов'язків.

II етап. Проведення навчання з охорони праці для різних категорій працівників базового підприємства

Учасники ділової гри з кожної підгрупи формують навчальні групи слухачів, що мають проходити навчання у навчально-методичних центрах, навчально-виробничому комбінаті та безпосередньо на підприємстві. Слухачі, що виступають у ролі посадових осіб підприємства та працівників на роботах підвищеної небезпеки, ознайомлюються з Тематичними планами і програмами проведення навчання з охорони праці.

Слухачі, що виступають у ролі працівників на звичайних (без підвищеної небезпеки) роботах, ознайомлюються з переліками питань первинного інструктажу.

III етап. Перевірка знань з питань охорони праці

Проінструктовані працівники та слухачі навчальних груп складають заліки з питань охорони праці інструкторам і членам комісій з перевірки знань з питань охорони праці у формі усного опитування.

IV етап. Загальне обговорення результатів перевірки знань з питань охорони праці

Рівень знань з питань охорони праці кожного проекзаменованого учасника ділової гри інструктор чи екзаменатор оцінює за двобальною системою: «знає» або «не знає».

Страховий експерт з охорони праці та інспектор Держпраці аналізують ступінь правильності організації навчання та роблять висновки щодо

оволодіння знаннями з охорони праці працівників різних професій базового підприємства.

V етап. Оформлення матеріалів навчання з охорони праці

Результати перевірки знань з питань охорони праці оформляють протоколом чи записують у журнал проведення первинного інструктажу, де мають бути всі необхідні підписи учасників ділової гри.

VI етап. Підведення підсумків ділової гри

Підсумки ділової гри проводить викладач. З урахуванням встановлених критеріїв він оцінює роботу підгруп і кожного студента. Робить загальні висновки щодо проведення ділової гри на основі отриманих балів кожним учасником і виставляє кожному студенту оцінку.

Звіт про роботу

Звітом учасника гри за виконану роботу (ділову гру) є правильно оформлені протоколи проведення навчання з охорони праці та заповнені журнали первинного інструктажу.

Контрольні запитання

- 1. Які основні види навчання проводять на підприємстві?*
- 2. З якою метою проводять навчання з охорони праці на виробництві?*
- 3. Хто входить до складу комісії з перевірки знань з питань охорони праці?*
- 4. Через який період посадові особи проходять повторне навчання з охорони праці і в яких навчальних закладах?*
- 5. Де реєструють проведення вступного та інших видів інструктажу з охорони праці?*
- 6. Через який період проводять повторне навчання, якщо працівник виявив незадовільні знання?*
- 7. Які питання вводять до програми первинного інструктажу?*
- 8. Чи регламентують періодичність проведення повторного інструктажу?*
- 9. Для яких професій чи робіт проводять спеціальне навчання? Яким має бути склад комісії?*

Перелік робіт з підвищеною небезпекою в АПК

№ п/п	Види робіт з підвищеною небезпекою
1.	Електрозварювальні роботи
2.	Роботи в охоронних зонах ліній електропередач
3.	Електромонтажні роботи на не знеструмлених електроустановках
4.	Роботи у зонах дії струму високої частоти електростатичного та електромагнітного полів, а також роботи із застосуванням дозиметрів
5.	Роботи з легкозаймистими, займистими та вибухонебезпечними речовинами
6.	Транспортування балонів, вмістин із стисненими, скрапленими, отруйними, вибухонебезпечними та інертними газами, їх заповнювання та ремонт
7.	Обслуговування агрегатів і котлів, що працюють на газі і рідкому паливі
8.	Роботи, пов'язані з обслуговуванням, експлуатацією та ремонтом компресорних та холодильних установок, що працюють на вибухонебезпечних та токсичних газах
9.	Роботи щодо виготовлення, зберігання, використання та транспортування речовин, які належать до I та II класу небезпеки
10.	Зливання, очищення, нейтралізація резервуарів, тари та інших вмістин з-під нафтопродуктів, кислот, лугів та інших шкідливих речовин, в тому числі радіоактивних
11.	Роботи з отруйними, шкідливими, токсичними та активними речовинами
12.	Роботи щодо дезактивації, дезінсекції, дератизації та дезінфекції приміщень
13.	Обробляння деревини та інших речовин антисептичними та вогнезахисними сумішами і речовинами
14.	Вулканізаційні роботи
15.	Роботи, пов'язані з виготовленням, зберіганням, транспортуванням та застосуванням агрохімікатів, пестицидів, гербіцидів
16.	Гасіння вапна
17.	Обслуговування дробарок, сортувальних, фасувально-пакувальних, змішувальних, варильних, сепараторних механізмів

Продовж. додатку

18.	Випробування та обслуговування парових і водогрійних котлів, трубопроводів гарячої води, теплообмінників, тепломеханічного устаткування, посудин, що працюють під тиском
19.	Аварійно-рятувальні роботи, гасіння пожеж, боротьба з повінню
20.	Зведення і нарощування дамб, гідротехнічних споруд і гідровідвалів
21.	Експлуатація та ремонт водозбірних споруд
22.	Роботи у колодязях, траншеях, котлованах, бункерах, камерах і колекторах
23.	Роботи у замкнених просторах (вмістищах, боксах, трубопроводах).
24.	Роботи щодо очищення від снігу та пилу дахів будівель за відсутності на них захисної огорожі
25.	Вантажні роботи за допомогою машин і механізмів.
26.	Монтаж, демонтаж і накачування шин автотранспортних засобів
27.	Обслуговування і ремонт елементів підвіски автомобілів, гідропідіймачів на автомобілях-самоскидах та самоскидних причепах, їх знімання і встановлювання
28.	Управління тракторами і самохідним технологічним обладнанням
29.	Обслуговування механічних та автоматичних ліній
30.	Роботи на копіювальних машинах
31.	Проведення робіт у силосах, призначених для різної сільськогосподарської продукції, у вагонах-зерновозах
32.	Роботи щодо розвантаження, складання і зберігання зернових та олійних культур, висівок, макухи і шротів насипом і у затареному вигляді
33.	Роботи щодо обслуговування бугаїв-плідників, кнурів і жеребців

Список літератури

1. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці / В.Ц. Жидецький. – Львів: АД, 2006. – 336 с.
2. Гандзюк М.П. Основи охорони праці / М.П. Гандзюк, Є.П. Желібо, М.О. Халімовський. – К.: Каравела, 2006. – 392 с.
3. Закон України «Про охорону праці» // Урядовий кур'єр, 2002. – №46.
4. НПАОП 0.00–4.12–05. «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці». Затверджене Наказом Держнаглядохоронпраці від 26.01.2005 р. № 15.
5. НПАОП 0.00–8.24–05. «Перелік робіт з підвищеною небезпекою». – К.: Основа, 2005. – 11 с.
6. НПАОПО 1.1–1.01–00. «Правила охорони праці у сільськогосподарському виробництві». – К.: Основа, 2001. – 384 с.
7. «Рекомендації щодо організації роботи кабінету промислової безпеки та охорони праці». Затверджені Головою Держпромгірнагляду 16.01.2008 р.

РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ НА ВИРОБНИЦТВІ

Мета заняття

1. Засвоїти основні положення щодо розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві згідно постанови Кабінету Міністрів України № 337 від 17 квітня 2019 р.

2. Набути навичок користування нормативними матеріалами у галузі охорони праці під час складання актів про нещасні випадки на виробництві.

3. Навчитися застосовувати знання щодо організації розслідування нещасних випадків на виробництві, кодування інформації про них під час проведення ділової гри.

Завдання заняття

1. Представити основні положення щодо розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

2. Змодельовати елементи виробничої діяльності у галузі охорони праці посадових осіб підприємства АПК та інших установ працезахоронного профілю (участь у роботі комісії з розслідування нещасного випадку на виробництві).

3. Скласти та оформити акт розслідування за формою Н-1 для запропонованих викладачем прикладів нещасних випадків.

4. Набути навичок з ухвалення обґрунтованих рішень щодо запобігання нещасним випадкам на виробництві.

Програма заняття

1. Ознайомитися з Порядком розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

2. Окреслити виробничу ситуацію для запропонованого викладачем опису обставин нещасного випадку на виробництві (початкові дані ділової гри).

3. Сформулювати комісію з розслідування нещасного випадку на виробництві, визначити обов'язки, функції та права кожного з членів комісії.

4. Намітити план розслідування запропонованого прикладу нещасного випадку на виробництві.

5. Розслідувати виробничі ситуації, які призвели до нещасного випадку на виробництві, записати отриману інформацію у бланк акту розслідування, підписати акт членами комісії.

6. Проаналізувати ступінь повноти і об'єктивності процесу розслідування для запропонованої ігрової ситуації і зробити висновки щодо завершеності розслідування.

7. Зареєструвати нещасний випадок на виробництві у спеціальному

журналі, підготувати проект наказу керівника підприємства про заходи щодо запобігання нещасних випадків на виробництві у структурному підрозділі, де стався нещасний випадок.

8. Отримати візу викладача на акті розслідування за формою Н-1 у штампі «Затверджую» як остаточну комплексну оцінку виконаної роботи.

Підготовка до заняття

Самостійно вивчити основні положення Порядку розслідування та обліку нещасних випадків на виробництві.

Обладнання робочого місця

1. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві згідно постанови Кабінету Міністрів України № 337 від 17 квітня 2019 р.

2. Плакати та схеми для ілюстрації ходу розслідування.

3. Бланки завдання з початковими даними про нещасний випадок на виробництві.

Загальні питання

Цей Порядок визначає процедуру проведення розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, що сталися з особами, визначеними частиною першою статті 35 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

Порядок поширюється на:

- усіх юридичних і фізичних осіб, які відповідно до законодавства використовують найману працю;
- осіб, які працюють за трудовим, цивільно-правовим договором, на інших підставах, передбачених законом, на підприємствах незалежно від форми власності та господарювання, зокрема в іноземних дипломатичних і консульських установах, інших представництвах нерезидентів, або у фізичних осіб, а також обрані на виборні посади в органах державної влади, органах місцевого самоврядування та в інших органах, фізичних осіб – підприємців, осіб, які провадять незалежну професійну діяльність, членів фермерського господарства, якщо вони не належать до осіб, які підлягають страхуванню від нещасного випадку на інших підставах;
- учнів та студентів навчальних закладів, клінічних ординаторів, аспірантів, докторантів, залучених до будь-яких робіт під час, перед або після занять; під час занять, коли вони набувають професійних навичок; у період проходження виробничої практики (стажування), виконання робіт на підприємствах;
- осіб, яких утримують у виправних закладах та залучають до трудової діяльності на виробництві цих установ або на інших підприємствах за спеціальними договорами.

У цьому Порядку терміни вживаються в такому значенні:

безпосередній керівник робіт – спеціаліст, фахівець відповідної кваліфікації, який дає завдання працівникові щодо виконання робіт, здійснює особистий контроль за ходом їх виконання і дотриманням заходів безпеки на робочих місцях;

груповий нещасний випадок – нещасний випадок, що стався одночасно з двома та більше працівниками незалежно від ступеня тяжкості отриманих ними травм;

прихований нещасний випадок на виробництві – нещасний випадок, про який роботодавець, потерпілий або працівник, який його виявив, не повідомив у встановлений цим Порядком строк відповідним органам та установам, та/або нещасний випадок, розслідування якого не проведено комісією підприємства (установи, організації);

територія підприємства (установи, організації) – земельна ділянка, що надана у користування підприємству (установі, організації), а також ділянка, яка віднесена до його території згідно з рішенням відповідного місцевого органу виконавчої влади чи органу місцевого самоврядування, включаючи виробничі, адміністративні та побутові приміщення, будівлі, споруди, розміщені на такій земельній ділянці, на (в) яких провадиться виробнича

діяльність.

Організація розслідування нещасних випадків

Розслідування проводиться у разі виникнення *нещасного випадку* – обмеженої в часі події або раптового впливу на працівника небезпечного виробничого фактора чи середовища, що сталися у процесі виконання ним трудових обов'язків або в дорозі (на транспортному засобі підприємства чи за дорученням роботодавця), внаслідок яких заподіяно шкоду здоров'ю, зокрема від одержання поранення, травми, у тому числі внаслідок тілесних ушкоджень, гострого професійного захворювання (отруєння) та інших отруєнь, одержання сонячного або теплового удару, опіку, обмороження, а також у разі утоплення, ураження електричним струмом, блискавкою та іонізуючим випромінюванням, одержання інших ушкоджень внаслідок аварії, пожежі, стихійного лиха (землетрусу, зсуву, повені, урагану тощо), контакту з представниками тваринного та рослинного світу, які призвели до втрати працівником працездатності на один робочий день чи більше або до необхідності переведення його на іншу (легшу) роботу не менш як на один робочий день, зникнення, а також настання смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків.

Як діяти за нещасного випадку

Потерпілий або працівник, який виявив нещасний випадок, чи інша особа – *свідок нещасного випадку* – повинні вжити всіх можливих заходів, необхідних для надання допомоги потерпілому та негайно повідомити про нещасний випадок безпосередньому керівникові робіт, службі охорони праці підприємства або іншій уповноваженій особі підприємства.

Безпосередній керівник робіт чи інша уповноважена особа підприємства зобов'язані:

- терміново організувати надання першої домедичної допомоги потерпілому та забезпечити у разі потреби його направлення до закладу охорони здоров'я;
- негайно повідомити роботодавцеві про те, що сталося;
- зберегти до прибуття комісії з розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку обстановку на робочому місці, машини, механізми, обладнання, устаткування у такому стані, в якому вони були на момент нещасного випадку, якщо це не загрожує життю та здоров'ю інших працівників і не призведе до більш тяжких наслідків або порушення виробничих процесів.

Інформацію про нещасний випадок надає також заклад охорони здоров'я, який зобов'язаний *невідкладно* передати з використанням засобів зв'язку (факс, телефонограма, електронна пошта) та *протягом доби* на паперовому носії **екстрене повідомлення** про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві (у разі можливості з висновком про ступінь тяжкості

травм) за формою згідно з додатком 1:

- підприємству (установі, організації), де працює потерпілий або на якому він виконував роботу;
- територіальному органів Держпраці за місцем настання нещасного випадку;
- робочому органів виконавчої дирекції Фонду соціального страхування за місцем настання нещасного випадку.

Заклад охорони здоров'я повинен провести необхідні дослідження для визначення наявності в організмі потерпілого алкоголю (наркотичних засобів чи токсичних або отруйних речовин) і визначити ступінь його сп'яніння. Відповідний висновок чи витяг з протоколу (з окремим позначенням у разі відмови потерпілого визначити ступінь сп'яніння) заклад охорони здоров'я безоплатно надає *протягом однієї доби* з моменту одержання запиту від роботодавця та/або голови комісії з розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку.

Кому повідомити

Після того, як роботодавець отримав інформацію про нещасний випадок від безпосереднього керівника робіт, повідомлення від закладу охорони здоров'я, заяву потерпілого, членів його сім'ї чи уповноваженої ним особи тощо, він зобов'язаний *протягом двох годин надати* з використанням засобів зв'язку та *не пізніше наступного робочого дня* на паперовому носії **повідомлення про нещасний випадок** згідно з додатком 2:

- територіальному органів Держпраці;
- робочому органів Фонду соціального страхування за місцем настання нещасного випадку;
- керівнику підприємства, на території якого стався нещасний випадок, якщо потерпілий є працівником іншого підприємства;
- керівнику первинної організації профспілки незалежно від членства потерпілого в профспілці (якщо на підприємстві кілька профспілок – керівнику профспілки, членом якої є потерпілий; якщо ж профспілки немає – уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці);
- уповноваженому органу чи наглядовій раді підприємства (у разі її створення);
- органу ДСНС, якщо нещасний випадок стався внаслідок пожежі.

Що зобов'язаний роботодавець

Роботодавець зобов'язаний:

1) створити належні умови для роботи комісії (спеціальної комісії), зокрема забезпечити приміщенням, засобами зв'язку, оргтехнікою, автотранспортом, спецодягом, спецвзуттям (у разі потреби), канцелярським приладдям тощо, а також за рішенням комісії (спеціальної комісії) залучити до роботи експертів, інших спеціалістів;

2) забезпечити виконання за рішенням комісії (спеціальної комісії) додаткової фотозйомки місця, де стався нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), об'єктів, устаткування, інструментів, надання технічної документації та інших документів, необхідних для розслідування, а також проведення необхідних лабораторних досліджень, випробувань, технічних розрахунків, експертизи (науково-технічної, медичної тощо);

3) забезпечити належне виконання обов'язків у роботі комісії (спеціальної комісії) представників підприємства, а у разі невиконання – внести відповідні зміни;

4) компенсувати витрати, пов'язані з діяльністю комісії (спеціальної комісії) та залучених до її роботи експертів, інших спеціалістів, проведенням технічної експертизи чи роботи експертної комісії, на підставі документів, що містять відомості про господарську операцію та підтверджують її здійснення;

5) відшкодувати витрати, пов'язані з відрядженням працівників, які є членами комісії (спеціальної комісії), та інших залучених до її роботи осіб, у розмірах, передбачених нормами відшкодування витрат на відрядження за рахунок валових витрат шляхом перерахування відповідної суми на реєстраційні рахунки бюджетних установ в органах Казначейства та поточні рахунки суб'єктів господарювання у банківських установах України.

6) розглянути *протягом двох робочих днів* після складення актів за формою Н-1 матеріали розслідування нещасного випадку, підготовлені комісією, затвердити примірники актів за формою Н-1;

7) видати *протягом двох робочих днів* після затвердження актів за формою Н-1 наказ про вжиття запропонованих комісією (спеціальною комісією) заходів до запобігання виникненню подібних нещасних випадків у визначені в акті за формою Н-1 строки та надати (надіслати) його органам та установам, представники яких брали участь у розслідуванні, у подальшому в письмовій формі інформувати їх про стан вжиття заходів;

8) притягнути згідно із законодавством до відповідальності працівників, дії або бездіяльність яких призвели до настання нещасного випадку та які допустили порушення вимог нормативно-правових актів про охорону праці, посадових інструкцій та інструкцій з охорони праці;

Як створити комісію з розслідування

Комісію з розслідування нещасного випадку створюють наказом роботодавця **не пізніше наступного робочого дня** після того, як отримали інформацію про нещасний випадок від безпосереднього керівника робіт, повідомлення від закладу охорони здоров'я, заяву потерпілого, членів його сім'ї чи уповноваженої ним особи (п. 12 Порядку).

Розслідування нещасного випадку проводиться **протягом п'яти робочих днів** з дня створення комісії.

Роботодавець може *продовжити розслідування*, якщо потрібно провести лабораторні дослідження, експертизи, щоб установити обставини і причини нещасного випадку. Таке рішення погоджують із територіальним органом Держпраці (п. 30 Порядку).

Якщо нещасний випадок підпадає під дію Порядку № 337, розслідування проводить комісія (спеціальна комісія) підприємства.

Якщо на підприємстві **достатня кількість працівників**, щоб створити комісію, розслідування організовує керівник підприємства. До складу комісії входять:

- керівник (спеціаліст) служби охорони праці або посадова особа, на яку роботодавець поклав функції з охорони праці, – голова;
- представник робочого органу Фонду соціального страхування;
- представник первинної організації профспілки (якщо її немає – уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці);
- інші представники підприємства, посадові особи органів Держпродспоживслужби, ДСНС (у разі потреби та за відповідним погодженням).

У разі потреби до складу комісії можуть включатися посадові особи Держпраці та/або її територіального органу за галузевим напрямом.

До складу комісії **не може входити** безпосередній керівник потерпілого.

Якщо на підприємстві (фізична особа – підприємець) **немає необхідної кількості працівників**, щоб створити комісію, розслідування організовує керівник підприємства за місцем настання нещасного випадку. До складу такої комісії входять:

- представник підприємства чи фізичної особи – підприємця (голова);
- представник робочого органу Фонду соціального страхування;
- представник профспілки, членом якої є потерпілий, або територіального об'єднання за місцем настання нещасного випадку, якщо потерпілий не є членом профспілки;
- представник місцевої держадміністрації або органу місцевого самоврядування;
- представник підприємства, на території якого стався нещасний випадок;
- представник органів Держпродспоживслужби, ДСНС (у разі потреби та за відповідним погодженням).

Якщо нещасний випадок не підпадає під дію Порядку № 337, проводять:

- розслідування нещасного випадку невиробничого характеру;

- службове розслідування, якщо подія пов'язана з виконанням службових обов'язків (додаток 3);
- розслідування за міждержавним або відомчим нормативним документом, якщо подія пов'язана з виробничим травматизмом (додаток 4).

До складу комісії з розслідування нещасного випадку *невиробничого характеру* входять:

- посадова особа, яку визначає керівник підприємства, де працює потерпілий, – голова;
- керівник відповідного структурного підрозділу підприємства;
- представник профспілкової організації, членом якої є потерпілий; якщо її немає – уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці.

Підстава – пункт 11 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невикробничого характеру, затвердженого постановою КМУ від 22.03.2001 № 270.

Схему організації розслідування нещасного випадку на підприємстві зображено на рисунку 1.

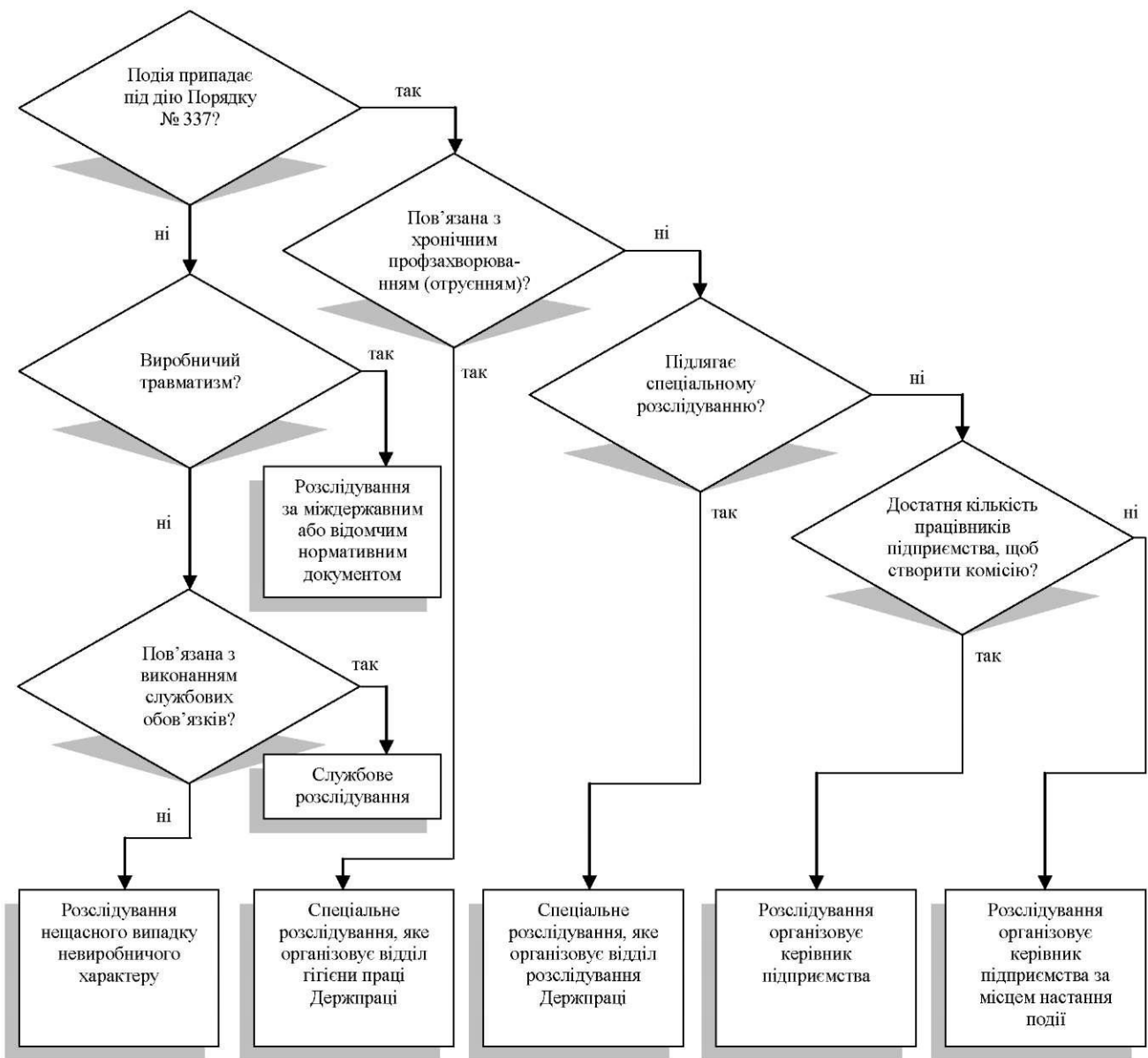

Рис. 1. Схема організації розслідування нещасного випадку

Нещасні випадки, що сталися з учнями, студентами, аспірантами, докторантами закладів освіти під час проходження виробничої практики на підприємстві під керівництвом посадових осіб цього підприємства, розслідуються комісією підприємства, де сталися нещасний випадок, за участю представника закладу освіти та беруться на облік підприємством.

Нещасний випадок, що стався з працівником під час виконання завдання в інтересах свого підприємства на території (об'єкті) іншого підприємства, розслідується комісією, утвореною підприємством, де стався нещасний випадок, за участю представників підприємства, працівником якого є потерпілий, і представника первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий (у разі її відсутності – уповноваженої найманими працівниками особи з питань охорони праці). У разі проведення спеціального розслідування нещасного випадку – за участю представника профспілкового органу вищого рівня або територіального профоб'єднання.

Такий нещасний випадок береться на облік підприємством, працівником

якого є потерпілий.

Нещасний випадок, що стався з працівником під час роботи під керівництвом посадових осіб підприємства, на території, об'єкті, ділянці іншого підприємства, розслідується та береться на облік підприємством, працівником якого є потерпілий.

У розслідуванні такого нещасного обов'язково бере участь представник підприємства, де стався нещасний випадок.

Що зобов'язана комісія

Комісія (спеціальна комісія) з розслідування нещасного випадку зобов'язана:

1) провести засідання комісії (спеціальної комісії), на якому розглянути інформацію про нещасний випадок, розподілити функції між членами комісії, провести зустріч з потерпілим (членами його сім'ї чи уповноваженою ними особою) та вручити запрошення до співпраці згідно з додатком 5, скласти протоколи засідання комісії згідно з додатком 6;

2) обстежити місце, де стався нещасний випадок та скласти відповідний протокол згідно з додатком 7, розробити ескіз місця, де сталися нещасний випадок, згідно з додатком 8 і провести фотографування місця настання нещасного випадку;

3) одержати письмові пояснення від роботодавця та його представників, посадових осіб, працівників підприємства, потерпілого (якщо це можливо) згідно з додатком 9, опитати осіб – свідків нещасного випадку та осіб, причетних до них, згідно з додатком 10;

4) вивчити наявні на підприємстві документи та матеріали стосовно нещасного випадку та у разі потреби надіслати запити до відповідних закладів охорони здоров'я для отримання медичних висновків щодо зв'язку нещасного випадку з впливом на потерпілого небезпечних (шкідливих) виробничих факторів та/або факторів важкості та напруженості трудового процесу;

5) визначити вид події, що призвела до нещасного випадку, причини нещасного випадку та обладнання, устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до настання нещасного випадку, відповідно до Класифікатора видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, згідно з додатком 11;

6) визначити відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;

7) визначити необхідність проведення лабораторних досліджень, випробувань, технічних розрахунків, експертизи тощо для встановлення причин настання нещасного випадку;

8) з'ясувати обставини та причини настання нещасного випадку;

9) визначити, пов'язані чи не пов'язані нещасний випадок з виробництвом;

10) установити осіб, які допустили порушення вимог нормативно-правових актів з охорони праці;

11) вивчити документи, що дають змогу відстежити походження нехарчової продукції, під час використання (експлуатації) якої сталися нещасний випадок або використання (експлуатація) якої могло стати їх причиною (договори, товарно-супровідну документацію тощо), і подати інформацію про таку продукцію та документи про її походження до відповідного органу державного ринкового нагляду (у разі проведення спеціального розслідування);

12) розробити план заходів щодо запобігання подібним нещасним випадкам, у тому числі пропозиції щодо внесення змін до нормативно-правових актів з охорони праці;

13) скласти акти за формою Н-1 (тимчасові акти за формою Н-1 у разі їх складення) згідно з додатком 12; у разі настання групового нещасного випадку скласти акти за формою Н-1 на кожного потерпілого;

14) розглянути та підписати примірники актів за формою Н-1 (тимчасові акти за формою Н-1 у разі їх складення), а у разі незгоди члена комісії (спеціальної комісії) із змістом розділів 5, 6, 8, 9 такого акта – обов'язково підписати ці акти з відміткою про наявність окремої думки, яка викладається членом комісії письмово, в якій він обґрунтовано викладає пропозиції до змісту розділів 5, 6, 8, 9 акта (окрема думка додається до цих актів та є їх невід'ємною частиною);

15) передати не пізніше наступного робочого дня після підписання актів за формою Н-1 матеріали розслідування та примірники таких актів керівнику підприємства або органу, що утворив комісію (спеціальну комісію), для їх розгляду та затвердження;

16) дотримуватися вимог законодавства про інформацію щодо захисту персональних даних потерпілих та інших осіб, які зібрані в межах повноважень комісії (спеціальної комісії) під час проведення розслідування та задокументовані в акті за формою Н-1.

Алгоритм дій комісії підприємства під час розслідування нещасного випадку показано на рисунку 2.

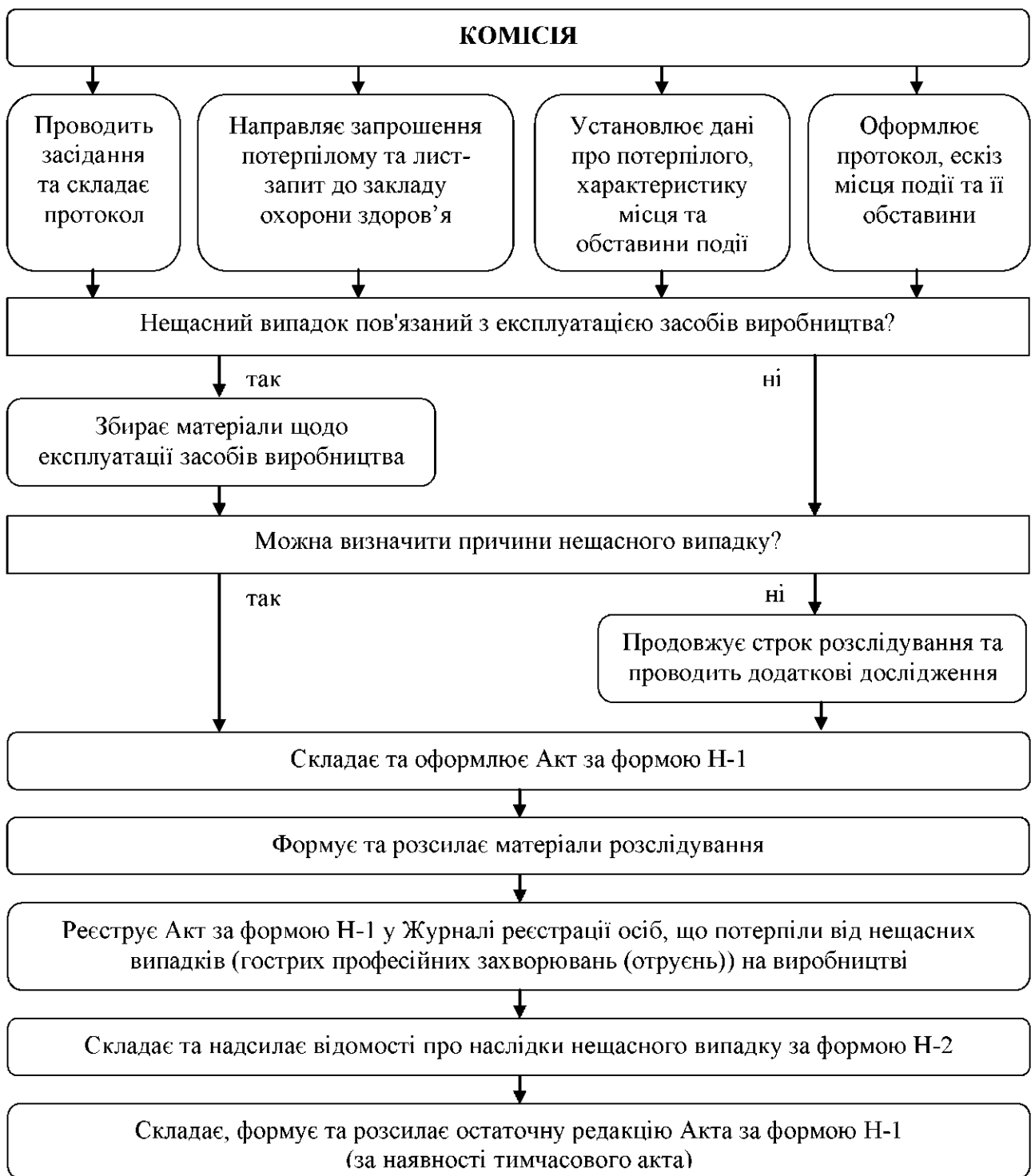

Рис. 2. Алгоритм дій комісії підприємства під час розслідування нещасного випадку

Які є обставини нещасного випадку

Обставини, за яких нещасний випадок визнається пов'язаними з

виробництвом, є:

1. Виконання трудових (посадових) обов'язків за режимом роботи підприємства, у тому числі у відрядженні (за режимом роботи підприємства, на яке він був відряджений).

2. Перебування потерпілого на робочому місці, на території підприємства або в іншому місці під час виконання трудових (посадових) обов'язків чи завдань роботодавця з моменту прибуття на підприємство до відбуття з нього, що фіксується відповідно до правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства, в тому числі у робочий та надурочний час.

3. Підготовка до роботи та приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також здійснення заходів щодо особистої гігієни, пересування працівника з цією метою по території підприємства перед початком роботи і після її закінчення.

4. Виконання завдань за письмовим розпорядженням роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні.

5. Виконання потерпілим дій в інтересах підприємства, на якому він працює, що не належать до його трудових (посадових) обов'язків.

6. Раптова смерть внаслідок гострої серцево-судинної недостатності, ішемічного інсульту, серцево-судинної недостатності або порушення мозкового кровообігу під час перебування на підземних роботах (видобування корисних копалин, будівництво (реконструкція, капітальний ремонт), технічне переоснащення шахт, рудників, копалень, метрополітенів, підземних каналів, тунелів та інших підземних споруд, проведення геологорозвідувальних робіт під землею) або після підйому на поверхню з даною ознакою, що підтверджено медичним висновком.

7. Раптове погіршення стану здоров'я потерпілого, одержання травм або його смерть під час виконання трудових (посадових) обов'язків внаслідок впливу небезпечних чи шкідливих виробничих факторів та/або факторів важкості чи напруженості трудового процесу, що підтверджено медичним висновком, або якщо потерпілий не пройшов обов'язкового медичного огляду відповідно до законодавства, а роботи, що виконувалися, протипоказані потерпілому відповідно до медичного висновку.

8. Проїзд на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству, або іншому транспортному засобі, наданому роботодавцем відповідно до укладеного договору з іншим підприємством.

9. Проїзд згідно з установленим завданням і маршрутом до місця чи з місця відрядження на транспортному засобі (громадському, власному чи службовому тощо, у тому числі наданому іншим підприємством на підставі письмової угоди з роботодавцем про надання послуг з перевезення), що підтверджується документально і відшкодовується роботодавцем.

10. Використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за письмовим дорученням роботодавця (безпосереднього керівника робіт).

11. Перебування потерпілого у транспортному засобі або на його стоянці, на території вахтового селища, у тому числі під час змінного відпочинку, якщо

настання нещасного випадку пов'язане з виконанням потерпілим трудових (посадових) обов'язків або з впливом на нього небезпечних чи шкідливих виробничих факторів чи середовища.

12. Прямування до об'єкта (між об'єктами) обслуговування за затвердженим маршрутом або до будь-якого об'єкта за дорученням роботодавця.

13. Перебування на території підприємства або в іншому визначеному роботодавцем місці у зв'язку з проведенням виробничої наради, одержанням заробітної плати, проходженням обов'язкового медичного огляду, навчання тощо або проведенням з дозволу чи за ініціативою роботодавця професійних та кваліфікаційних конкурсів, спортивних заходів, передбачених колективним договором, за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця.

14. Надання підприємством благодійної допомоги іншим підприємствам, установам, організаціям за наявності відповідного рішення (наказу, розпорядження тощо) роботодавця.

15. Однократний вплив на працівника шкідливих чи небезпечних виробничих факторів, внаслідок яких у нього виникло гостре професійне захворювання (отруєння) за наявності висновку закладу охорони здоров'я.

16. Вплив небезпечних, шкідливих або інших виробничих факторів під час технологічної перерви або перерви для відпочинку чи харчування на території підприємства згідно з правилами внутрішнього трудового розпорядку, що підтверджено висновком закладу охорони здоров'я або експертної комісії.

17. Заподіяння потерпілому тілесних ушкоджень іншою особою або його вбивство під час виконання чи у зв'язку з виконанням трудових (посадових) обов'язків або дій в інтересах підприємства незалежно від початку досудового розслідування, крім випадків з'ясування з іншою особою особистих стосунків не виробничого характеру, що встановлено комісією з розслідування та/або підтверджено висновком компетентних органів.

18. Погіршення стану здоров'я внаслідок отруєння алкоголем, наркотичними засобами, токсичними чи отруйними речовинами, а також їх дії (асфіксія, інсульт, зупинка серця тощо), що підтверджено медичним висновком, якщо це пов'язано із застосуванням таких речовин у виробничому процесі чи порушенням вимог щодо їх зберігання і транспортування.

19. Ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством.

20. Скоєння самогубства працівником плавскладу на суднах морського, річкового та рибпромислового флоту в разі перевищення обумовленого колективним договором строку перебування у рейсі або його смерті під час перебування у рейсі внаслідок впливу психофізіологічних, небезпечних чи шкідливих виробничих факторів.

21. Оголошення працівника померлим внаслідок зникнення під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків (відповідно до ухваленого рішення суду).

22. Одержання травм під час використання транспортних засобів,

устаткування, інструментів, матеріалів тощо, які належать та використовуються підприємством, у разі їх несправності, що підтверджено відповідними висновками.

23. Одержання травм або смерть потерпілого під час виконання трудових (посадових) обов'язків, у разі перебування його у стані алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння, підтвердженого відповідним медичним висновком, за наявності технічних або організаційних причин настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) або якщо потерпілий не був відсторонений від виконання робіт відповідно до вимог правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства або колективного договору.

24. Виконання фізичною особою – підприємцем виду робіт, зазначеного в документах обов'язкової звітності, за обставин, перелічених у пунктах 1–23 цього переліку.

25. Виконання робіт особами, які працюють на умовах цивільно-правового договору, на інших підставах, передбачених законом, особами, які провадять незалежну професійну діяльність, членами фермерського господарства за обставин, перелічених у пунктах 1–23 цього переліку.

26. Виконання робіт особою, яка фактично допущена до роботи без оформлення трудового договору (контракту), у разі підтвердження факту перебування потерпілого у трудових відносинах з роботодавцем, за обставин, перелічених у пунктах 1–23 цього переліку.

27. Вплив на працівника шкідливих чи небезпечних виробничих факторів, внаслідок яких у нього виникло хронічне професійне захворювання.

Обставини, за яких нещасний випадок визнаються не пов'язаними з виробництвом, є:

1. Потерпілий вчинив кримінальне правопорушення, що встановлено обвинувальним вироком суду або постановою (ухвалою) про закриття кримінального провадження за nereабілітуючими підставами.

2. Смерть працівника настала від загального захворювання або самогубства, що підтверджено висновками судово-медичної експертизи та/або відповідною постановою про закриття кримінального провадження.

Додаткові обставини, за яких нещасний випадок *визнають не пов'язаним із виробництвом*, впливають з частин 24, 25, 26 вище приведенного переліку, а саме:

- фізична особа – підприємець виконує види робіт, що не зазначені в документах обов'язкової звітності;
- особа, яка провадить незалежну професійну діяльність, та член фермерського господарства виконують роботи без укладання цивільно-правового договору;
- до роботи допустили особу без оформлення трудового договору, якщо не підтверджено факт, що ця особа перебуває у трудових відносинах з роботодавцем.

Рішення щодо визнання нещасного випадку пов'язаним чи не пов'язаним з виробництвом комісія приймає шляхом голосування простою більшістю

голосів. У разі рівної кількості голосів членів комісії голос голови комісії є вирішальним (п. 34 Порядку).

Які акти скласти

За результатами розслідування комісія складає акт за формою:

Н–1/П – якщо нещасний випадок пов'язаний із виробництвом;

Н–1/НП – якщо не пов'язаний із виробництвом.

Акт складається з текстової та кодової частин, які заповнюються відповідно до міжгалузевих та галузевих класифікаторів з використанням установлених законодавством термінів і визначень.

Комісія зобов'язана розглянути та підписати примірники актів за формою Н–1. Якщо член комісії не згодний зі змістом розділів 5, 6, 8, 9 акта, він підписує його з відміткою про наявність окремої думки, яку викладає письмово та в якій обґрунтовано подає пропозиції до змісту розділів 5, 6, 8, 9 акта (п. 33 Порядку).

Кількість актів за формою Н–1 визначають *за рішенням комісії*. Оригінали акта *протягом трьох робочих днів* після формування матеріалів розслідування роботодавець повинен надіслати (п. 47 Порядку):

- 1) потерпілому або членам його сім'ї чи уповноваженій ними особі;
- 2) територіальному органу Держпраці за місцем нещасного випадку, а у разі події (аварії, катастрофи тощо) під час руху транспортних засобів – за місцем реєстрації підприємства;
- 3) робочому органіві Фонду соціального страхування за місцем реєстрації підприємства;
- 4) органу поліції у разі нещасного випадку, що призвів до тяжких наслідків чи смертельних наслідків, смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків;
- 5) іншим підприємствам, представники яких брали участь у проведенні розслідування (у разі необхідності).

У разі повторного розслідування нещасного випадку у пункті 7 «Висновок комісії» акта за формою Н–1 роблять запис про визнання акта за формою Н–1 попереднього розслідування недійсним.

Роботодавець зобов'язаний організувати друкування, тиражування та формування *протягом п'яти робочих днів* після того, як затвердили акти за формою Н–1, необхідної кількості копій матеріалів розслідування разом з актами за формою Н–1, їх прошиття та нумерацію (п. 45 Порядку).

Який строк давності для розслідування

Розслідування проводять у разі нещасного випадку, зокрема про який своєчасно не повідомили роботодавцю чи внаслідок якого втрата працездатності потерпілого настала не одразу.

Строк давності для розслідування нещасних випадків на виробництві становить **три роки з дня їх настання**.

Якщо факт нещасного випадку встановив суд, розслідування проводять **незалежно від дати** його настання (п. 9 Порядку).

У разі повторного розслідування нещасного випадку, що вже проводили на підставі нормативно-правового акта, який на момент повторного розслідування втратив чинність, щоб визначити, чи пов'язаний нещасний випадок з виробництвом, застосовують нормативно-правовий акт, під час дії якого він стався.

Спеціальне розслідування нещасних випадків

Якщо нещасний випадок **підлягає спеціальному розслідуванню**, повідомлення додатково надсилають:

- місцевій держадміністрації або органу місцевого самоврядування (за відсутності уповноваженого органу чи наглядової ради підприємства);
- органу галузевої профспілки вищого рівня, якщо його немає – територіальному профоб'єднанню;
- органу поліції (якщо нещасний випадок призвів до тяжких, зокрема з можливою інвалідністю потерпілого, чи смертельних наслідків, смерті працівника під час виконання трудових обов'язків).

Повідомлення надають *протягом двох годин* засобами зв'язку та *не пізніше наступного робочого дня* – на паперовому носії. Його надають за місцем настання нещасного випадку. Якщо нещасний випадок стався внаслідок події під час руху транспортних засобів усіх видів – за місцем реєстрації підприємства.

Спеціальному розслідуванню підлягають:

- нещасні випадки зі смертельними наслідками;
- групові нещасні випадки;
- випадки смерті працівників під час виконання трудових обов'язків;
- гострі професійні захворювання (отруєння), що призвели до тяжких чи смертельних наслідків;
- нещасні випадки, факт настання яких установлено у судовому порядку, а підприємство, на якому вони сталися, ліквідовано без правонаступника;
- нещасні випадки, що спричинили тяжкі наслідки, зокрема з можливою інвалідністю потерпілого;

- випадки зникнення працівника під час виконання трудових обов'язків;
- нещасні випадки з особами, які працюють за цивільно-правовим договором, на інших підставах, передбачених законом, фізичними особами – підприємцями, особами, які провадять незалежну професійну діяльність, членами фермерського господарства;
- нещасні випадки, що сталися з особами, яких фактично допустили до роботи без оформлення трудового договору.

Коли створюють спеціальну комісію

Комісію зі спеціального розслідування створює Держпраці та/або її територіальний орган протягом одного робочого дня після того, як отримали від роботодавця письмове повідомлення про нещасний випадок, або за інформацією з інших джерел – органу досудового розслідування, звернень потерпілого або членів його сім'ї чи уповноваженої ними особи, первинних організацій і територіальних об'єднань профспілок (п. 14 Порядку).

До складу спеціальної комісії входять:

- посадова особа Держпраці та/або її територіального органу – голова;
- представник робочого органу Фонду соціального страхування;
- представник уповноваженого органу чи наглядової ради підприємства або місцевої держадміністрації;
- керівник або спеціаліст служби охорони праці підприємства чи посадова особа, на яку роботодавець поклав функції з охорони праці, а у разі її відсутності – представник роботодавця;
- представник первинної організації профспілки, членом якої є потерпілий; якщо її немає – уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці;
- представник профспілкового органу вищого рівня або територіального профоб'єднання;
- представник місцевої держадміністрації або органу місцевого самоврядування, якщо нещасний випадок стався з особами, які працюють за цивільно-правовим договором, на інших підставах, передбачених законом, фізичними особами – підприємцями, особами, які провадять незалежну професійну діяльність, членами фермерського господарства;
- посадові особи органів Держпродспоживслужби, ДСНС – у разі потреби та за відповідним погодженням.

У разі потреби до складу комісії можуть включатися посадові особи Держпраці та/або її територіального органу за галузевим напрямом.

Якщо нещасний випадок стався на території іншого підприємства, до складу спеціальної комісії також входять його представники.

Потерпілий, члени його сім'ї або уповноважена ними особа *не входять* до

складу комісії, але *мають право* одержувати від голови комісії інформацію про хід проведення розслідування, ознайомлюватися з матеріалами розслідування, отримувати витяги та копії з них, вносити пропозиції, подавати документи щодо нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), надавати відповідні пояснення, а також з метою сприяння об'єктивному та своєчасному розслідуванню надавати відповідну інформацію, документи та висновки або сприяти їх отриманню від відповідних органів, установ і закладів тощо.

Спеціальне розслідування групового нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), під час яких загинуло *від двох до чотирьох осіб*, проводиться спеціальною комісією, яка утворюється Держпраці або за її дорученням відповідним територіальним органом.

Спеціальне розслідування групового нещасного випадку, під час якого загинуло *п'ять і більше осіб або травмовано 10 і більше осіб*, проводиться спеціальною комісією, утвореною Держпраці.

Спеціальне розслідування нещасного випадку проводять **протягом 15-ти робочих днів**. За потреби провести лабораторні дослідження, експертизи, випробування, отримати відповідні висновки, а також додаткові пояснення від осіб, причетних до нещасного випадку, **розслідування можна продовжити** до отримання відповідних висновків, матеріалів, відповідей, пояснень тощо (п. 31 Порядку).

Обов'язки спеціальної комісії вказано вище у розслідуванні нещасного випадку *«Що зобов'язана комісія»*.

У разі проведення спеціального розслідування *випадку смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків* до матеріалів розслідування належать:

- повідомлення роботодавця (замовника робіт) про нещасний випадок, звернення органу досудового розслідування, інформація, отримана з інших джерел (звернення юридичних і фізичних осіб тощо), рішення (постанова) суду про проведення розслідування чи повторного розслідування або про встановлення факту настання нещасного випадку в судовому порядку;

- копія наказу Держпраці про утворення спеціальної комісії;

- копія наказу Держпраці про продовження строку спеціального розслідування;

- примірник (копія) акта за формою Н-1;

- медичний висновок про причини смерті, стан алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння;

- протокол огляду місця, де сталися нещасний випадок, за встановленою формою;

- протокол зустрічі членів спеціальної комісії з членами сім'ї потерпілого чи уповноваженою особою, яка представляє їх інтереси;

- інші документи залежно від обставин і причин настання смерті працівника під час виконання ним трудових (посадових) обов'язків.

Керівник територіального органу Держпраці, що створив спеціальну

комісію, повинен протягом трьох робочих днів після того, як надійшли матеріали спеціального розслідування, розглянути та затвердити примірники акта за формою Н-1.

Якщо керівник територіального органу Держпраці не погоджується з висновками спеціальної комісії, він має право обґрунтовано повернути акти за формою Н-1 на доопрацювання та продовжити наказом строк розслідування до п'яти робочих днів (п. 46 Порядку).

Що таке тимчасовий акт

У разі *продовження строку спеціального розслідування нещасного випадку* за наявності обставин, за яких нещасний випадок визнають пов'язаним із виробництвом, спеціальна комісія протягом **10-ти робочих днів** після продовження строку спеціального розслідування для здійснення страхових виплат за потреби може скласти та підписати тимчасові акти за формою Н-1 на потерпілого. Їх затверджує керівник органу, який створив спеціальну комісію.

Тимчасовий акт складають у разі розслідування події (аварії, катастрофи тощо) під час руху транспортних засобів щодо осіб, не причетних до керування транспортним засобом, а також у разі, якщо потерпілий зник під час виконання трудових обов'язків.

У верхньому правому куті першого аркуша тимчасового акта з лицьового боку ставиться позначка «Тимчасовий».

У розділах 6, 7, 9 акта зазначають інформацію, встановлену на час складання акта, найменування органу, що проводить досудове розслідування, відомості про внесення події до Єдиного реєстру досудових розслідувань.

У розділі 9 тимчасового акта за формою Н-1, складеного на потерпілого внаслідок події (аварії, катастрофи тощо) під час руху транспортних засобів усіх видів, що користувався транспортним засобом, але не причетний до керування, роблять відповідний запис.

У верхньому правому куті першого аркуша тимчасового акта з лицьового боку ставлять позначку «Тимчасовий».

Примірник затвердженого тимчасового акта *роботодавець надсилає* в установленому порядку потерпілим або членам їх сімей чи уповноваженим ними особам, робочому органу Фонду соціального страхування. Його долучають до матеріалів розслідування.

Після закінчення спеціального розслідування складають акт за формою Н-1. У розділі 8 акта зазначають про *скасування* тимчасового акта за формою Н-1 і втрату ним чинності.

Складений після закінчення спеціального розслідування акт за формою Н-1 не скасовує документи, що видали інші організації на підставі тимчасового акта за формою Н-1.

Як контролювати об'єктивність розслідування

Посадова особа Держпраці або її територіального органу має право перевіряти об'єктивність розслідування нещасного випадку, якість оформлених матеріалів і їх відповідність вимогам Порядку, а також отримувати іншу інформацію та документи від роботодавця, що стосуються нещасного випадку.

За результатами *перевірки* матеріалів розслідування та/або у разі *відмови* роботодавця провести розслідування нещасного випадку чи *скласти* або *затвердити* акт за формою Н-1, а також у разі приховування факту нещасного випадку посадова особа Держпраці або її територіального органу має право видавати роботодавцю обов'язковий до виконання **припис за формою Н-9** згідно з додатком 13 (п. 55 Порядку).

Роботодавець після одержання обов'язкового до виконання припису за формою Н-9 зобов'язаний *протягом 10 робочих днів* забезпечити вжиття зазначених у ньому заходів, а також притягти до відповідальності працівників, які допустили порушення вимог законодавства. Про вжиття заходів роботодавець письмово повідомляє Держпраці або її територіальному органу в установленій у приписі строк.

Держпраці або її територіальний орган також можуть призначити **одне спеціальне розслідування** нещасного випадку, якщо за результатами перевірки об'єктивності розслідування виявили, що на підприємстві не дотрималися нормативно-правових актів з охорони та гігієни праці, коли:

- визначали відповідність умов праці та її безпеки вимогам законодавства про охорону праці;
- з'ясовували обставини і причини нещасного випадку;
- встановлювали осіб, які допустили порушення нормативно-правових актів з охорони праці;
- розробляли план заходів щодо запобігання подібним нещасним випадкам.

Підстава – пункт 57 Порядку.

Якщо Держпраці *не прийняла рішення* про спеціальне розслідування, результати роботи комісії потерпілий або члени його сім'ї чи уповноважена ними особа можуть *оскаржити* лише у судовому порядку.

Рішення комісії, зміст акта за формою Н-1 можуть оскаржити у судовому порядку потерпілий, члени його сім'ї або уповноважена ними особа, робочий орган Фонду соціального страхування, а також інші органи, установи, підприємства й організації, представники яких брали участь у розслідуванні.

Протягом *трьох років* з дати отримання акта за формою Н-1 потерпілий, член його сім'ї чи уповноважена ними особа або органи, установи та організації, представники яких брали участь у розслідуванні нещасного випадку, мають право звернутися до роботодавця, Держпраці або її територіального органу щодо призначення повторного розслідування. Причина – незгода з обставинами та причинами нещасного випадку та/або з висновком комісії, які викладені в акті за формою Н-1.

За наявності документів, що можуть суттєво вплинути на висновки комісії,

роботодавець, Держпраці або її територіальний орган вживають заходів, щоб призначити повторне розслідування нещасного випадку.

Якщо спеціальна комісія не виконала визначені Порядком обов'язки, керівник територіального органу Держпраці має право призначити повторне спеціальне розслідування нещасного випадку, притягти до відповідальності посадових осіб територіального органу Держпраці та підприємства, які допустили порушення Порядку.

Повторне розслідування нещасного випадку проводить комісія в іншому складі.

Висновки повторного спеціального розслідування нещасного випадку можна оскаржити лише у судовому порядку.

Як обліковувати та зберігати матеріали розслідування

Облік нещасних випадків ведуть (п. 63 Порядку):

- підприємства, органи управління та наглядові ради підприємства (у разі їх створення) – нещасних випадків;
- робочі органи Фонду соціального страхування – усіх нещасних випадків, у розслідуванні яких брали участь представники Фонду.

Для обліку нещасних випадків ведуть **Журнал реєстрації осіб**, що потерпіли від нещасних випадків (гострих професійних захворювань (отруень) на виробництві за формою додатка 14.

Облік нещасних випадків, що сталися з особами, яких допустили до роботи без трудового договору, веде роботодавець, з яким встановлено факт перебування потерпілого у трудових відносинах.

Держпраці та її територіальні органи, міністерства, місцеві держадміністрації ведуть оперативний облік нещасних випадків, що підлягають спеціальному розслідуванню.

Облік нещасних випадків, що сталися з працівником фізичної особи – підприємця, здійснює фізична особа – підприємець (п. 17 Порядку).

Після закінчення періоду тимчасової непрацездатності потерпілого роботодавець *протягом 10 робочих днів* складає **відомості про наслідки нещасного випадку** за формою Н-2 згідно з додатком 15, де зазначається про закінчення періоду тимчасової непрацездатності потерпілого; смерть потерпілого внаслідок раптового погіршення стану здоров'я, що підтверджується висновком закладу охорони здоров'я; встановлення заключного діагнозу; смерть потерпілого внаслідок нещасного випадку, що стався раніше, що підтверджується висновком судово-медичної експертизи про наслідковий зв'язок з нещасним випадком; встановлення інвалідності потерпілому чи його смерть внаслідок одержаної ним травми.

Повідомлення за формою Н-2 *протягом трьох робочих днів* надсилається

роботодавцем організаціям та особам, яким надсилались акти за формою Н–1, додається до матеріалів розслідування та зберігається разом з ними відповідно до вимог Порядку.

Оригінали затверджених актів за формою Н–1 разом з іншими матеріалами розслідування роботодавець і робочий орган Фонду соціального страхування зберігають відповідно до строків зберігання, нормативно встановлених типовими та галузевими переліками видів документів, затвердженими відповідно до законодавства.

Підприємство, на якому стався нещасний випадок з працівником під час виконання завдання в інтересах свого підприємства на території іншого підприємства, зберігає примірник акта за формою Н–1 протягом періоду, необхідного, щоб вжити передбачених актом заходів для запобігання подібним нещасним випадкам, але **не менше ніж один рік** (п. 61 Порядку).

Уразі реорганізації підприємства матеріали розслідування передають його правонаступнику, у разі ліквідації – до державного архіву.

_____ (найменування закладу охорони здоров'я,

_____ ініціали та прізвище керівника)

ЕКСТРЕНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про звернення потерпілого з посиланням на нещасний
випадок / гостре професійне захворювання (отруєння)

1. Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого _____

2. Вік (повних років) _____

3. Місце проживання _____

4. Найменування і місцезнаходження підприємства (установи, організації), де працює потерпілий, контактний телефон підприємства та потерпілого _____

5. Попередній діагноз _____

Попередній висновок про ступінь тяжкості травми потерпілого _____

Анамнез захворювання _____

6. Дата: травмування / захворювання (отруєння) ____ ____ 20__ р.

встановлення діагнозу ____ ____ 20__ р.

госпіталізації ____ ____ 20__ р.

7. Місце госпіталізації _____
(найменування закладу охорони здоров'я)

8. небезпечний або шкідливий виробничий фактор, який спричинив травмування / гостре професійне захворювання (отруєння) _____

9. Дата і час передачі первинної інформації ____ ____ 20__ р. ____ год. ____ хв.

_____ (посада особи, яка надіслала повідомлення)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (посада особи, яка одержала повідомлення)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

ПОВІДОМЛЕННЯ**про нещасний випадок / гостре професійне захворювання (отруєння)**

1. Дата і час настання нещасного випадку / гострого професійного захворювання (отруєння) _____

2. Найменування підприємства (установи, організації) та органу, до сфери управління якого воно належить (в разі наявності) _____

3. Код підприємства (установи, організації) згідно з ЄДРПОУ _____

Основний код за КВЕД (класифікація видів економічної діяльності) _____

4. Місцезнаходження та контактні телефони підприємства (установи, організації), працівником якого є потерпілий _____

5. Місце, де стався (сталосся) нещасний випадок (гостре професійне захворювання (отруєння) (виробництво, дільниця, приміщення, цех, інше підприємство, установа або організація тощо), і його стисла характеристика _____

6. Відомості про потерпілого (потерпілих):

прізвище, ім'я та по батькові _____

дата народження (число, місяць, рік) _____

наявність трудового (іншого) договору _____

професія _____

характер, ступінь тяжкості травм (дата смерті) _____

сімейний стан _____

(прізвище, ім'я та по батькові членів сім'ї із зазначенням року їх народження)

7. Стислий опис обставин і ймовірні причини настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) (згідно з класифікатором, зазначеним у додатку 9 до Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві) _____

8. Відомості про кандидатури представників підприємства, установи або організації та його уповноваженого органу чи наглядової ради (у разі її утворення), запропоновані для включення до складу спеціальної комісії _____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, контактні телефони)

9. Дата і час передачі повідомлення _____

10. Причина несвоєчасної передачі повідомлення _____

_____ (посада роботодавця)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Відомчі нормативні акти, що визначають порядок службового розслідування

- Порядок проведення службового розслідування стосовно осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та осіб, які для цілей Закону України «Про запобігання корупції» прирівнюються до осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, затверджений постановою КМУ від 13.06.2000 № 950;
- Порядок проведення службового розслідування Національним агентством з питань державної служби або його територіальними органами стосовно керівника державної служби в державному органі чи державного службовця вищого органу, затверджений постановою КМУ від 24.06.2016 № 393;
- Порядок проведення службових розслідувань у Національній поліції України, затверджений наказом МВС від 07.11.2018 № 893;
- Порядок проведення службових розслідувань у Національній гвардії України, затверджений наказом МВС від 13.03.2018 № 188;
- Порядок проведення службових розслідувань у виконавчій дирекції Фонду та її робочих органах, затверджений наказом виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України від 14.06.2007 № 416;
- Методика проведення службового розслідування і розбору дорожньо-транспортних пригод, затверджена наказом Мінтрансу від 14.06.2011 № 48;
- Порядок розслідування транспортних подій на підприємствах міжгалузевого промислового залізничного транспорту України, що належать до сфери управління Міністерства транспорту та зв'язку України, затверджений наказом Мінтрансзв'язку від 01.03.2010 №113;
- Положення про порядок службового розслідування дорожньо-транспортних пригод на міському електротранспорті, затверджене наказом Держжитлокомунгоспу від 06.07.2004 № 129;
- Положення про службове розслідування дорожньо-транспортних пригод на відомчому транспорті, затверджене наказом Укравтодору від 29.07.2005 № 304;
- Правила проведення службового розслідування актів незаконного втручання в діяльність цивільної авіації, затверджені наказом Мінтрансзв'язку від 02.11.2010 №804;
- Інструкція про порядок службового розслідування транспортних подій та порушень безпеки руху на залізницях України, затверджена наказом Мінтрансу від 27.04.2001 №259;
- Інструкція про порядок організації та проведення службового розслідування і службової перевірки в Державній інспекції України з безпеки на наземному транспорті, затверджена наказом Голови Укртрансінспекції від 13.08.2013 № 650;
- Інструкція про порядок проведення службових розслідувань в органах і підрозділах цивільного захисту, затверджена наказом МВС від 05.05.2015 № 515;
- Інструкція про порядок проведення службових розслідувань в органах прокуратури, затверджена наказом ГПУ від 06.12.2017 № 343;
- Інструкція про порядок службового розслідування за фактом ушкодження здоров'я, що призвело до каліцтва, інвалідності або загибелі працівника прокуратури, затверджена наказом ГПУ від 31.05.2010 № 28;

- Інструкція про порядок проведення службових розслідувань в Державній службі спеціального зв'язку та захисту інформації України, затверджена наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 06.11.2015 № 668;
- Інструкція про порядок проведення службового розслідування в Управлінні державної охорони України, затверджена наказом Управління державної охорони України від 03.10.2011 № 454;
- Інструкція про порядок проведення службового розслідування у Державній прикордонній службі України, затверджена наказом Адміністрації Держприкордонслужби від 14.02.2005 №111;
- Порядок проведення службового розслідування у Збройних Силах України, затверджений наказом Міноборони від 21.11.2017 № 608;
- Інструкція про порядок проведення службових розслідувань та службових перевірок стосовно військовослужбовців Служби безпеки України, затверджена наказом Центрального управління СБУ від 04.02.2016 № 45;
- Інструкція про порядок проведення службового розслідування у Службі зовнішньої розвідки України, затверджена наказом Служби зовнішньої розвідки України від 06.02.2013 №35.

Міждержавні або відомчі нормативні документи, що визначають порядок розслідування нещасних випадків, на які не поширюється Порядок № 337

- Закон України «Про ратифікацію Конвенції Міжнародної організації праці про мінімальні норми соціального забезпечення № 102» від 16.03.2016 № 1024Л/III;
- Угода про порядок розслідування нещасних випадків на виробництві, що сталися з працівниками під час перебування їх поза державою проживання від 09.12.1994;
- Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій, що сталися в органах і підрозділах системи МВС України, затверджений наказом МВС від 27.12.2002 № 1346;
- Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків в Управлінні державної охорони України, затверджений наказом Управління державної охорони України від 16.12.2003 № 65;
- Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій у Держспецтрансслужбі, затверджений наказом Мінтрансу від 07.12.2009 № 1264;
- Порядок розслідування та обліку нещасних випадків і аварій, що сталися з особами рядового і начальницького складу Державної кримінально-виконавчої служби України, затверджений наказом Мін'юсту від 06.08.2012 № 1166/5;
- Положення про порядок розслідування та ведення обліку аварій і нещасних випадків на виробництві, що сталися з особами, які тримаються в установах виконання покарань та слідчих ізоляторах, затверджене наказом Державного департаменту України з питань виконання покарань від 11.03.2009 № 44;
- Положення про порядок розслідування та обліку порушень в роботі атомних станцій, затверджене наказом Державного комітету ядерного регулювання України від 01.12.2004 № 184;
- Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися під час навчально-виховного процесу в навчальних закладах, затверджене наказом МОН від 31.08.2001 № 616;
- Інструкція про порядок розслідування, ведення обліку нещасних випадків в органах і підрозділах Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків Чорнобильської катастрофи, затверджена наказом МНС від 18.08.2006 № 540;
- Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, що сталися з військовослужбовцями Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, затверджений наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 25.11.2015 № 714;
- Інструкція про порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань й аварій у Службі зовнішньої розвідки України, затверджена наказом Служби зовнішньої розвідки України від 16.06.2010 № 129;
- Інструкція про порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків у Державній прикордонній службі України, затверджена наказом МВС від 22.03.2016 № 199;
- Інструкція про розслідування та облік нещасних випадків з військовослужбовцями, професійних захворювань і аварій у Збройних Силах України, затверджена наказом Міноборони від 06.02.2001 № 36.

_____ (найменування юридичної особи, яка призначила комісію)

_____ 20 ____ № _____

_____ (прізвище, ім'я, по батькові потерпілого, або

_____ члена його сім'ї чи уповноваженої ними особи)

ЗАПРОШЕННЯ до співпраці

Згідно з вимогами пункту 35 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337, повідомляю Вам, що наказом від _____ 20 ____ р. № _____

_____ (найменування юридичної особи, яка утворила комісію)

утворено комісію та організовано проведення розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії), який стався (сталася / сталася) _____ 20 ____ р. о _____ год. _____ хв.

_____ (найменування підприємства (установи, організації), на якому стався нещасний випадок)

з _____

_____ (професія, посада, прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

Головою комісії з розслідування (спеціального розслідування) призначено _____

_____ (посада, прізвище, ім'я та по батькові, контактний телефон)

Засідання комісії відбудеться _____ (дата та час, адреса місця роботи комісії)

Ви маєте право ознайомлюватися з матеріалами розслідування, одержувати від голови комісії (спеціальної комісії) інформацію про хід проведення розслідування, додавати до матеріалів розслідування документи, що стосуються нещасного випадку, висловлювати свої пропозиції, а також зобов'язані сприяти її роботі (надавати відповідні матеріали, висновки тощо).

Голова комісії:

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Потерпілий (члени його сім'ї чи уповноважена ними особа)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

ПРОТОКОЛ № _____
засідання комісії (спеціальної комісії) із розслідування
нещасного випадку (гострого професійного
захворювання (отруєння) / аварії), що стався (сталося / сталася)
_____ 20__ року о ____ год. ____ хв.

з _____
(професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

на _____
(найменування підприємства, установи, організації)

_____ (дата проведення засідання)

_____ (місце проведення засідання)

Присутні:

комісія (спеціальна комісія) у складі:

ГОЛОВИ _____
(прізвище, ім'я та по батькові) _____
(посада, місце роботи)

ЧЛЕНІВ КОМІСІЇ _____
(прізвище, ім'я та по батькові) _____
(посада, місце роботи)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові)
(посада, місце роботи)

за участю _____
(прізвище, ім'я та по батькові потерпілого або члена
його сім'ї чи уповноваженої ними особи)

Порядок денний: _____
(розгляд інформації про нещасний випадок, гостре професійне захворювання

_____ (отруєння), організація розслідування, розподіл функцій між членами комісії,
проведення зустрічі з потерпілим або членами його сім'ї чи уповноваженою ними особою тощо)

Слухали:

інформацію голови та членів комісії (прізвище, ім'я та по батькові виступаючих);
потерпілого або членів його родини чи уповноважену ними особу (прізвище, ім'я та по
батькові).

Вирішили: _____
(викладається прийняте рішення із зазначених у порядку денному питань)

Розподілити обов'язки між членами комісії (спеціальної комісії) таким чином:

голова комісії:

_____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____ (зазначаються функціональні обов'язки)

члени комісії:

_____ (прізвище, ім'я, по батькові) _____ (зазначаються функціональні обов'язки кожного члена комісії)

Наступне засідання комісії провести ____ ____ 20__ р. о ____ год. ____ хв. за адресою: _____

Голова комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Потерпілий (члени його сім'ї
чи уповноважена ними
особа)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

ПРОТОКОЛ
огляду місця, де стався (сталоя / сталася) нещасний випадок
(гостре професійне захворювання (отруєння) / аварія)

_____ 20 __ р. о ____ год. ____ хв.

з _____
 (професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

на (в) _____
 (найменування підприємства, установи, організації)

Комісія (спеціальна комісія) у складі:

ГОЛОВИ _____
 (прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

членів комісії _____
 (прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові) _____ (посада, місце роботи)

у період з __ год. __ хв. _____ 20 __ р. до __ год. __ хв. _____ 20 __ р. оглянула місце, де стався нещасний випадок, сталоя гостре професійне захворювання (отруєння) (сталася аварія) _____

_____ (детально описується місце нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння); наявність обладнання, устаткування, інструментів, пристосувань;

_____ їх технічний стан і відповідність вимогам нормативно-правових актів щодо безпечної експлуатації;

_____ відомості щодо збереження обстановки на робочому місці у такому стані, в якому вона була на момент настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії)

Голова комісії _____
 _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії _____
 _____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис) _____ (ініціали, прізвище)

ЕСКІЗ
місця, де стався (сталося / сталася) нещасний випадок
(гостре професійне захворювання (отруєння) / аварія)
 _____ **20** __ р. о _____ год. ____ хв.

з _____
 (професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

на (в) _____
 (найменування підприємства, установи, організації)

До події	Після події	Прив'язка до території підприємства - копія генерального плану (плану гірничих робіт) з прив'язкою до запасних виходів
Окремі характерні місця, вузли, розрізи тощо	Окремі характерні місця, вузли, розрізи тощо	

Ескіз склав

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Голова комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
потерпілого (потерпілих), посадових осіб, причетних
до нещасного випадку (гострого професійного
захворювання (отруєння) / аварії), що стався (сталося / сталася)
_____ 20__ р. о _____ год. _____ хв.

з _____
(професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

_____ (категорія і характер аварії)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові особи, що дає пояснення)

_____ професія, посада, місце роботи та проживання,

_____ контактні телефони)

_____ (у довільній формі надаються пояснення відомих фактів щодо обставин і причин нещасного випадку,

_____ гострого професійного захворювання (отруєння), вказівок посадових осіб підприємства

_____ (установи, організації) тощо)

_____ (дата подання пояснювальної записки)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

ПРОТОКОЛ
опитування свідків та інших осіб, причетних до нещасного випадку
(гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії),
що стався (сталося / сталася) _____ 20__ р.
о _____ год. _____ хв.

з _____
(професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)
або

_____ (категорія і масштаб аварії)

_____ (прізвище, ім'я та по батькові опитуваної особи,

_____ професія, посада,

_____ місце роботи та проживання,

_____ контактні телефони)

На поставлені запитання щодо обставин і причин нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії розповів (розповіла):

Запитання: _____

Відповідь: _____

Протокол прочитав
(прочитала), з моїх слів
записано вірно

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Опитування провів і протокол склав:

_____ (посада особи, яка проводила опитування)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ (дата опитування)

КЛАСИФІКАТОР
видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії

Код	Назва
1	Вид події, що призвела до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:
01	пригоди (події) під час руху транспортних засобів усіх видів:
01.1	дорожньо-транспортна пригода на дорогах (шляхах) загального користування:
01.1.1	у тому числі наїзд транспортних засобів на потерпілого
01.2	дорожньо-транспортна пригода на території підприємства:
01.2.1	у тому числі наїзд транспортних засобів на потерпілого
01.3	авіаційна подія
01.4	морська та річкова подія
01.5	транспортна подія на залізничному транспорті
02	падіння потерпілого:
02.1	під час пересування
02.2	з висоти
02.3	в колодязь, ємність, яму тощо
03	падіння, обрушення, обвалення предметів, матеріалів, породи, ґрунту тощо:
03.1	обрушення, обвалення будівель, споруд та їх елементів
03.2	обвалення та обрушення породи, ґрунту тощо
03.3	падіння, зсув, перекидання транспортних засобів, мобільних засобів праці
03.4	падіння устаткування (обладнання) або їх конструктивних елементів
03.5	падіння предметів, матеріалів, дерев, гілок дерев, матеріалів, інструментів, пристроїв тощо
04	дія предметів та деталей, що рухаються, розлітаються, обертаються:
04.1	дія рухомих і таких, що обертаються, деталей обладнання, машин і механізмів
04.2	дія предметів, що розлітаються, чи робочих середовищ, що вивільняються в результаті вибуху або руйнування технологічного обладнання, устаткування тощо, які перебувають під тиском, у вакуумі
05	ураження електричним струмом:
05.1	у разі дотику до струмопровідних частин електроустановки, що перебувають під напругою, до ліній електропередачі та обірваних (оголених) проводів
05.2	у разі наближення на недопустиму відстань до струмопровідних частин електроустановки, що перебувають під напругою, до ліній електропередачі та обірваних (оголених) проводів
05.3	у разі дії блискавки
05.4	у разі дії електричної дуги
05.5	у разі дії напруги кроку
06	дія температур:
06.1	дія підвищених температур (крім пожежі)
06.2	дія низьких температур (обмороження)
07	дія шкідливих і токсичних речовин
08	дія іонізуючого випромінювання
09	показники важкості праці
10	показники напруженості праці
11	ушкодження внаслідок контакту з тваринами, комахами, іншими представниками фауни, а також флори

12	утоплення
13	асфіксія
14	навмисне вбивство або травма, заподіяна іншою особою
15	техногенна, екологічна аварія
16	дія стихійних природних явищ (виняткових погодних умов і стихійного лиха – ураган, буря, повінь, нагромадження снігу, ожеледь, землетрус, просідання і зсув ґрунту тощо)
17	пожежа
18	вибух
19	самогубство
20	зникнення працівника
21	газодинамічне явище
22	погіршення стану здоров'я
23	події суспільного життя (страйк, оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, протиправні дії третіх осіб тощо)
24	інші види
2	Причини нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:
	<i>Технічні</i>
01	конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність засобів виробництва
02	конструктивні недоліки, недосконалість, недостатня надійність транспортних засобів
03	неякісне розроблення або відсутність проектної документації на будівництво, реконструкцію виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, обладнання, устаткування тощо
04	неякісне виконання будівельних робіт
05	недосконалість технологічного процесу, його невідповідність вимогам безпеки
06	незадовільний технічний стан, у тому числі:
06.1	виробничих об'єктів, будівель, споруд, інженерних комунікацій, території
06.2	засобів виробництва
06.3	транспортних засобів загального користування (автомобільні, водні, залізничні, повітряні)
06.4	мобільних засобів праці та технологічних транспортних засобів
07	незадовільний стан виробничого середовища (перевищення гранично допустимого рівня небезпечних та шкідливих виробничих факторів)
08	невідповідність засобів колективного та індивідуального захисту встановленим вимогам та їх недостатність
09	невідповідність нехарчової продукції встановленим вимогам
10	інші технічні причини
	<i>Організаційні</i>
09	незадовільне функціонування, недосконалість або відсутність системи управління охороною праці
10	недодержання вимог законодавства про охорону праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) устаткування підвищеної небезпеки, на які видано відповідний дозвіл
11	порушення технологічного процесу
12	порушення вимог безпеки під час експлуатації обладнання, устаткування, машин, механізмів тощо
13	порушення вимог безпеки під час експлуатації транспорту загального користування (автомобільного, водного, залізничного, повітряного)
14	порушення вимог безпеки під час експлуатації мобільних засобів праці та технологічних транспортних засобів
15	недоліки під час навчання безпечному виконанню робіт, у тому числі:
15.1	відсутність або неякісне проведення інструктажу з охорони праці

15.2	допуск до роботи без навчання та перевірки знань з охорони праці
16	неякісне розроблення, недосконалість інструкцій з охорони праці або їх відсутність
17	відсутність у посадових інструкціях визначення функціональних обов'язків з питань охорони праці
18	порушення режиму праці та відпочинку
19	відсутність або неякісне проведення медичного обстеження (професійного відбору)
20	незабезпеченість засобами індивідуального захисту
21	невикористання засобів індивідуального захисту за їх наявності
22	виконання робіт з відключеними або несправними засобами колективного захисту, системами сигналізації, вентиляції, освітлення чи їх відсутність тощо
23	незастосування засобів колективного захисту (у разі їх наявності)
24	залучення до роботи працівників не за спеціальністю (професією)
25	порушення трудової і виробничої дисципліни, у тому числі:
25.1	невиконання посадових обов'язків
25.2	невиконання вимог інструкцій з охорони праці
26	інші організаційні причини
	<i>Психофізіологічні</i>
27	алкогольне, наркотичне, токсикологічне отруєння
28	алкогольне, наркотичне, токсикологічне сп'яніння
29	травмування (смерть) внаслідок протиправних дій інших осіб
30	низька нервово-психічна стійкість
31	незадовільні фізичні дані або стан здоров'я
32	незадовільний психологічний клімат у колективі
33	помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи
34	монотонність праці
35	невідповідність психофізіологічних чи антропометричних даних працівника використовуваній техніці чи виконуваний роботі
36	особиста необережність потерпілого (у разі відсутності технічних і організаційних причин, впливу шкідливих або небезпечних виробничих факторів, порушень вимог законодавчих і нормативно-правових актів та інструкцій тощо)
37	інші психофізіологічні причини
	<i>Техногенні, природні, екологічні та соціальні</i>
38	викид небезпечних хімічних, радіоактивних, біологічних речовин
39	контакт з представниками тваринного та рослинного світу
40	стихійне лихо (метеорологічні, топологічні та тектонічні катастрофи – землетрус, зсув, селі, снігові лавини, повінь, ураган, просідання і зсув ґрунту тощо)
41	гідрометеорологічні явища (мороз, ожеледь, ожеледиця, заметіль, шквальний вітер, град, спека, туман, злива, блискавка тощо)
42	соціальний конфлікт (страйк, оголошена та неоголошена війна, терористичний акт, блокада, революція, заколот, повстання, масові заворушення, громадська демонстрація, протиправні дії третіх осіб тощо)
43	інші причини
3	Обладнання, устаткування, машини, механізми, транспортні засоби, експлуатація яких призвела до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії:
311	устаткування енергетичне
313	устаткування для чорної та кольорової металургії
314	устаткування гірничошахтне
315	устаткування підіймально-транспортне (крани)
316	устаткування підіймально-транспортне (конвеєри)
317	устаткування підіймально-транспортне (крім кранів і конвеєрів)

318	устаткування і рухомий склад залізниць
331	машини електричні малої потужності
332	електродвигуни змінного струму потужністю від 0,25 кВт і більше
334	електродвигуни вибухозахищені, врубово-комбайнові і електробири
336	машини електричні постійного струму
337	генератори змінного струму, перетворювачі, підсилювачі електромашинні, електростанції та електроагрегати живлення
338	машини електричні великі, агрегати електромашинні, турбо- і гідрогенератори
341	трансформатори і трансформаторне устаткування, апаратура високовольтна, силова перетворювальна техніка, прилади силові напівпровідникові, детектори ядерного і нейтронного випромінювання, електрохімічні перетворювачі інформації
342	апарати електричні напругою до 1000 В
343	комплектне обладнання напругою до 1000 В
344	устаткування спеціальне технологічне, шинопроводи низької напруги
345	електротранспорт (крім засобів міського транспорту і мотор-вагонних поїздів), електроустаткування для електротранспорту і підйомально-транспортних машин
346	устаткування світлотехнічне і виробни електроустановлювальні, лампи електричні, виробни культурно-побутового призначення і широкого вжитку
348	джерела струму хімічні, фізичні, генератори електрохімічні та термоелектричні
361	устаткування хімічне і запасні частини до нього
362	устаткування для переробки полімерних матеріалів і запасні частини до нього
363	насоси (відцентрові, парові та привідні поршневі)
364	устаткування кисневе, криогенне, компресорне, холодильне, для газополуменевого оброблення металів, насоси, агрегати вакуумні і високовакуумні, комплектні технологічні лінії, установки та агрегати
365	устаткування целюлозно-паперове
366	устаткування нафтопромислове, бурове, геологорозвідувальне і запасні частини до нього
367	устаткування технологічне і апаратура для нанесення лакофарбового покриття на виробни машинобудування
368	устаткування нафтогазопереробне
381	верстати металорізальні
382	машини ковальсько-пресові (без машин з ручним і ножним приводами)
383	устаткування деревообробне
384	устаткування технологічне для ливарного виробництва
385	устаткування для гальванопокриття виробни машинобудування
386	устаткування для зварювання тертям, холодного зварювання і допоміжне зварювальне обладнання
451	автомобілі
452	автомобілі спеціалізовані, автопоїзди, автомобілі-тягачі, кузови і фургони, причепи, тролейбуси, автовантажувачі, мотоцикли, велосипеди
472	трактори
473	машини сільськогосподарські
474	машини для тваринництва, птахівництва і кормовиробництва
481	машини для землерийних і меліоративних робіт
482	машини дорожні, устаткування для приготування будівельних сумішей
483	устаткування і машини будівельні
484	устаткування для промисловості будівельних матеріалів
485	устаткування технологічне для лісозаготівельної і торф'яної промисловості, машинобудування комунальне
486	устаткування для кондиціонування повітря і вентиляції
493	устаткування і прилади для опалення і гарячого водопостачання

511	устаткування технологічне і запасні частини до нього для легкої промисловості
512	устаткування технологічне і запасні частини до нього для вироблення хімічного волокна
513	устаткування технологічне і запасні частини до нього для харчової, м'ясної, молочної та рибної промисловості
514	устаткування технологічне і запасні частини до нього для борошномельних, комбікормових підприємств та зерносховищ
515	устаткування технологічне і запасні частини до нього для торгівлі, громадського харчування та блоків харчування, устаткування холодильне і запасні частини до нього, вироби культурно-побутового призначення та господарського вжитку
516	устаткування поліграфічне і запасні частини до нього
517	устаткування технологічне і запасні частини до нього для скляно-ситалової промисловості, кабельної промисловості, для розвантаження, розфасування та упакування мінеральних добрив і отрутохімікатів
525	устаткування та оснащення спеціальне для ремонту та експлуатації тракторів і сільськогосподарських машин, транспортування та складської переробки вантажів, пуску і налагоджування, технічного обслуговування та ремонту машин і устаткування тваринницьких та птахівницьких ферм, а також конструкції, устаткування та оснащення споруд захищеного ґрунту
945	устаткування медичне
947	устаткування технологічне для медичної промисловості і запасні частини до нього
968	устаткування, інвентар та приладдя для театральньо-видовищних підприємств і закладів культури
969	інше

ЗАТВЕРДЖУЮ

_____ (посада керівника юридичної особи,
 _____ яка утворила комісію з розслідування
 _____ (спеціального розслідування) нещасного випадку, гострого
 професійного захворювання (отруєння), аварії)
 _____ (підпис) _____ (ініціали та прізвище)
 _____ 20__ р.

АКТ

**розслідування (спеціального розслідування) нещасного випадку,
 гострого професійного захворювання (отруєння), аварії,
 що стався (сталосся/сталася)**

_____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

на (в) _____
 (найменування підприємства (установи, організації) та код згідно з ЄДРПОУ,

 найменування уповноваженого органу підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ)

_____ (дата складення акта)

_____ (місце складення акта)

Комісія, утворена наказом _____
 (найменування юридичної особи, яка утворила комісію)

від _____ 20__ р. № _____, у складі:

голови _____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

членів комісії _____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

за участю _____

(прізвище, ім'я, по батькові, посада, місце роботи)

_____ або ступінь родинного зв'язку з потерпілим)

провела _____ розслідування _____ (спеціальне _____ розслідування) _____ нещасного
 випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, що стався (сталосся/сталася)

_____ (місце настання нещасного випадку, гострого

_____ професійного захворювання (отруєння), аварії, найменування підприємства)

Кількість потерпілих - __ осіб, з них __ - із смертельним наслідком.

Строк роботи комісії продовжено згідно з наказом (наказами)
 від _____ 20__ р. № _____ у зв'язку з _____

(зазначаються підстави для продовження строку проведення розслідування)

1. Відомості про потерпілого (потерпілих):

прізвище, ім'я та по батькові

число, місяць, рік народження

стать

місце проживання та реєстрації

ідентифікаційний код
(серія та/або номер паспорта)

професія (посада)

загальний стаж роботи

стаж роботи на підприємстві
(в установі, організації)

стаж роботи за професією (посадою)

Дата проходження:

навчання за професією чи роботою,
під час виконання якої стався
нещасний випадок, гостре професійне
захворювання (отруєння), аварія

(число, місяць, рік)

перевірки знань з охорони праці

(число, місяць, рік)

Дата проведення інструктажів з охорони праці:

вступного _____
(число, місяць, рік)

первинного _____
(число, місяць, рік)

повторного _____
(число, місяць, рік або не настав строк)

позапланового _____
(число, місяць, рік або не потрібен)

цільового _____
(число, місяць, рік або не потрібен)

Дата проходження медичного огляду:

попереднього _____
(число, місяць, рік)

періодичного _____
(число, місяць, рік)

професійного добору _____
(число, місяць, рік)

Діагноз, який встановлено закладом охорони здоров'я _____

Перебування потерпілого в стані алкогольного, токсичного чи наркотичного сп'яніння згідно з медичним висновком _____
(так, ні або не визначалося)

Відомості про членів сім'ї потерпілого, які перебувають на його утриманні (у разі проведення спеціального розслідування) _____
(прізвище, ім'я та по батькові, рік народження, ступінь родинного зв'язку, рід занять)

2. Відомості про підприємство (установу, організацію) (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі), та відомості про підприємство (установу, організацію), де стався нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія

Найменування суб'єкта господарювання, працівником якого є потерпілий _____

Адреса підприємства
(установи, організації):

юридична _____

(вулиця, будинок, населений пункт, район, область,
поштовий індекс)

фактична _____

(вулиця, будинок, населений пункт, район, область,
поштовий індекс)

реєстраційний номер платника
єдиного соціального внеску _____

дата взяття на облік платника
єдиного соціального внеску _____

(число, місяць, рік)

найменування та код основного виду
економічної діяльності _____

цех, дільниця, місце, де стався
нещасний випадок, гостре професійне
захворювання (отруєння), аварія _____

Відомості про підприємство (установу, організацію), де стався (сталася/сталася)
нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія:

найменування підприємства
(установи, організації) _____

адреса підприємства
(установи, організації) _____

юридична _____

(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)

найменування підприємства
(установи, організації): _____

адреса підприємства
(установи, організації): _____

юридична _____

(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)

фактична _____

(будинок, вулиця, місто, район, область, поштовий індекс)

цех, дільниця, місце, де стався (сталося/сталася)
нешасний випадок, гостре професійне
захворювання (отруєння), аварія

3. Характеристика діяльності підприємства (установи, організації) та місця, де стався (сталося/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія:

4. Обставини, за яких стався (сталося/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія

5. Вид події та причини настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, шкідливі або небезпечні виробничі фактори

Вид події: _____
(найменування)

Причини:
основна: _____
(найменування)

супутні: _____
(найменування)

Шкідливий або небезпечний
фактор _____
(найменування)

Устаткування, машини, механізми, транспортні
засоби, експлуатація яких призвела до
нешасного випадку, гострого професійного
захворювання (отруєння), аварії

(найменування, тип, марка, рік випуску, підприємство-
виробник)

6. Свідки нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії

(прізвище, ім'я та по батькові, посада/професія, місце роботи та проживання)

7. Висновок комісії

8. Особи, які допустили порушення вимог законодавства з охорони та гігієни праці або органу, який проводить досудове розслідування (у разі складення тимчасового акта за формою Н-1)

(прізвище, ім'я та по батькові, професія/посада, підприємство, порушення вимог

нормативно-правових актів з охорони праці, інших нормативно-правових актів,

державних стандартів, інструкцій із зазначенням статей, розділів, пунктів тощо

або найменування органу, який проводить досудове розслідування)

9. Заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам, гострим професійним захворюванням (отруєнням), аваріям

Порядковий номер	Найменування заходу	Строк виконання	Виконавець (прізвище, ім'я, по батькові, посада)	Відмітка про виконання
------------------	---------------------	-----------------	--	------------------------

10. Матеріали, які додаються до акта (перелік):

- 1)
- 2)

Голова комісії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Члени комісії

(підпис)

(ініціали, прізвище)

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Примітки. 1. Якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) визнається пов'язаним з виробництвом, це позначається великою літерою П (Н-1/П), якщо не пов'язаним з виробництвом – великими літерами НП (Н-1/НП).

2. Акт складається з текстової і кодової частин, які заповнюються відповідно до міжгалузевих та галузевих класифікаторів з використанням установлених законодавством термінів і визначень.

Коди в клітинках зазначаються обов'язково.

У преамбулі акта зазначається:

дата затвердження акта згідно з вимогами пунктів 45, 46 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

дата складення акта відповідно до вимог пунктів 30, 31 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

найменування підприємства (установи, організації), на якому сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), та його код згідно з ЄДРПОУ;

уповноважений орган підприємства та його код згідно з ЄДРПОУ. У разі відсутності уповноваженого органу зазначається “без підпорядкування”.

Дані акта щодо числа та місяця кодуються відповідно до їх порядкових номерів, а рік – двома останніми цифрами, наприклад, дата “1 січня 2019 р.” кодується так: |0|1|0|1|1|9|.

Дані щодо часу, коли сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), наприклад, час “12 год. 05 хв.” кодується так: |1|2|0|5|.

3. У пункті 1 зазначаються відомості про потерпілого, а у разі групового нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії – про кожного потерпілого окремо:

стать кодується так: 1 – чоловіча, 2 – жіноча;

число, місяць і рік народження потерпілого зазначаються повністю, а кодується число повних років на день настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії (наприклад, дата “1 січня 1970 р.” кодується так: |49|;

у полі “ідентифікаційний код або серія та/або номер паспорта” заповнюється серія та/або номер паспорта тільки для осіб, які через свої релігійні переконання відмовилися від прийняття реєстраційного номера облікової картки платника податків та повідомили про це відповідному контролюючому органу і мають відмітку у паспорті про наявність права здійснювати будь-які платежі за серією та номером паспорта;

професія (посада), розряд (клас) записуються і кодуються відповідно до Державного класифікатора професій (далі – Класифікатор професій). Якщо назва професії потерпілого не відповідає Класифікатору професій, в кодовій частині ставиться |0|. У разі коли потерпілий має кілька професій, зазначається професія, під час виконання роботи за якою сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія;

число повних років стажу роботи загального, за основною професією (посадою), за професією (посадою), під час виконання роботи за якою сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, зазначається і кодується так: наприклад, 5 років кодується |5|. Якщо стаж становить менш як рік, в текстовій частині зазначається кількість місяців і днів, а в кодовій частині кодується кількість повних місяців, наприклад, 11 місяців 15 днів кодується <|1|;

відомості про проведення інструктажів і навчання з охорони праці заповнюються відповідно до вимог Типового положення про порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці, затвердженого в установленому порядку. Дата проведення навчання та інструктажу з питань охорони праці кодується за правилами, зазначеними у пункті 2 цих приміток;

відомості про проходження медичних оглядів і професійного відбору заповнюється відповідно до Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій, затвердженого МОЗ. Дата проведення медичного огляду кодується за правилами, зазначеними у пункті 2 цих приміток;

діагноз зазначається згідно з довідкою закладу охорони здоров'я, виданою в день надання першої медичної допомоги цим закладом, і може бути уточнено до завершення розслідування та кодується відповідно до Міжнародної статистичної класифікації хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10);

у разі перебування потерпілого в стані алкогольного (токсичного чи наркотичного) сп'яніння, що підтверджено медичним висновком закладу охорони здоров'я, в якому проводився огляд потерпілого, у кодовій частині графі ставиться цифра |1|.

4. У пункті 2 зазначається і кодується:

найменування підприємства (установи, організації) відповідно до ЄДРПОУ;

юридична та фактична адреса підприємства (установи, організації) відповідно до КОАТУУ (Класифікатора об'єктів адміністративно-територіального устрою України) – кодується тільки область (місто);

найменування цеху, дільниці – зазначається тільки в текстовому вигляді відповідно до затвердженого переліку підрозділів підприємства;

найменування та код основного виду економічної діяльності згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) Національного класифікатора України ДК 009:2010 за структурою кодового позначення об'єкта КВЕД - |XX.XX|, наприклад, “Добування солі” |08.93|.

Відомості про підприємство (установу, організацію), де стався (сталася/сталася) нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, у пункті 2 заповнюються тільки у разі, якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія стався (сталася/сталася) з працівником підприємства (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

5. У пункті 3 викладається стисла характеристика підприємства (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, працівником якого є потерпілий (потерпілі): дата взяття на облік платника єдиного внеску, реєстраційний номер платника єдиного внеску; юридична та фактична адреса; види економічної діяльності (КВЕД);

відомості про затверджений та фактичний режим роботи підприємства (установи, організації), об'єкта (устаткування) до настання нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії; кількість працюючих на підприємстві (в установі, організації), з них жінок і неповнолітніх, та зайнятих на роботах з підвищеною небезпекою, з них жінок; наявність дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на початок експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, виданих у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Описується стан об'єкта (дільниці), устаткування (конструкцій) і матеріалів у місці, де стався (сталася/сталася) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія; організація роботи з охорони праці на підприємстві (в установі, організації) та виконання службою охорони праці функцій, визначених законодавством; відомості про аналогічні (за видом подій та причинами) нещасні випадки та/або гострі професійні захворювання (отруєння), аварії.

Аналогічно викладається характеристика підприємства (установи, організації), на якому стався (сталася/сталася) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, у разі, коли нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія стався (сталася/сталася) з працівником підприємства (установи, організації) (страхувальника) на іншому підприємстві (в установі, організації).

У разі проведення спеціального розслідування додатково зазначаються відомості щодо: недоліків у організації роботи з охорони праці на підприємстві (в установі, організації) та у виконанні службою охорони праці функцій, визначених законодавством; узагальнених результатів проведеної органами державного нагляду за охороною праці та іншими органами перевірки стану охорони праці, які безпосередньо стосуються нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії; недотримання умов дії дозволів; невідповідності нехарчової продукції встановленим вимогам тощо.

Якщо нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння) стався/сталася внаслідок аварії, зазначаються категорія аварії, обсяги втрати продукції (у натуральному виразі та у гривнях), розмір матеріальних втрат, спричинених аварією (у гривнях).

6. У пункті 4 описуються події, що сталися, роботи, які проводилися до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, процес їх виконання з початку зміни із зазначенням безпосереднього керівника робіт, його вказівок, дій потерпілого (потерпілих) та інших осіб, причетних до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії.

Події викладаються послідовно, із зазначенням небезпечних та шкідливих виробничих факторів, які впливали на потерпілого (потерпілих); переліку машин, інструментів, устаткування, експлуатація яких призвела до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, небезпечних умов і дій потерпілого (потерпілих) або інших осіб; висновків

експертизи (якщо проводилася) про відповідність об'єкта (дільниці), устаткування (конструкцій) і матеріалів, де сталися нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія, нормативним вимогам; категорії аварії; переліку заходів, вжитих для ліквідації наслідків нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, надзвичайної ситуації або виконання плану локалізації аварійних ситуацій.

7. У пункті 5 зазначаються і кодуються вид події та причини нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії відповідно до розділів 1, 2 Класифікатора видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії (далі – Класифікатор), зазначеного в додатку 9.

Основна причина нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії зазначається і кодується першою. Якщо супутніх причин нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії більш як три, інші причини зазначаються лише у текстовій частині без кодування.

Після викладення кожної причини зазначаються статті, розділи, пункти нормативно-правових актів з охорони праці, дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій з безпечного проведення робіт і посадових інструкцій тощо, вимоги яких було порушено.

Шкідливий або небезпечний фактор та його значення наводяться та кодуються відповідно до ДСТУ 2293-2014, затвердженого наказом Мінекономрозвитку від 2 грудня 2014 р. № 1429.

Устаткування кодується відповідно до розділу 3 Класифікатора, наприклад: устаткування енергетичне - [311]. Якщо у переліку відсутнє устаткування, що призвело до нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, таке устаткування записується під кодом [969], як “інше” – також розшифровується.

8. У пункті 6 зазначаються відомості (прізвище, ім'я та по батькові, посада/професія, місце роботи та проживання) щодо свідків нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії та/або осіб, яким відомі будь-які обставини події.

9. У пункті 7 зазначаються:

визначення нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), пов'язаних або не пов'язаних з виробництвом, із посиланням на відповідний підпункт пунктів 52, 53 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві;

відомості про скасування тимчасового акта за формою Н-1 та втрату ним чинності (у разі його складення);

відомості про зустріч членів комісії з потерпілими (членами їх сімей чи уповноваженою ними особою) з метою надання роз'яснень з питань, які виникли внаслідок нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії та інформування про хід розслідування.

10. У пункті 8 зазначаються:

відомості про осіб, зокрема потерпілого, працівників підприємства (установи, організації), на якому працює потерпілий, іншого підприємства (установи, організації) або сторонніх осіб, які порушили вимоги нормативно-правових актів з охорони праці та/або дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій тощо;

окремо щодо кожної особи – перелік порушень вимог розділів, статей, пунктів нормативно-правових актів з охорони праці та/або дорожнього руху, державних стандартів, інструкцій тощо.

11. У пункті 9 зазначаються заходи щодо усунення безпосередніх причин, які призвели до нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії, та запобігання подібним випадкам або заходи з ліквідації наслідків аварії із зазначенням строків їх здійснення і виконавців, а також у разі необхідності пропозиції щодо внесення змін до нормативних актів з охорони праці. Заходи щодо накладення стягнень не зазначаються.

У разі проведення спеціального розслідування додатково зазначаються пропозиції щодо анулювання у підприємства дозволу (декларації) Держпраці (у разі встановлення факту, що причиною нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії є недодержання вимог законодавства про охорону праці під час виконання робіт підвищеної небезпеки

та/або експлуатації (застосування) обладнання, устаткування підвищеної небезпеки, на які отримано дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, що виданий згідно з Порядком видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107 (Офіційний вісник України, 2011 р., № 84, ст. 3077).

Зазначаються відомості про надання інформації до відповідних органів державного ринкового нагляду стосовно нехарчової продукції, під час використання (експлуатації) якої стався (сталася/сталося) нещасний випадок та/або гостре професійне захворювання (отруєння), аварія або використання (експлуатація) якої стало їх причиною (однією із причин) тощо.

12. У пункті 10 зазначаються перелік документів, які додаються до акта:

рішення (постанова, ухвала) суду про встановлення факту нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії на виробництві або про проведення повторного розслідування чи постанова органу досудового розслідування про проведення розслідування;

окрема думка члена комісії (у разі незгоди із висновком акта).

13. У пункті 5 тимчасового акта за формою Н-1 (у разі його складення) зазначається інформація, встановлена на час складення акта.

У пункті 8 тимчасового акта за формою Н-1 (у разі його складення) зазначається найменування органу, який проводить досудове розслідування, відомості про внесення кримінального провадження до Єдиного реєстру досудових розслідувань (дата, номер, стаття Кримінального кодексу України), номер, дата наказу про призначення експертної комісії тощо.

Форма Н-9

Державний Герб України

ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ПРАЦІ

_____ (найменування територіального органу Держпраці)

_____ (дата складення припису)

_____ (місце складення припису)

ПРИПИС № _____

_____ (посада, найменування підприємства (установи, організації), ініціали та прізвище роботодавця)

Мною,

_____ (посада, ініціали та прізвище посадової особи

_____ територіального органу Держпраці)

під час розгляду

_____ (матеріалів розслідування, звернення та наданих підтвердних

_____ документів потерпілим або членами його сім'ї чи уповноваженою ними особою,

_____ представником профспілки, постанови органів досудового розслідування тощо)

щодо нещасного випадку, який стався _____ 20__ р. о ____ год. ____ хв.

з

_____ (професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

на (у) _____,

_____ (найменування підприємства, установи, організації)

встановлено, що _____

_____ (виявлені порушення щодо об'єктивності розслідування,

_____ недоліки в оформленні матеріалів розслідування, інші порушення вимог Порядку)

На підставі вимог статей 22 і 39 Закону України "Про охорону праці", пунктів 55 і 56 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві, а також у зв'язку з

_____ (незгодою з висновками розслідування; надходженням скарги та підтвердних документів)

від потерпілого, члена його сім'ї чи уповноваженої ними особи

або профспілки; встановленням нових обставин; надходженням постанови органів прокуратури

чи досудового розслідування; відмовою роботодавця скласти або затвердити акт за формою Н-1;

приховуванням нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) тощо)

ВИМАГАЮ:

(провести розслідування або повторне розслідування нещасного випадку, гострого професійного

захворювання (отруєння) у зв'язку з новими обставинами або необхідністю приведення акта

за формою Н-1 у відповідність з вимогами Порядку розслідування та обліку нещасних випадків,

професійних захворювань та аварій на виробництві, скласти повідомлення за формою Н-2

про наслідки нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) тощо)

Припис видав:

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Припис одержав:

_____ (посада)

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ 20__ р.

ЖУРНАЛ

реєстрації осіб, що потерпіли від нещасних випадків (гострих професійних захворювань (отруєнь) на виробництві

(найменування підприємства, установи, організації)

Порядковий номер	Дата та час події	Прізвище, ім'я та по батькові потерпілого	Професія (посада) та структурний підрозділ, в якому працює потерпілий	Місце події (цех, дільниця, об'єкт тощо)	Код виду події та причин настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння) (відповідно до Класифікатора видів подій, причин, обладнання, устаткування, машин, механізмів, транспортних засобів, що призвели до настання нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії)	Наслідки нещасного випадку, гострого професійного захворювання (отруєння), аварії), діагноз, кількість днів непрацездатності	Дата затвердження акта за формою Н-1 / дата направлення документів до Фонду соціального страхування	Заходи щодо запобігання подібним нещасним випадкам, гострим професійним захворюванням (отруєнням) (дата та номер розпорядчого документа)	Відмітка про виконання заходів, дата	Дата видачі акта за формою Н-1, прізвище, ім'я, по батькові та підпис особи, яка його отримала	Прізвище, ім'я та по батькові, підпис особи, яка зареєструвала нещасний випадок, гостре професійне захворювання (отруєння)
------------------	-------------------	---	---	--	---	--	---	--	--------------------------------------	--	--

Форма Н-2

(найменування підприємства, код згідно з ЄДРПОУ, реєстраційні відомості про підприємство як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)

(найменування організації, прізвище, ім'я та по батькові її керівника чи особи, яким надсилається повідомлення, адреса)

ВІДОМОСТІ
про наслідки нещасного випадку
(гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії),
що стався (сталося / сталася) _____ 20__ р.

3

(професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

(акт розслідування нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії) за формою Н-1 від _____ 20__ р. № ____)

1. Діагноз згідно з листком непрацездатності або довідкою закладу охорони здоров'я

2. Найменування закладу охорони здоров'я, що встановив діагноз _____.

3. Наслідок нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії)

(потерпілий одужав, переведений на легшу роботу, _____.

установлені діагнози (інші, заключний тощо), встановлено інвалідність I, II, III групи, помер)

4. Тривалість виконання потерпілим легшої роботи (робочих днів)

5. Звільнено (згідно з листком непрацездатності) від роботи з _____ 20__ р. по _____ 20__ р., тривалість тимчасової непрацездатності

(робочих днів)

6. Витрати підприємства (установи, організації), зумовлені нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією)

(усього, гривень)

у тому числі за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійного захворювання

(далі – Фонд)

а саме:

1) сума відшкодування витрат згідно з листком непрацездатності, усього

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

2) сума витрат на поховання потерпілого, усього _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

3) сума відшкодування витрат потерпілому у разі його переведення на легшу роботу, усього _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

4) сума штрафів, що сплачена посадовими особами підприємства за порушення вимог законодавства про охорону праці, пов'язаних з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією), у тому числі за його приховування _____

5) вартість зіпсованого у зв'язку з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією) устаткування, інструменту, зруйнованих будівель, споруд _____

б) інші витрати _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

(керівник підприємства)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

(головний бухгалтер)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Примітки. 1. Кодування повідомлення є обов'язковим.

2. Пункт 1 кодується згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10).

3. У пункті 6 зазначається загальна сума всіх витрат, у тому числі за рахунок коштів Фонду.

4. Сума виплат потерпілому зазначається згідно з листком непрацездатності.

Контрольні запитання

1. Які причини зниження кількості нещасних випадків серед працівників агропромислового комплексу за останні роки?
2. Вкажіть основні причини нещасних випадків у сільському господарстві.
3. Які травми найчастіше реєструють у працівників сільського господарства?
4. Представники яких установ та організацій мають входити до складу комісії з розслідування нещасних випадків?
5. Вкажіть дії комісії з розслідування травматизму, якщо керівник підприємства (роботодавець) відмовився підписувати акт розслідування.
6. Яка посадова особа затверджує акт за формою Н-1?
7. Які обставини, за яких нещасні випадки визнаються такими, що пов'язані з виробництвом?
8. Які обставини, за яких нещасні випадки не визнаються такими, що пов'язані з виробництвом?
9. Кому розсилаються акт розслідування нещасних випадків?
10. Які нещасні випадки підлягають спеціальному розслідуванню?
11. Представники яких установ та організацій мають входити до складу комісії з спеціального розслідування нещасних випадків?
12. Хто веде облік нещасних випадків на виробництві?

Порядок складення санітарно-гігієнічних характеристик умов праці та вимоги до них

У разі підозри наявності в працівника хронічного професійного захворювання (отруєння) з метою встановлення діагнозу складається *санітарно-гігієнічна характеристика умов праці* (санітарно-гігієнічна характеристика), що є одним з документів, з урахуванням якого вирішується питання про зв'язок хронічного професійного захворювання (отруєння) з впливом шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу (виробничі фактори).

Санітарно-гігієнічна характеристика складається *лікарем з гігієни праці територіального органу Держпраці* за фактичним місцезнаходженням підприємства, де працює хворий, на запит керівника закладу охорони здоров'я, що забезпечує надання вторинної (спеціалізованої) медичної допомоги, за поданням лікаря-профпатолога із залученням (у разі потреби) голови та членів комісії закладу охорони здоров'я, який проводить періодичні медичні огляди.

Запит щодо складення санітарно-гігієнічної характеристики заклад охорони здоров'я згідно з додатком 1 *протягом трьох робочих днів* після виявлення у працівника підозри на хронічне професійне захворювання (отруєння) надає керівнику територіального органу Держпраці за фактичним місцезнаходженням підприємства, де працює (працював) хворий.

Копії запиту надсилаються:

- робочому органу Фонду за фактичним місцезнаходженням підприємства, де працює (працював) хворий;
- роботодавцю.

Для складення санітарно-гігієнічної характеристики керівник територіального органу Держпраці надсилає припис роботодавцю для надання необхідних документів за встановленою формою згідно з додатком 2.

Строк надання документів *не повинен перевищувати 15 робочих днів* з часу отримання зазначеного припису. У разі потреби зазначений строк може бути продовжено за згодою керівника територіального органу Держпраці.

Територіальний орган Держпраці *протягом 15 робочих днів* після одержання матеріалів від роботодавця проводить вивчення та аналіз документів, поданих власником підприємства, уповноваженим органом чи наглядовою радою підприємства (у разі її утворення).

Протягом *п'яти робочих днів* з дня проведення обстеження об'єкта складається відповідний акт згідно з додатком 3 *у трьох примірниках*, що зберігаються:

- у територіальному органі Держпраці;
- на підприємстві, де працює (працював) хворий;
- у робочому органі Фонду соціального страхування.

Акт підписується головою та всіма членами комісії. З актом ознайомлюють працівника, робоче місце якого обстежувалося, або уповноважену ним особу, що засвідчується їх підписами. У разі відмови їх від підпису акт підписується свідками. Працівник або його уповноважена особа

мають право обґрунтувати свою відмову.

Територіальний орган Держпраці *протягом п'яти робочих днів* після складення та підписання акта всіма членами комісії готує санітарно-гігієнічну характеристику згідно з додатком 4.

Строк складення санітарно-гігієнічної характеристики *не повинен перевищувати 45 днів* з моменту отримання відповідного запиту. Вимоги до інформації, яка зазначається в санітарно-гігієнічній характеристиці шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу, визначені у додатку 5.

Санітарно-гігієнічна характеристика підписується лікарем з гігієни праці та затверджується керівником територіального органу Держпраці.

Санітарно-гігієнічна характеристика складається територіальним органом Держпраці у *чотирьох примірниках* та надсилається:

- закладу охорони здоров'я, який надіслав запит щодо її отримання;
- робочому органу Фонду соціального страхування;
- підприємству, де працює (працював) працівник.

Санітарно-гігієнічна характеристика може бути використана *протягом п'яти років*, якщо умови праці працівника за цей час не змінилися, що підтверджується довідкою роботодавця (особи) або відповідного територіального органу Держпраці.

Облік санітарно-гігієнічних характеристик та інформаційних довідок ведеться територіальними органами Держпраці в *журналі реєстрації санітарно-гігієнічних характеристик* за формою згідно з додатком 6.

Встановлення зв'язку захворювання з умовами праці, розслідування причин та облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь)

Усі випадки хронічних професійних захворювань незалежно від строку їх настання підлягають розслідуванню.

Хронічне професійне захворювання (отруєння) не завжди супроводжується втратою працездатності. Випадки професійних інфекційних захворювань та хронічних професійних інтоксикацій розслідуються як хронічні професійні захворювання (отруєння).

Віднесення захворювання до хронічного професійного здійснюється відповідно до процедури встановлення зв'язку захворювання з умовами праці згідно з цим Порядком та переліком професійних захворювань, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2000 р. № 1662 (Офіційний вісник України, 2000 р., № 45, ст. 1940).

Перелік установ і закладів, що мають право встановлювати остаточний діагноз хронічних професійних захворювань, затверджується МОЗ і переглядається *кожні п'ять років*.

У разі підозри на хронічне професійне захворювання (отруєння) заклад охорони здоров'я направляє працівника на консультацію до лікаря-

профпатолога області або міста з відповідними документами.

Рішення *про зв'язок захворювання з умовами праці* приймається на підставі клінічних, функціональних досліджень (амбулаторних або стаціонарних) з урахуванням відомостей, зазначених у:

- трудовій книжці – для визначення стажу роботи в умовах дії виробничих факторів;
- виписці з амбулаторної картки (форма 025/у);
- історії хвороби за весь період спостереження;
- направленні хворого на огляд до лікарсько-експертної комісії з медичним висновком лікаря-профпатолога;
- санітарно-гігієнічній характеристиці умов праці;
- інформаційній довідці про умови праці працівника, що складається лікарями з гігієни праці територіального органу Держпраці, який здійснює нагляд за підприємством, у разі підозри в нього хронічного професійного захворювання (отруєння);
- висновку фтизіатра, нарколога та інших документах (у разі потреби);
- акті за формою Н-1 (у разі гострого професійного захворювання (отруєння)).

Для встановлення *остаточного діагнозу* та зв'язку захворювання з впливом шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу лікар-профпатолог області або міста направляє хворого до високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я з відповідними документами.

До високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я у разі потреби для встановлення діагнозу можуть направлятися також хворі, які проходять обстеження у науково-дослідних інститутах (установах) медичного профілю.

Високоспеціалізовані профпатологічні заклади охорони здоров'я проводять амбулаторне та/або стаціонарне обстеження хворих і встановлюють діагноз хронічного професійного захворювання (отруєння).

Діагноз хронічного професійного захворювання (отруєння) може бути змінений або відмінений високоспеціалізованим профпатологічним закладом охорони здоров'я, який його встановив раніше, на підставі результатів додатково поданих відомостей або проведених досліджень і повторної експертизи. Відповідальність за встановлення або відміну діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) покладається на керівників таких закладів і голів лікарсько-експертних комісій.

Рішення про підтвердження або відміну раніше встановленого діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) оформляється висновком лікарсько-експертної комісії.

У спірних випадках остаточне рішення щодо встановлення діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) приймається центральною лікарсько-експертною комісією державної установи «Інститут медицини праці Національної академії медичних наук України», у роботі якої мають право

брати участь лікарі з гігієни праці територіального органу Держпраці, закладу охорони здоров'я, робочого органу Фонду соціального страхування, представники підприємства, первинної організації відповідної профспілки або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві відсутня), представники вищого органу профспілки.

Оскарження рішення зазначеної комісії у разі незгоди хворого або роботодавця здійснюється у судовому порядку.

За наявності ознак стійкої втрати професійної працездатності внаслідок хронічного професійного захворювання (отруєння) заклад охорони здоров'я, що надає медичну допомогу працівникам підприємства, де працює хворий, або заклад охорони здоров'я за місцем його проживання направляє хворого на огляд до медико-соціальної експертної комісії для встановлення ступеня стійкої втрати професійної працездатності.

Порядок встановлення зв'язку захворювання з умовами праці

Професійний характер хронічного захворювання (отруєння) встановлюється *лікарсько-експертною комісією* високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я (лікарсько-експертна комісія), склад якої затверджує керівник такого закладу.

У разі потреби *до роботи лікарсько-експертної комісії залучаються* спеціалісти (представники) територіальних органів Держпраці, підприємства, робочого органу Фонду соціального страхування, первинної організації профспілки, членом якої є хворий, або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві відсутня).

Голова лікарсько-експертної комісії повинен мати посвідчення про присвоєння (підтвердження) вищої кваліфікаційної категорії із спеціальності «Професійна патологія» та стаж роботи за фахом *не менше 10 років*.

Висновок лікарсько-експертної комісії про наявність (відсутність) хронічного професійного захворювання (отруєння) видається працівникові, а його копія надсилається головному спеціалістові з професійної патології області або міста за місцем роботи або проживання працівника та робочому органу Фонду соціального страхування.

Хворому видається довідка про стаціонарне обстеження у високоспеціалізованому профпатологічному закладі охорони здоров'я.

У зазначеному висновку, крім діагнозу, обов'язково зазначаються відомості про наявність (відсутність) професійного захворювання та придатність (непридатність) до роботи за професією у несприятливих (шкідливих) умовах праці.

Повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння)

Високоспеціалізованими профпатологічними закладами охорони здоров'я стосовно кожного хворого складається *повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння) за формою П-3* згідно з додатком 7.

Повідомлення за формою П-3 протягом трьох робочих днів після встановлення діагнозу надсилається керівникові підприємства, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння), територіальному органу Держпраці, який здійснює державний нагляд (контроль) за підприємством, робочому органу Фонду соціального страхування за фактичним місцезнаходженням підприємства, а також профпатологу, який направив хворого до високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я.

Строк дії повідомлення за формою П-3 становить шість місяців з моменту встановлення діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) у працівника.

У разі коли хворий працював на кількох підприємствах, де були умови для розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння), або за кількома професіями, під час роботи за якими були умови для розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння), повідомлення за формою П-3 надсилається на останнє підприємство, де він працював за професією, під час роботи за якою були умови для розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння).

У разі реорганізації підприємства, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння), повідомлення за формою П-3 надсилається його правонаступникові, а у разі ліквідації підприємства без правонаступника – місцевій держадміністрації за місцем реєстрації підприємства.

Працівникові видається під розписку *медичний висновок* лікарсько-експертної комісії про наявність (відсутність) у нього хронічного професійного захворювання (отруєння) за формою згідно з додатком 8. Медичний висновок також надсилається лікарю-профпатологу, який направляв хворого до високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я за місцем його роботи або проживання (якщо він не працює).

Відповідальність за несвоєчасне повідомлення про хронічне професійне захворювання (отруєння) несе керівник високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я, який встановив або відмінив діагноз хронічного професійного захворювання (отруєння).

Порядок розслідування обставин і причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь)

Після отримання повідомлення за формою П-3 керівник територіального органу Держпраці утворює *протягом трьох робочих днів комісію* з проведення розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) (комісія з розслідування), до складу якої входять *представники*

територіального органу Держпраці (голова комісії), закладу охорони здоров'я, що надає медичну допомогу працівникам підприємства, де працює хворий, або за місцем його проживання (якщо він не працює), роботодавця, первинної організації відповідної профспілки або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві відсутня), вищого органу профспілки, робочого органу Фонду соціального страхування за фактичним місцезнаходженням підприємства, а також у разі потреби представники інших органів.

Зазначені заклади, органи та організації протягом однієї доби з моменту одержання повідомлення за формою П-3 повинні надати територіальному органу Держпраці письмову інформацію про прізвище, ім'я, по батькові та посаду представника (представників), якого пропонується включити до складу комісії з розслідування.

У разі ліквідації підприємства без правонаступника до складу комісії з розслідування входять представники органу Держпраці, який здійснював державний нагляд (контроль) за підприємством (голова комісії), місцевої держадміністрації за місцем реєстрації підприємства, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до хронічного професійного захворювання (отруєння), робочого органу Фонду соціального страхування за місцезнаходженням підприємства, закладу охорони здоров'я, який запідозрив професійний характер хронічного захворювання, та вищого профспілкового органу.

Розслідування випадку хронічного професійного захворювання (отруєння) проводиться протягом 10 робочих днів після утворення комісії з розслідування. Якщо з об'єктивних причин розслідування не може бути проведене у зазначений строк, він може бути продовжений керівником територіального органу Держпраці, що утворив комісію, але не більш як на один місяць. Копія відповідного наказу надсилається всім членам комісії з розслідування.

У розслідуванні причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) інфекційної та паразитарної етіології беруть участь лікарі-епідеміологи.

Розслідування причин виникнення двох і більше хронічних професійних захворювань, на які страждає одна особа, проводиться з урахуванням фактів встановлення професійного характеру таких захворювань за наявності повідомлення за формою П-3. В акті розслідування зазначаються відомості щодо виявлення раніше у такої особи хронічного професійного захворювання (отруєння), діагноз, рік його виявлення, а також усі супутні захворювання загального профілю.

Роботодавець зобов'язаний в установлений для проведення розслідування строк **подати комісії з розслідування:**

- 1) відомості про професійні обов'язки працівника;
- 2) документи та матеріали, що характеризують умови праці на робочому місці (дільниці, цеху);
- 3) необхідні результати експертизи, лабораторних досліджень для проведення оцінки умов праці;

- 4) матеріали, що підтверджують проведення інструктажів з охорони праці;
- 5) копії документів, що підтверджують видачу працівникові засобів індивідуального захисту;
- 6) приписи або інші документи, що раніше видані територіальним органом Держпраці та стосуються даного хронічного професійного захворювання (отруєння);
- 7) результати медичних оглядів працівника (працівників);
- 8) інші матеріали.

Роботодавець повинен забезпечити комісію з розслідування приміщенням, транспортними засобами та засобами зв'язку, організувати друкування, тиражування та оформлення в необхідній кількості матеріалів розслідування, у тому числі акта розслідування хронічного професійного захворювання (отруєння).

Комісія з розслідування зобов'язана:

- 1) розробити програму розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння);
- 2) розподілити функції між членами комісії;
- 3) розглянути питання щодо необхідності залучення до її роботи експертів;
- 4) провести розслідування обставин і причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння);
- 5) скласти акт розслідування хронічного професійного захворювання (отруєння).

Комісія з розслідування проводить оцінку умов праці працівника за матеріалами раніше проведеної атестації робочих місць, архівних даних підприємства, територіального органу Держпраці, наукових установ, характеристики виробничих факторів на аналогічних виробництвах, результатів обстежень і досліджень, проведених атестованими лабораторіями в установленому законодавством порядку, вивчає приписи органів державного нагляду за охороною праці, подання посадових осіб робочих органів Фонду соціального страхування та представників профспілок, інструкції з охорони праці працівників, заключні акти періодичних медичних оглядів, накази (рішення, розпорядження) адміністрації підприємства про порушення працівником вимог правил та інструкцій з охорони праці, строків проходження періодичних медичних оглядів, картки обліку індивідуальних доз опромінення на робочому місці із джерелами іонізуючого випромінювання, одержує письмові пояснення посадових осіб, інших працівників з питань, пов'язаних із розслідуванням причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння), а у разі потреби вимагає проведення додаткових досліджень на робочому місці та бере участь у них, вивчає первинну медичну документацію хворого.

Розслідування причин виникнення професійних захворювань у працівників, направлених на роботу за межі підприємства, проводиться комісією з розслідування, головою якої є представник територіального органу Держпраці, що здійснює нагляд за підприємством, шкідливі виробничі фактори на якому призвели до виникнення хронічного професійного захворювання

(отруєння). Підприємство, де виявлено хронічне професійне захворювання (отруєння), повинно повідомити про це підприємству, працівником якого є хворий, та робочому органу Фонду соціального страхування.

У роботі комісії з розслідування такого випадку обов'язково беруть участь представники підприємства, працівником якого є хворий, первинної організації відповідної профспілки або уповноважена найманими працівниками особа з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві відсутня), представник вищого профспілкового органу, робочого органу Фонду за місцезнаходженням підприємства.

Оформлення акта розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння)

За результатами розслідування комісія складає *акт розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) за формою П-4* згідно з додатком 9. Акт за формою П-4 є документом, в якому зазначаються основні умови, обставини та причини виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння), заходи щодо запобігання розвитку хронічного професійного захворювання (отруєння) та забезпечення нормалізації умов праці, а також встановлюються особи, які не виконали відповідні вимоги законодавства.

Акт підписується головою та всіма членами комісії з розслідування. У разі незгоди із змістом акта член комісії з розслідування підписує його з відміткою про наявність окремої думки, яку викладає письмово, підписує та додає до акта як його невід'ємну частину.

Акт за формою П-4, підписаний членами комісії з розслідування, *протягом доби* затверджується керівником територіального органу Держпраці та завіряється печаткою.

Акт за формою П-4 складається *протягом трьох днів* після закінчення розслідування *у семи примірниках* і надсилається роботодавцем:

- територіальному органу Держпраці;
- хворому;
- робочому органу Фонду соціального страхування;
- первинній організації відповідної профспілки або уповноваженій найманими працівниками особі з питань охорони праці (у разі, коли профспілка на підприємстві відсутня);
- вищому профспілковому органу;
- лікарю-профпатологу, який направив хворого до високоспеціалізованого профпатологічного закладу охорони здоров'я;
- підприємству.

Акт за формою П-4 разом з матеріалами розслідування *зберігається* на підприємстві, в територіальному органі Держпраці та робочому органі Фонду соціального страхування протягом строку, визначеного типовими та галузевими переліками видів документів, затверджених відповідно до законодавства, а в

інших організаціях – не менше строку, передбаченого для вжиття визначених у ньому профілактичних заходів.

У разі виявлення гострого професійного захворювання (отруєння), пов'язаного з виробництвом, крім акта за формою Н-1, комісія (спеціальна комісія) зобов'язана скласти *картку обліку професійного захворювання (отруєння) за формою П-5* згідно з додатком 10.

Заходи щодо запобігання виникненню хронічних професійних захворювань (отруєнь)

Роботодавець зобов'язаний у *п'ятиденний строк* після закінчення розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) *розглянути* матеріали розслідування та *видати* наказ про вжиття заходів до запобігання виникненню хронічних професійних захворювань (отруєнь).

Про вжиття запропонованих комісією з розслідування заходів до запобігання виникненню хронічних професійних захворювань (отруєнь) *роботодавець письмово інформує* територіальний орган Держпраці, який здійснює нагляд за підприємством, та робочий орган Фонду соціального страхування протягом зазначеного в акті за формою П-4 строку.

Контроль за своєчасністю та об'єктивністю проведення розслідування причин виникнення хронічних професійних захворювань (отруєнь), документальним оформленням, вжиттям заходів до усунення зазначених причин здійснюють територіальні органи Держпраці, робочі органи Фонду соціального страхування, профспілки або уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці відповідно до їх повноважень.

Реєстрація та облік випадків гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь)

Реєстрація та ведення обліку випадків гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь) здійснюються роботодавцем у *журналі обліку гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь)* за формою згідно з додатком 11:

– у робочих органах Фонду соціального страхування та в територіальних органах Держпраці облік випадків хронічних професійних захворювань (отруєнь) ведеться на підставі повідомлень за формою П-3 та актів за формою П-4;

– у закладах охорони здоров'я – на підставі медичних висновків лікарсько-експертної комісії, а також повідомлень за формою П-3.

У разі виявлення кількох хронічних професійних захворювань хворий *реєструється в журналі один раз* із зазначенням усіх діагнозів.

Територіальні органи Держпраці на підставі актів за формою П-4

складають картки за формою П-5, що зберігаються протягом строку, визначеного типовими та галузевими переліками видів документів, затвердженими відповідно до законодавства.

Порядок збирання та передачі інформації про випадки гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь) для автоматизованої системи обліку та аналізу гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь) визначається МОЗ.

Картки за формою П-5 надсилаються МОЗ щороку до 1 лютого та 1 серпня.

Форми звітності щодо гострих та хронічних професійних захворювань (отруєнь) затверджуються МОЗ.

Реєстрація та ведення обліку випадків гострих та хронічних професійних захворювань у працівників, які направлені на роботу за межі підприємства, здійснюються підприємством, працівником якого є хворий, робочим органом Фонду соціального страхування за місцезнаходженням такого підприємства та територіальним органом Держпраці, який здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог санітарних норм і правил у сфері гігієни праці за підприємством.

Підтверджені випадки хронічних професійних захворювань (отруєнь) працівників, які змінили місце роботи, або непрацюючих пенсіонерів підлягають реєстрації та обліку на останньому підприємстві, де були умови для виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння) (незалежно від стажу роботи на ньому), в робочому органі Фонду соціального страхування за фактичним місцезнаходженням такого підприємства та територіальному органі Держпраці, який здійснює нагляд за підприємством.

Випадки хронічних професійних захворювань, що виявлені в осіб, які приїхали на постійне проживання в Україну з інших держав, розслідуються в порядку, передбаченому міжнародними договорами України, та реєструються закладами охорони здоров'я, територіальними органами Держпраці та робочими органами Фонду соціального страхування за місцем їх проживання в Україні.

Розслідування аварій

Аварія – небезпечна подія техногенного характеру, що створює на об'єкті, території або акваторії загрозу для життя і здоров'я людей і призводить до руйнування будівель, споруд, інженерних комунікацій, обладнання і транспортних засобів, порушення виробничого або транспортного процесу чи завдає шкоди навколишньому природному середовищу.

Розслідування проводиться у разі, коли сталася:

1) **аварія першої категорії**, яка відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 (Офіційний вісник України, 2004 р., № 12, ст. 740; 2013 р., № 41, ст. 1477), відноситься до *надзвичайної ситуації державного рівня*:

– яка поширилась або може поширитися на територію інших держав;

– яка поширилась на територію двох чи більше регіонів України, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих регіонів, але не менш як 1 % від обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація державного рівня за територіальним поширенням);

– яка призвела до загибелі понад 10 осіб або внаслідок якої постраждало понад 300 осіб (постраждали – особи, яким внаслідок дії уражальних чинників джерела надзвичайної ситуації завдано тілесне ушкодження або які захворіли, що призвело до втрати працездатності, засвідченої в установленому порядку) чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 50 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби);

– внаслідок якої загинуло понад 5 осіб або постраждало понад 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності понад 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки (оцінені в установленому законодавством порядку), спричинені надзвичайною ситуацією, перевищили 25 тис. мінімальних розмірів (на час виникнення надзвичайної ситуації) заробітної плати;

– збитки від якої перевищили 150 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

– яка в інших випадках, передбачених актами законодавства, за своїми ознаками визнається як надзвичайна ситуація державного рівня.

2) **аварія другої категорії**, яка відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій відноситься до надзвичайних ситуацій:

регіонального рівня:

– яка поширилась на територію двох чи більше районів (міст обласного значення), областей, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують можливості цих районів, але не менш як 1 % обсягу видатків відповідних місцевих бюджетів (надзвичайна ситуація регіонального рівня за територіальним поширенням);

– яка призвела до загибелі від 3 до 5 осіб або внаслідок якої постраждало від 50 до 100 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від

1 тис. до 10 тис. осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

– збитки від якої перевищили 15 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

місцевого рівня:

– яка вийшла за межі територій потенційно небезпечного об'єкта, загрожує довкіллю, сусіднім населеним пунктам, інженерним спорудам, а для її ліквідації необхідні матеріальні і технічні ресурси в обсягах, що перевищують власні можливості потенційно небезпечного об'єкта;

– внаслідок якої загинуло 1–2 особи або постраждало від 20 до 50 осіб, чи було порушено нормальні умови життєдіяльності від 100 до 1000 осіб на тривалий час (більш як на 3 доби), а збитки перевищили 0,5 тис. мінімальних розмірів заробітної плати;

– збитки від якої перевищили 2 тис. мінімальних розмірів заробітної плати.

3) **аварія, яка не відноситься до аварії першої чи другої категорій** і відповідно до Порядку класифікації надзвичайних ситуацій відноситься до надзвичайної ситуації *об'єктового рівня*, створила чи могла створити загрозу життю та здоров'ю працівників або населення, внаслідок якої зруйновано або порушено роботу машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, на які необхідно отримувати відповідний дозвіл (або подавати декларацію) згідно з Порядком видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 р. № 1107.

Випадки порушення технологічних процесів, роботи устаткування, тимчасової зупинки виробництва засобами автоматичного захисту та інші локальні порушення у роботі цехів, дільниць та окремих об'єктів, падіння опор та обрив проводів ліній електропередачі не належать до аварій, що мають категорію, та розслідуються підприємством в установленому законодавством порядку без залучення посадових осіб територіальних органів Держпраці.

З метою врахування специфіки галузей економіки та визначення категорійності аварій міністерствами (іншими центральними органами виконавчої влади, державними органами), на які не поширюється дія цього Порядку в частині розслідування аварій, розробляються, затверджуються та погоджуються у встановленому порядку відповідні галузеві порядки розслідування аварій.

Про аварію *очевидець* повинен негайно повідомити *безпосередньому керівникові робіт або іншій посадовій особі підприємства*, які зобов'язані поінформувати *роботодавця* для негайного введення в дію плану локалізації та ліквідації аварійних ситуацій та аварій (у разі наявності).

Роботодавець або особа, яка керує виробництвом під час зміни, *зобов'язані діяти згідно з планом локалізації та ліквідації аварій*, вжити першочергових заходів до рятування потерпілих і надання їм першої домедичної допомоги, локалізації аварії, встановлення меж небезпечної зони та обмеження доступу до неї людей, збереження до прибуття комісії з розслідування аварії обстановки на

місці події.

Роботодавець зобов'язаний негайно повідомити про аварію територіальному органу Держпраці, органу управління чи наглядовій раді підприємства (у разі її утворення), місцевій держадміністрації, територіальному органу ДСНС, територіальним (відокремленим) підрозділам поліції за місцем виникнення аварії та відповідному профспілковому органу, а у разі травмування або загибелі працівників також відповідному робочому органу Фонду соціального страхування.

Розслідування аварії, під час якої сталися нещасні випадки та/або гострі професійні захворювання (отруєння), *проводиться Держпраці*, у тому числі за спеціальним рішенням Кабінету Міністрів України, з урахуванням вимог цього Порядку.

Розслідування аварії, під час якої не сталося нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь), *проводиться відповідними комісіями* (якщо Кабінетом Міністрів України не прийнято спеціального рішення), які утворюються та очолюються представниками:

– у разі настання аварії першої категорії – центрального органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить підприємство, чи місцевою держадміністрацією (у разі відсутності такого органу);

– у разі настання аварії другої категорії – органом управління чи наглядовою радою підприємства або місцевою держадміністрацією (у разі відсутності такого органу);

– у разі настання аварії, яка не відноситься до аварії першої чи другої категорії, а також випадків порушення технологічних процесів – роботодавця.

До складу комісій з розслідування аварій, під час яких не сталося нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь), входять представники ДСНС і Держпраці (за згодою).

У разі коли аварія сталася через проектні недоробки або конструктивні недоліки устаткування, для участі в роботі комісії з розслідування аварії залучаються представники підприємства – розробника такого устаткування (якщо підприємство ліквідовано, а правонаступника немає, можуть залучатися підприємства, аналогічні за профілем розробників устаткування).

У ході розслідування комісія з розслідування аварії:

1) визначає масштаб аварії;

2) визначає необхідність утворення експертної комісії, яка встановлює обставини та причини аварії, фактори, що призвели до аварії, розробляє план заходів щодо запобігання виникненню подібних аварій та у разі потреби готує пропозиції стосовно коригування нормативної та проектної документації;

3) встановлює факти порушення вимог законів та інших нормативно-правових актів про охорону праці, встановлює осіб, дії або бездіяльність яких призвели до виникнення аварії, розробляє план заходів щодо ліквідації її наслідків і запобігання подібним аваріям;

4) надає інформацію про відповідність встановленим вимогам нехарчової продукції, під час використання (експлуатації) якої сталася аварія або

використання (експлуатація) якої могло стати причиною аварії (однією з причин).

Комісія з розслідування аварії зобов'язана *протягом 20 робочих днів* провести розслідування обставин і причин аварії та скласти акт за формою Н-1.

Залежно від масштабу аварії у разі потреби зазначений строк може бути *продовжений* органом, що утворив комісію з розслідування аварії, з метою проведення додаткових досліджень або експертизи.

Збитки, заподіяні аварією, визначаються з урахуванням відомостей згідно з додатком 12.

Матеріали розслідування аварії складаються з *документів*, зазначених у пункті 49 Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві, а також *доповідної записки* про роботу аварійно-рятувальних служб або підрозділів державної пожежної охорони, якщо вони залучалися до ліквідації наслідків аварії.

Друкування, тиражування та оформлення в необхідній кількості матеріалів розслідування аварії *здійснює підприємство*, де сталася аварія, та у *п'ятиденний строк* після завершення розслідування надсилає їх органам, представники яких брали участь у розслідуванні; територіальному органу Національної поліції, до підслідності якого віднесено досудове розслідування аварії, та територіальному органу Держпраці.

У разі розслідування аварії, що не призвела до нещасних випадків та/або гострих професійних захворювань (отруєнь), примірник акта за формою Н-1 *зберігається на підприємстві* до завершення вжиття заходів, визначених комісією з розслідування аварії, але *не менше ніж два роки*.

За результатами розслідування аварії та на підставі висновків відповідної комісії *роботодавець зобов'язаний* проаналізувати причини виникнення аварії, розробити та наказом затвердити план заходів щодо запобігання виникненню подібних аварій у зазначений в акті спеціального розслідування нещасного випадку та/або гострого професійного захворювання (отруєння), аварії строк та згідно із законодавством притягнути до відповідальності працівників за порушення вимог законодавства про охорону праці.

Роботодавець згідно з вимогами законодавства у сфері цивільного захисту та про охорону праці *затверджує*:

– план заходів щодо запобігання виникненню аварій, де зазначаються відомості про можливі аварії та інші надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, прогнозуються наслідки, передбачаються сили та засоби для їх ліквідації, а також строки здійснення таких заходів;

– план локалізації та ліквідації аварій, де зазначаються відомості про всі можливі аварії та інші надзвичайні ситуації, дії посадових осіб і працівників підприємства у разі їх виникнення, обов'язки особового складу аварійно-рятувальних служб або працівників інших підприємств, які залучаються до ліквідації наслідків аварій (надзвичайних ситуацій).

У разі коли аварія сталася через проектні недоробки або конструктивні недоліки устаткування, роботодавець зобов'язаний надіслати підприємству – розробникові та виробникові устаткування обґрунтовані рекламації, їх копії –

органам управління підприємством, у разі їх відсутності відповідному органів місцевої держадміністрації.

Контроль, облік і звітність щодо гострих професійних захворювань (отруень), аварій

Контроль за своєчасністю та об'єктивністю проведення розслідування гострих професійних захворювань (отруень), аварій, підготовкою матеріалів розслідування, веденням їх обліку, вжиттям заходів до усунення причин їх настання здійснюють Держпраці та робочі органи Фонду соціального страхування відповідно до компетенції.

Усі гострі професійні захворювання (отруєння) та аварії, що сталися на виробництві, реєструються у *журналі* за формами згідно з додатками 13 та 14.

Облік гострих професійних захворювань (отруень) і аварій ведуть (п. 63 Порядку):

- підприємства, органи управління та наглядові ради підприємства (у разі їх створення) – гострих професійних захворювань (отруень) і аварій;
- робочі органи Фонду соціального страхування – усіх гострих професійних захворювань (отруень), у розслідуванні яких брали участь представники Фонду.

Облік гострих професійних захворювань (отруень), що сталися з особами, яких допустили до роботи без оформлення трудового договору, веде роботодавець, з яким установлено факт перебування потерпілого у трудових відносинах.

Після закінчення періоду тимчасової непрацездатності потерпілого роботодавець *протягом 10 робочих днів* складає **відомості про наслідки гострого професійного захворювання (отруєння), аварії** за формою Н-2 згідно з додатком 15, де зазначається про закінчення періоду тимчасової непрацездатності потерпілого; смерть потерпілого внаслідок раптового погіршення стану здоров'я, що підтверджується висновком закладу охорони здоров'я; встановлення заключного діагнозу; смерть потерпілого внаслідок нещасного випадку, що стався раніше, що підтверджується висновком судово-медичної експертизи про наслідковий зв'язок з нещасним випадком; встановлення інвалідності потерпілому чи його смерть внаслідок одержаної ним травми.

Повідомлення за формою Н-2 *протягом трьох робочих днів* надсилається роботодавцем організаціям та особам, яким надсилались акти за формою Н-1, додається до матеріалів розслідування та зберігається разом з ними відповідно до вимог Порядку.

Начальнику Головного управління
(Управління) Держпраці в області

ЗАПИТ
на складення санітарно-гігієнічної характеристики умов праці працівника
при підозрі у нього хронічного професійного захворювання (отруєння)

Прошу скласти санітарно-гігієнічну характеристику умов праці на _____, що працює (працював)
(прізвище, ім'я, по батькові)

на _____
(повне найменування підприємства (установи, організації))

У працівника _____ встановлено
(прізвище, ім'я, по батькові)

діагноз _____
(перелічуються діагнози всіх захворювань загального профілю відповідно до
Міжнародної статистичної класифікації хвороб та проблем, пов'язаних із здоров'ям,
встановлені хворому на день складення запиту)

та є підозра на захворювання _____
(перелічити всі захворювання)

_____ ,
що можуть бути пов'язані з його роботою за професією, спеціальністю в умовах впливу
шкідливих факторів _____
(перелічуються всі професії та спеціальності,

пов'язані з умовами впливу шкідливих факторів, згідно із записами у трудовій книжці)

Головний лікар

(підпис)

(ініціали, прізвище)

Керівникові підприємства
(установи, організації)

(ініціали, прізвище)

ПРИПИС

на надання роботодавцем документів, що необхідні для складення санітарно-гігієнічної характеристики умов праці (інформаційної довідки) на працівника при підозрі в нього хронічного професійного захворювання (отруєння) відповідно до Закону України «Про охорону праці» (статті 13, 17, 22, 26), постанови Кабінету Міністрів України від 11 лютого 2015 р. № 96 «Про затвердження Положення про Державну службу України з питань праці»

Вам необхідно подати у строк до _____ таку інформацію (документи) про умови праці працівника _____
(прізвище, ім'я, по батькові,

рік народження, професія)

перелік робіт, що виконує (виконував) працівник згідно з посадовими інструкціями, функціональними обов'язками, трудовою книжкою за кожною професією окремо (за державним класифікатором), копію трудової книжки;

перелік і характеристику факторів виробничого середовища та трудового процесу згідно із зазначеними документами*:

- виробничий шум (джерело, параметри, тривалість дії за зміну);
- виробнича вібрація (джерело, параметри, тривалість дії за зміну);
- запиленість повітря робочої зони (концентрація, тривалість дії, характеристика пилу);
- наявність шкідливих хімічних речовин у повітрі робочої зони (максимально разова та середньозмінна, під час нормування згідно з діючими санітарними нормами, концентрація, тривалість роботи з хімічними речовинами тощо);
- показники неіонізуючого випромінювання (параметри, строк дії за зміну);
- наявність та параметри іонізуючого випромінювання;
- показники мікроклімату;
- показники важкості та напруженості трудового процесу;
- перелік машин та обладнання, на яких працював працівник, характеристику технологічного процесу (механізований, ручний тощо), ступінь механізації та автоматизації виробничих процесів, у яких брав участь працівник;
- хронометраж робочого часу, відповідність його вимогам технологічного процесу;
- копії протоколів та карт умов праці за результатами вимірювань (досліджень), складених санітарними лабораторіями підприємств, установ, організацій, закладів, що атестовані територіальними органами Держпраці та МОЗ в порядку, визначеному Мінсоцполітики (зазначити найменування лабораторії);

- дані попереднього під час прийняття на роботу та періодичних медичних оглядів у динаміці за останні п'ять років роботи працівника на підприємстві (в установі, організації), у цеху, на дільниці;

- довідку про професійну захворюваність на підприємстві (в установі, організації), у цеху, на дільниці, де працює (працював) робітник;

- забезпеченість санітарно-побутовими приміщеннями, спецодягом, спецвзуттям, засобами індивідуального і колективного захисту, їх використання працівником;

- довідку про залучення працівника до виконання робіт, не пов'язаних з його професією, які зазначені в трудовій книжці.

Подана інформація повинна мати документальне підтвердження.

Відповідальність за повноту, своєчасність і достовірність поданої інформації несе роботодавець (керівник підприємства) згідно із законодавством.

* Результати лабораторних та інструментальних вимірювань (досліджень) подаються у вигляді таблиць відповідно до санітарно-гігієнічної характеристики умов праці.

Лікар з гігієни праці

(підпис)

(ініціали, прізвище)

**АКТ
обстеження об'єкта**

від _____ 20__ р.

Нами проведено обстеження об'єкта (найменування, адреса, відомча належність):

прізвище, ім'я, по батькові керівника об'єкта: _____

в присутності: _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові особи)

з метою: _____.

Обстежено: робоче місце (робоча зона), професія, технологічний процес, що виконується:

встановлено:

Підписи:

Акт складений у ____ примірниках.

Підписи осіб, що взяли участь в обстеженні

Один примірник акта одержав:

(підпис, ініціали та прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Начальник Головного управління
(Управління) Держпраці (області)

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

САНІТАРНО-ГІГІЄНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА УМОВ ПРАЦІ

1. Прізвище, ім'я та по батькові _____
2. Рік народження _____
3. Найменування підприємства, організації, установи, закладу, їх відомче підпорядкування, форма власності, де працює (працював) працівник

4. Найменування цеху, дільниці, де працює (працював) працівник

5. Професія, посада згідно із записами у трудовій книжці _____
6. Назва професії згідно з Національним класифікатором України (ДК-003:2010)

7. Стаж роботи: загальний _____
у даному цеху (на дільниці) _____
у даній професії _____
робота за різними професіями (стаж за кожною) _____
8. Повне найменування закладу охорони здоров'я, який направив запит на складення санітарно-гігієнічної характеристики _____
9. Попередній діагноз (діагнози), що встановлено в працівника _____
10. Дата складення акта обстеження об'єкта _____
11. Професійний маршрут та трудова діяльність включає відомості, що надав власник на офіційний запит головного державного інспектора з питань праці адміністративної території, за місцезнаходженням підприємства, а саме:
 - 1) перелік підприємств (установ, організацій), на яких працював працівник, та перелік професій, посад (на підставі завіреної копії трудової книжки);
 - 2) перелік шкідливих факторів, що мали місце під час виконання працівником технологічного процесу;
 - 3) дату проведення та результати атестації робочого місця працівника за умовами праці (в разі проведення);

- 4) характеристику технологічного процесу, що виконує (виконував) працівник;
- 5) перелік машин, обладнання тощо, на яких працював працівник (у разі необхідності);
- 6) ступінь механізації та автоматизації виробничих технологічних процесів, питому вагу (відсотків) ручної та механізованої праці;
- 7) хронометраж робочого часу, відповідність його вимогам технологічного процесу.

12. Фактори виробничого середовища та трудового процесу (викладаються відповідно до розділу 2 інструкції “Вимоги до характеристики факторів виробничого середовища та трудового процесу”). Результати лабораторних та інструментальних вимірювань (досліджень) у разі їх наявності подаються у вигляді таблиць:

1) визначення шкідливого фактора:

Джерела, що створюють шкідливі виробничі фактори	Назва основного фактора	Фактичне значення	Нормативне значення	Назва супутніх факторів	Фактичне значення	Нормативне значення
--	-------------------------	-------------------	---------------------	-------------------------	-------------------	---------------------

Примітка. Основним шкідливим виробничим фактором для конкретного працівника є той, що призвів до погіршення стану його здоров'я (речовини алергенні, гостроспрямованого механізму дії, канцерогенні, фіброгенні тощо);

2) хронометраж дії шкідливого виробничого фактора (факторів) на працівника за зміну. При неоднаковій роботі, що виконується у різні зміни, визначити строк їх дії - місяць, квартал, рік:

Назва шкідливого (шкідливих) фактора (факторів)	Строк дії			
	за зміну	за місяць	за квартал	за рік

3) шкідливі речовини:

Назва шкідливих речовин за діючими нормативними документами	Фактичне значення	Нормативне значення	Особливості дії на організм	Строк дії за зміну
---	-------------------	---------------------	-----------------------------	--------------------

4) біологічні речовини (фактори):

Назва речовини	Фактичне значення	Нормативне значення
----------------	-------------------	---------------------

5) аерозоль фіброгенної дії:

Назва аерозолі пилу за нормативним документом	Фактичне значення	Нормативне значення	Особливості дії на організм	Строк дії за зміну
---	-------------------	---------------------	-----------------------------	--------------------

6) показники мікроклімату:

Температура повітря		Відносна вологість повітря		Швидкість руху повітря		Інтенсивність теплового (інфрачервоного випромінювання)	
фактична	нормативна	фактична	нормативна	фактична	нормативна	фактична	нормативна

Примітка. Обов'язково зазначається категорія робіт, необхідна для оцінки показників мікроклімату;

7) шум (види): за характером спектра, за часовими характеристиками:

Фактичні рівні звукового тиску, еквівалентні рівні шуму, дБ	Нормативні значення
---	---------------------

8) інфразвук (види): за часовими характеристиками:

Фактичні рівні звукового тиску, дБ Лін	Нормативні значення
--	---------------------

9) ультразвук (шляхи передачі):

коливання повітряного середовища _____

контактним шляхом _____

Фактичне значення звукового тиску, дБ, пікового значення віброшвидкості, дБ	Нормативне значення
---	---------------------

10) вібрація (параметри: віброшвидкість або віброприскорення) за характером спектра:

за часовими характеристиками _____

за способом передачі _____

Вібрація загальна:

За джерелом виникнення	За напрямками дії, вісь	Фактичне значення еквівалентного коригованого рівня параметра, дБ	Нормативне значення параметра, дБ
------------------------	-------------------------	---	-----------------------------------

Транспортна Zз, Хз, Yз

Транспортно-технологічна Zз, Хз, Yз

Технологічна Zз, Хз, Yз

Вібрація локальна:

За джерелом виникнення	За напрямками дії, вісь	Фактичне значення еквівалентного коригованого рівня параметра, дБ	Нормативне значення параметра, дБ
------------------------	-------------------------	---	-----------------------------------

Від ручного механізованого інструменту Zл, Хл, Yл

Від ручного немеханізованого інструменту Zл, Хл, Yл

Від органів управління машинами, устаткуванням Zл, Хл, Yл

Вібрація імпульсна:

Фактичне значення пікового рівня віброприскорення, дБ	Нормативне значення віброприскорення, дБ	Фактичне значення кількості імпульсів для пікового значення віброприскорення за зміну/годину	Нормативне значення
---	--	--	---------------------

Наявність виробничих факторів, що можуть посилювати розвиток хронічного професійного захворювання (отруєння):

Локальна вібрація			Загальна вібрація				
Охолодження	Час охолодження в зміну, відсотків	Температура при охолодженні	Мікроклімат у приміщенні				
			температура повітря			відносна вологість повітря	
			фактична	нормативна	час дії, відсотків в робочого часу	фактична	нормативна

11) неіонізуюче випромінювання:

Промислова частота 50 Гц				Радіочастота*				Час дії протягом зміни, відсотків в робочого часу	Напруженість електростатичного поля		Лазерне випромінювання		Ультрафіолетове випромінювання			
Магнітне поле		Електричне поле		Магнітне поле		Електричне поле			фактичне	допустиме	фактичне	допустиме	фактичне	допустиме	фактичне	допустиме
фактичне	допустиме	фактичне	допустиме	фактичне	допустиме	фактичне	допустиме									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		

* Зазначити діапазон робочої частоти;

12) показники важкості праці;

13) показники напруженості праці;

14) освітленість виробничих приміщень;

15) іонізуюче випромінювання (джерела іонізуючого випромінювання):

Тип і назва	Кількість	Радіаційно-гігієнічні характеристики (види та енергії іонізуючого випромінювання, максимальна потужність поглиненої дози в повітрі)	Умови обмеженого звільнення
-------------	-----------	---	-----------------------------

Індустріальні джерела:
відкриті
закриті
пристрої, що генерують

(заповнюється,
якщо застосовано)

іонізуюче випромінювання

Техногенно підсилені джерела природного походження

16) категорія персоналу;

17) доза, одержана працюючим:

Вид опромінення	Доза, мЗв·рік ⁻¹	Максимальна зафіксована річна ефективна доза****
-----------------	-----------------------------	--

Зовнішнє*

Внутрішнє**

Сумарно***

* Зовнішнє опромінення:

радіаційна обстановка на робочому місці;

контрольні рівні, що регламентують зовнішнє опромінення на робочому місці.

** Внутрішнє опромінення:

радіаційна характеристика на робочому місці (склад радіоактивних аерозолів, надходження радіонуклідів до організму);

контрольні рівні, що регламентують внутрішнє опромінення.

*** У разі перевищення DLE наводяться значення індивідуальних річних доз, отриманих працівниками за останні чотири роки (незалежно від місця роботи).

**** У разі перевищення надається копія дозволу на підвищення планового опромінення чи протокол розслідування радіаційно-гігієнічного порушення;

18) за наявності у виробничому середовищі техногенно підсилених джерел природного походження:

оцінити радіаційну обстановку на робочому місці;

оцінити дозу, одержану працівниками.

У разі коли доза опромінення працівників від техногенно підсилених природних джерел на виробництвах, визначених пунктом 17 Основних санітарних правил забезпечення радіаційної безпеки України, затверджених наказом МОЗ від 2 лютого 2005 р. № 54, зареєстрованим в Мін'юсті 20 травня 2005 р. за № 552/10832, може перевищити 5 мЗв на рік, адміністрація підприємства повинна вжити всіх необхідних заходів для зниження виробничого опромінення. За неможливості зниження цих доз до рівня, нижчого за 5 мЗв на рік, допускається переведення такого виду робіт до категорії "практична діяльність з індустріальними джерелами іонізуючого випромінювання", а самі працівники можуть бути віднесені до категорії "персонал".

За результатами аналізу факторів виробничого середовища і трудового процесу складається висновок про умови праці працівника відповідно до гігієнічної класифікації праці.

13. Медико-санітарне забезпечення:

1) медичне забезпечення:

Найменування установи, що здійснює медичне забезпечення	Дата проходження медоглядів за останні п'ять років	
	попередні/результат	періодичні/результат

2) санітарно-побутове забезпечення;

3) забезпеченість та застосування засобів колективного та індивідуального захисту.

14. Професійна захворюваність та захворюваність з тимчасовою втратою працездатності (за наявності даних на підприємстві):

Роки	Усього зареєстровано профзахворювань			Роки	Усього зареєстровано випадків захворювань з тимчасовою втратою працездатності на 100 працівників		
	на підприємстві	у цеху	на дільниці		на підприємстві	у цеху	на дільниці

- Примітка.
1. У санітарно-гігієнічну характеристику умов праці вносяться шкідливі та небезпечні фактори на робочому місці працівника, що можуть спричинити виникнення і розвиток хронічного професійного захворювання (отруєння) працівника.
 2. У підпунктах 12 і 13 пункту 12 показники важкості і напруженості праці, що притаманні конкретній професії, визначаються згідно з Державними санітарними нормами та правилами "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затвердженими наказом МОЗ від 8 квітня 2014 р. № 248.
 3. У підпункті 16 пункту 12 зазначається категорія персоналу (А або Б), до якої віднесено працівника згідно з Нормами радіаційної безпеки України НРБУ-97/Д-2000 (ДГН 6.6.1.-6.5.061-98), затвердженими постановою Головного державного санітарного лікаря України від 12 липня 2000 р. № 116.

Лікар з гігієни праці

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

ПЕРЕЛІК
шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища та трудового процесу, що зазначаються під час складання санітарно-гігієнічної характеристики умов праці

Шкідливі та небезпечні виробничі фактори

1. Хімічні та біологічні фактори:

повний перелік хімічних, біологічних факторів, кількісні показники забруднення повітря робочої зони з урахуванням сировини, проміжних, кінцевих продуктів та готової продукції, які використовуються у виробництві, та за необхідності можливі продукти їх перетворення - окислення, деструкції, гідролізу тощо;

у разі наявності складних, високомолекулярних сполук та летких продуктів – повний перелік компонентів розчину, сплаву, клею, полімеру тощо з назвою хімічних речовин, які виділяються у повітря робочої зони в умовах технологічного процесу та під час термодеструкції;

характер дії – загальнотоксичний, подразнювальний, сенсibiliзуючий, алергенний, канцерогенний, гостроспрямований; шляхи проникнення в організм працівника (через дихальні шляхи, систему травлення, шкіру, слизові оболонки);

відповідність концентрації хімічної речовини діючим гранично допустимим концентраціям, орієнтовно безпечним рівням впливу, характеристика їх перевищень;

наявність біологічних факторів (бактерії, віруси, грибки тощо), продуктів мікробіологічного синтезу, штамів продуцентів мікроорганізмів, білкових продуктів тощо в повітрі робочої зони;

кількісна характеристика рівня забруднення шкірних покривів речовинами, що мають гранично допустимі рівні.

2. Пил:

характеристика та склад пилу (природний чи штучний, мінеральний чи органічний, однорідний чи змішаний, волокнистий тощо);

характер дії: алергенний, канцерогенний, фіброгенний (згідно з діючими нормативними документами);

для аерозолів переважно фіброгенної дії - вміст вільного діоксиду кремнію (SiO_2) у пилу, дисперсний склад пилу, аерозоль конденсації або дезінтеграції;

фактичні концентрації і відповідність їх діючим гранично допустимим концентраціям, характеристика перевищень.

3. Шум, ультразвук, інфразвук:

шум – ширококутовий, вузькосмуговий або тональний, постійний, непостійний - мінливий, переривчастий, імпульсний;

ультразвук – повітряний, контактний, низькочастотний, високочастотний;

інфразвук – постійний, непостійний;

тривалість дії за зміну;

технологічне обладнання, машини, механізми, інструменти, що генерують шум, інфразвук, ультразвук (тип, марка);

наявність факторів, що посилюють розвиток патологічного процесу (наприклад, для шуму – напруженість праці) та фактичні еквівалентні рівні і їх відповідність діючим санітарним нормам.

4. Вібрація:

локальна – постійна, непостійна (імпульсна);

загальна – постійна, непостійна: транспортна, транспортно-технологічна, технологічна; тривалість дії за зміну;

технологічне обладнання, машини, механізми, інструменти, що генерують вібрацію загальну, локальну (тип, марка);

наявність факторів, що посилюють розвиток патологічного процесу: для локальної вібрації – охолодження, змочування кінцівок (температура води, розчину, час охолодження), для загальної вібрації – мікроклімат, що нагріває, підвищена відносна вологість, підвищена швидкість руху повітря;

еквівалентні рівні вібрації (віброшвидкість, віброприскорення) та фактичні еквівалентні коректовані рівні вібрації, відповідність їх діючим санітарним нормам.

5. Неіонізуюче випромінювання:

магнітне поле промислової частоти, 50 Гц;

електричне поле промислової частоти, 50 Гц;

магнітне та електричне поля радіочастот діапазонів (НЧ, СЧ, ВЧ, ДВЧ, УВЧ, НІЧ, НЗВЧ);

напруженість електростатичного поля;

лазерне випромінювання;

ультрафіолетове випромінювання;

джерела випромінювання (тип, марка устаткування; характер технологічного процесу; тривалість дії на працівника за зміну; інші несприятливі фактори виробничого середовища);

напруженість електричного та магнітного полів з урахуванням засобів захисту;

для лазерного випромінювання - довжина хвилі, характер випромінювання (безперервний, перервний, моноімпульсний, імпульсноперіодичний); значення енергетичних експозицій на рогівку та шкіру; дія (пряма, дзеркально відображене або дифузно відображене випромінювання);

фактичні рівні та відповідність діючим санітарним нормам.

6. Мікроклімат:

температура, відносна вологість, швидкість руху повітря, наявність інфрачервоного (теплого) випромінювання;

постійна чи непостійна дія джерела теплового випромінювання;

місце проведення робіт (у приміщеннях чи на відкритій території), джерела нагрівального та охолоджувального мікроклімату;

під час виконання робіт на відкритих територіях – середньомісячні та максимальні показники мікроклімату в холодну і теплу пори року (у разі можливості);

фактичні рівні та відповідність діючим санітарним нормам показників мікроклімату.

7. Фактори трудового процесу:

робоча поза (вільна, фіксована, вимушена);

тривалість перебування у фіксованій та вимушеній позі (у відсотках за зміну);

нахили корпусу – вимушені;

кут нахилу корпусу (градуси);

кількість нахилів більше ніж на 30° (за операцію, за зміну);

маса вантажу, що переміщується одноразово, постійно вручну (кілограмів);

переміщення вантажу (з підлоги, з робочої поверхні);

відстань переміщення вантажу;

частота підйому вантажу за операцію, за зміну;

сумарна маса вантажу, що переміщується протягом кожної години зміни (кілограмів);

кількість стереотипних рухів під час локального та регіонального навантажень за зміну;

статичне навантаження за зміну під час утримання вантажу, докладання зусиль.

8. Освітленість:

характеристики факторів зорової напруги;

робота з оптичними приладами чи без них;

найменший об'єкт розрізнення, міліметрів;

контраст об'єкта розрізнення;

характеристика фону;

показники освітленості (крім відбитого блиску) відповідно до нормативів (наявність чи

відсутність відбитого блиску).

9. Іонізуюче випромінювання:
характер випромінювання – природне, штучне;
джерело штучного випромінювання;
якісна та кількісна характеристики;
строк дії випромінювання;
відповідність випромінювання санітарним нормам.

Інформація, необхідна для складення санітарно-гігієнічної характеристики умов праці

10. Назва закладу охорони здоров'я, який проводить попередні та періодичні медичні огляди працівників певних категорій, його підпорядкованість.
11. Наявність диспансерного нагляду за працівником у закладі охорони здоров'я.
12. Спеціальні лікувально-профілактичні заходи, які були необхідні та проводилися щодо працівника за його професією.
13. Проходження попередніх (при прийманні або переведенні на іншу роботу) та періодичних (протягом трудової діяльності) медичних оглядів працівника, на якого складається санітарно-гігієнічна характеристика. Їх періодичність, результати в динаміці за останні п'ять років.
14. Наявність на підприємстві, у цеху, на дільниці зареєстрованих гострих та/або хронічних професійних захворювань (отруєнь) за останні п'ять років.
15. Хронічні професійні захворювання (отруєння), що були зареєстровані за останні п'ять років за нозологічними формами на підприємстві, у цеху, на дільниці, де працює (працював) працівник, у якого виявлено підозру на хронічне професійне захворювання (отруєння).
16. Наявність на підприємстві необхідних санітарно-побутових приміщень.
17. Відповідність санітарно-побутових приміщень вимогам чинних нормативних документів, їх використання.
18. Наявність на підприємстві засобів колективного та індивідуального захисту, їх використання працівником.
19. Висновок про умови праці працівника згідно з гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу.

Примітки.	<p>1. Відомості щодо шкідливих та небезпечних виробничих факторів надаються за кожним виробничим фактором, зокрема його кількісна характеристика з посиланням на заклад (установу, підприємство), що проводив вимірювання (дослідження), та дату його проведення.</p> <p>2. Для речовин у разі надходження через шкіру надається їх оцінка під час безпосереднього контакту рук із забрудненим обладнанням, технологічними пристроями тощо з урахуванням можливості розливу продукту.</p> <p>3. У пунктах 7 і 8 зазначаються тільки професійно значущі показники.</p>
-----------	---

ЖУРНАЛ
реєстрації санітарно-гігієнічних характеристик

Порядковий номер	Найменування установи, що надала запит	Дата надходження та номер запиту	Прізвище, ім'я та по батькові хворого	Найменування підприємства, де працює (працював) хворий, професія	Дата складення та номер відправлення санітарно-гігієнічної характеристики
------------------	--	----------------------------------	---------------------------------------	--	---

**ПОВІДОМЛЕННЯ
про хронічне професійне захворювання (отруєння)**

Прізвище, ім'я та по батькові _____

Стать _____ Вік (повних років) _____

Найменування підприємства (установи, організації) _____

Уповноважений орган підприємства (установи, організації) _____

Діагноз:

основний _____

супутній _____

Найменування факторів виробничого середовища та трудового процесу, що спричинили хронічне професійне захворювання (отруєння) _____

Дата встановлення остаточного діагнозу _____

Найменування закладу, що встановив діагноз _____

Головний лікар _____

(підпис)

(ініціали та прізвище)

Дата відправлення повідомлення ____ 20__ р.

(посада особи, яка надіслала повідомлення, підпис (ініціали та прізвище))

Дата відправлення повідомлення ____ 20__ р.

(посада особи, яка одержала повідомлення, підпис (ініціали та прізвище))

(найменування високоспеціалізованого

профпатологічного закладу охорони здоров'я)

МЕДИЧНИЙ ВИСНОВОК
лікарсько-експертної комісії високоспеціалізованого
профпатологічного закладу охорони здоров'я про
наявність (відсутність) хронічного професійного
захворювання (отруєння)

від _____ 20__ р. № _____

(прізвище, ім'я та по батькові хворого)

Дата народження _____ Стать _____

Місце проживання _____

Місце останньої роботи _____
(найменування підприємства (установи, організації))

Висновок _____
(діагноз вперше виявленого хронічного професійного захворювання (отруєння))

Встановлення (невстановлення) професійного характеру захворювання

Обґрунтування діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння)

Повідомлення про наявність вперше виявленого хронічного професійного захворювання (отруєння) або рішення про підтвердження (відміну) раніше встановленого діагнозу хронічного професійного захворювання (отруєння) від _____ 20__ р. № _____

Висновок видано на підставі протоколу засідання лікарсько-експертної комісії від _____ 20__ р. № _____

Голова комісії

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ЗАТВЕРДЖЕНО
Начальник Головного управління
(Управління) Держпраці області

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

_____ 20__ р.

АКТ
розслідування причин виникнення хронічного
професійного захворювання (отруєння)

1. Дата складення _____ 20__ р.

2. Місце складення _____
(район, місто, село)

3. Найменування підприємства (установи, організації), код згідно з ЄДРПОУ

4. Реєстраційні відомості підприємства (установи, організації) (страхувальника) як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування:

реєстраційний номер платника єдиного внеску _____

дата взяття на облік платника єдиного внеску _____

найменування основного виду діяльності та його код згідно з КВЕД

5. Найменування цеху, дільниці, відділу _____

6. Уповноважений орган підприємства (установи, організації) _____

7. Комісія у складі голови _____
(прізвище, ім'я та по батькові)

(посада, місце роботи)

та членів комісії _____
(прізвище, ім'я та по батькові) (посада, місце роботи)

провела розслідування причин виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння)

(діагноз)

8. Дата надходження повідомлення про наявність хронічного професійного захворювання (отруєння) до територіального органу Держпраці _____ 20__ р.

9. Дата встановлення остаточного діагнозу _____ 20__ р.

10. Найменування закладу охорони здоров'я, який встановив діагноз _____.

11. Захворювання виявлено під час медичного огляду, звернення _____.

(найменування закладу охорони здоров'я)

12. Відомості про хворого: _____

(прізвище, ім'я та по батькові)

ідентифікаційний код (серія та/або номер паспорта) _____

стать _____ вік (повних років) _____

професія (посада) _____

(згідно з ДК-003:2010)

стаж роботи _____

(загальний)

(за професією)

(у цеху в умовах впливу шкідливих факторів)

13. Висновок про наявність шкідливих умов праці _____.

14. Діагноз _____

(найменування основного діагнозу та його код згідно з Міжнародною

статистичною класифікацією хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10)

(найменування супутнього діагнозу, який визначено у повідомленні про хронічне

професійне захворювання (отруєння), та його код згідно з Міжнародною статистичною

класифікацією хвороб і споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10)

15. Чи було раніше у особи виявлено хронічне професійне захворювання (отруєння) (якщо "так", вказати діагноз, рік його виявлення, а також усі супутні захворювання загального профілю)

16. На момент розслідування хворий _____

(прізвище та ініціали)

(здатний працювати за професією, переведений на іншу роботу,

перебуває на амбулаторному лікуванні, госпіталізований,

переведений на інвалідність, помер (необхідне зазначити)

17. Хронічне професійне захворювання (отруєння) виникло за таких обставин (зазначаються конкретні факти невиконання технологічних регламентів виробничого процесу; порушень режиму експлуатації технологічного устаткування, приладів, робочого інструменту; аварійних ситуацій; пошкодження захисних засобів і механізмів, систем вентиляції, екранування, сигналізації, освітлення, кондиціонування повітря; порушення правил охорони праці, гігієни праці; відсутність (невикористання) засобів індивідуального захисту; недосконалість технології, механізмів, робочого інструменту; неефективність роботи систем вентиляції, кондиціонування повітря, захисних засобів, механізмів, засобів індивідуального захисту; відсутність заходів і засобів рятувального характеру тощо)

18. Причина виникнення хронічного професійного захворювання (отруєння)

(зазначаються такі виробничі фактори, що призвели до захворювання, як запиленість повітря робочої зони (концентрація пилу), в тому числі вміст вільного двоокису кремнію (середній та максимальний); загазованість повітря робочої зони шкідливими речовинами (концентрація речовин та їх гранично допустима концентрація); підвищені та знижені температури, температура поверхні устаткування, матеріалів, повітря робочої зони; рівень шуму; рівень загальної та локальної вібрації; рівень інфразвукового коливання, ультразвуку; рівень електромагнітного випромінювання; рівень барометричного тиску; рівень вологості та рухомості повітря; рівень іонізуючого випромінювання; контакт з джерелами інфекційних захворювань, конкретні найменування захворювань; рівень фізичного перевантаження (параметри, ступінь, важкість роботи); інші виробничі фактори згідно із Гігієнічною класифікацією праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу)

19. З метою ліквідації і запобігання виникненню хронічного професійного захворювання (отруєння) пропонується _____

(прізвище, ім'я та по батькові,

посада особи, якій адресовано пропозицію,

перелік організаційних, технічних і санітарно-гігієнічних заходів,

строк їх здійснення)

20. Особи, які порушили законодавство про охорону праці, гігієнічні регламенти і нормативи (із зазначенням статей, пунктів законів та інших нормативно-правових актів, вимоги яких порушені):

(прізвище, ім'я та по батькові, посада)

Голова комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Члени комісії

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

**КАРТКА ОБЛІКУ
професійного захворювання (отруєння)**

Дата заповнення	Реєстраційний номер						
	Номер рядка	Код					
Автономна Республіка Крим, область	1						
Район, місто, село	2						
Орган, до сфери управління якого належить підприємство (установа, організація), -	3						
Основний вид економічної діяльності підприємства (установи, організації), код згідно з КВЕД	4						
Найменування підприємства (установи, організації), код згідно з ЄДРПОУ	5						
Цех, дільниця -	6						
Дата одержання повідомлення про професійне захворювання (отруєння) -	7						
Кількість одночасно потерпілих (з урахуванням даної особи) -	8						
Прізвище, ім'я по батькові потерпілого	9						
Стать: чоловіча - 1, жіноча - 2	10						
Вік (кількість повних років) -	11						
Професія -	12						
Стаж роботи за даною професією -	13						
Стаж роботи в умовах дії шкідливого виробничого фактору, що спричинив професійне захворювання (отруєння), -	14						
Шкідливі виробничі фактори, що спричинили професійне захворювання (отруєння) згідно з Гігієнічною класифікацією праці*:							
основний виробничий фактор, що спричинив професійне захворювання (найменування згідно з Гігієнічною класифікацією праці)	15						
супутній виробничий фактор, що спричинив професійне захворювання (найменування згідно з Гігієнічною класифікацією праці)	16						

Параметри факторів:						
основного -	17					
супутнього -	18					
Обставини виникнення професійного захворювання (отруєння) (зазначаються дві основні з них)	19					
	20					
Вид захворювання - 1 професійного захворювання: отруєння - 2	21					
Форма професійного захворювання: гостре - 1 хронічне - 2	22					
Діагноз: основний -	23					
супутні - виробничо обумовлені:	24					
Стадії професійного захворювання (1, 2, 3): основного -	25					
супутніх -	26					
Професійне захворювання виявлено: під час медогляду - 1, під час звернення - 2	27					
Діагноз встановлено: закладом охорони здоров'я - 1, відділенням профпатології закладу охорони здоров'я - 2, Науково-дослідним інститутом - 3	28					
Тяжкість професійного захворювання потерпілого: без втрати працездатності - 1, з втратою працездатності - 2, смерть - 3	29					
не працює - 1, працює - 2	30					
Заходи, вжиті територіальним органом Держпраці:	31					

(підпис лікаря з гігієни праці)

(ініціали та прізвище)

* Гігієнічна класифікація праці - Державні санітарні норми та правила "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджені наказом МОЗ від 8 квітня 2014 р. № 248.

ЖУРНАЛ обліку професійних захворювань (отруєнь)

Розпочато _____ 20__ р.

Закінчено _____ 20__ р.

Порядковий номер		
Прізвище, ім'я та по батькові хворого		
Стать		
Вік (повних років)		
Найменування підприємства (установи, організації)		
Найменування органу управління підприємства (установи, організації)		
Найменування цеху, дільниці	загальний	Стаж роботи
	в умовах дії шкідливих виробничих факторів	
Найменування професії (посада)		
Найменування шкідливих факторів згідно з гігієнічною класифікацією праці, які сприяли виникненню професійного захворювання (отруєння)		
Вид професійного захворювання (отруєння), гостре або хронічне		
Діагноз	основний	Захворювання встановлено
	супутній	
під час медичного огляду		
	заклад охорони здоров'я	
Найменування спеціалізованого профілактологічного лікувально-профілактичного закладу, що установив остаточний діагноз		
Наслідки професійного захворювання	тимчасова втрата працездатності	
	тимчасове переведення на іншу роботу	
	здатний працювати за професією	
	стійка втрата працездатності	
	група інвалідності	
смерть		

ВІДОМОСТІ
про збитки, заподіяні аварією, що сталася
 _____ 20 __ р. о __ год. __ хв.

на _____
 (найменування підприємства (установи, організації))

та його органу управління)

1. Категорія і масштаб аварії _____

2. Прямі втрати, пов'язані з ліквідацією аварії, усього (тис. гривень)

у тому числі:

на підприємстві (в установі, організації), де сталася аварія _____

на інших підприємствах (в установах, організаціях) _____

від ураження населення, житлового фонду і майна громадян _____

від забруднення навколишнього природного середовища _____

3. Втрати, пов'язані з невиробленою продукцією, усього (тис. гривень)

у тому числі:

на підприємстві, де сталася аварія _____

Роботодавець

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

Головний бухгалтер

_____ (підпис)

_____ (ініціали та прізвище)

_____ 20 __ р.

ЖУРНАЛ реєстрації аварій

на (в) _____
(найменування підприємства, установи, організації)

Порядковий номер	Дата та час виникнення аварії	Категорія та характер аварії	Причини і стислий опис обставин виникнення аварії	Матеріальні втрати від аварії, тис. гривень	Тривалість простою об'єкта від початку аварії до введення в експлуатацію, годин, днів	Заходи, запропоновані комісією з розслідування причин аварій (дата та номер розпорядчого документа)	Відмітка про виконання заходів
------------------	-------------------------------	------------------------------	---	---	---	---	--------------------------------

(найменування підприємства, код згідно з ЄДРПОУ, реєстраційні відомості про підприємство як платника єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування)

(найменування організації, прізвище, ім'я та по батькові її керівника чи особи, яким надсилається повідомлення, адреса)

ВІДОМОСТІ
про наслідки нещасного випадку
(гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії),
що стався (сталося / сталася) _____ 20__ р.

з _____
(професія (посада), прізвище, ім'я та по батькові потерпілого)

(акт розслідування нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії) за формою Н-1 від _____ 20__ р. № ____)

1. Діагноз згідно з листком непрацездатності або довідкою закладу охорони здоров'я _____

2. Найменування закладу охорони здоров'я, що встановив діагноз _____

3. Наслідок нещасного випадку (гострого професійного захворювання (отруєння) / аварії) _____
(потерпілий одужав, переведений на легшу роботу,

установлені діагнози (інші, заключний тощо), встановлено інвалідність I, II, III групи, помер)

4. Тривалість виконання потерпілим легшої роботи (робочих днів) _____

5. Звільнено (згідно з листком непрацездатності) від роботи з _____ 20__ р.
по _____ 20__ р., тривалість тимчасової непрацездатності

(робочих днів) _____

6. Витрати підприємства (установи, організації), зумовлені нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією)
(усього, гривень) _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків та професійного захворювання

(далі – Фонд) _____

а саме:

1) сума відшкодування витрат згідно з листком непрацездатності, усього _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

2) сума витрат на поховання потерпілого, усього _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

3) сума відшкодування витрат потерпілому у разі його переведення на легшу роботу, усього _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

4) сума штрафів, що сплачена посадовими особами підприємства за порушення вимог законодавства про охорону праці, пов'язаних з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією), у тому числі за його приховування _____

5) вартість зіпсованого у зв'язку з нещасним випадком (гострим професійним захворюванням (отруєнням) / аварією) устаткування, інструменту, зруйнованих будівель, споруд _____

6) інші витрати _____

у тому числі за рахунок коштів Фонду _____

_____	_____	_____
(керівник підприємства)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
_____	_____	_____
(головний бухгалтер)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

- Примітки.
1. Кодування повідомлення є обов'язковим.
 2. Пункт 1 кодується згідно з Міжнародною статистичною класифікацією хвороб та споріднених проблем охорони здоров'я (МКХ-10).
 3. У пункті 6 зазначається загальна сума всіх витрат, у тому числі за рахунок коштів Фонду.
 4. Сума виплат потерпілому зазначається згідно з листком непрацездатності.

Контрольні запитання

1. Які причини зниження кількості професійних захворювань і аварій серед працівників агропромислового комплексу за останні роки?
2. Вкажіть основні причини професійних захворювань і аварій у сільському господарстві.
3. Які професійні захворювання найчастіше реєструють у працівників сільського господарства?
4. Представники яких установ та організацій мають входити до складу комісії з розслідування професійних захворювань і аварій?
5. Який порядок розслідування обставин і причин виникнення професійних захворювань?
6. Яка посадова особа затверджує акт форм Н-1 і П-4?
7. Кому розсилаються акти розслідування професійних захворювань і аварій?
8. Що називається аварією?
9. Які нещасні випадки належать до аварій першої категорії?
10. Які нещасні випадки належать до аварій другої категорії?

Список літератури

1. Порядок розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 337 від 17 квітня 2019 р.
2. Закон України «Про охорону праці». Затверджено Верховною Радою України № 2694-ХІІ від 14 жовтня 1992 р.
3. Атаманчук П. С., Мендерецький В. В., Панчук О. П., Білий Р. М. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 322 с.
4. Охорона праці у галузі: навч посіб. О. Г. Левченко, Д. В. Зеркалов, О. І. Полукаров, А. М. Гусев, О. Ю. Арламов, Г. В. Демчук; за ред. Д. В. Зеркалова. К. : «Основа», 2014. 384 с.
5. Жидецький В. П. Основи охорони праці : підручник. Вид. 3-є, перероб. і доп. Львів : УАД, 2006. 336 с.
Кепич Т. Ю., І. Ю. Семенова, М. В. Лавренюк. Охорона праці в галузі : навч. посіб. К. : КНУ ім. Тараса Шевченка, 2013. 255

Моделювання виробничих небезпек

Виробництво будь-якої продукції здійснюється завдяки функціонуванню певних елементів виробництва, які при відповідних поєднаннях між собою утворюють різні системи.

Система – це сукупність, утворена і впорядкована зі скінченої кількості елементів. При цьому елементи розташовують так, щоб вони могли виконувати певні функції. Між елементами існують певні зв'язки.

У будь-якій системі окремий її елемент може бути системою інших елементів, а система може бути елементом більш високої системи. Наприклад, складна машина є системою. Вона складається з окремих вузлів і механізмів, а кожен механізм чи вузол - з окремих деталей. Крім того, сама машина є елементом певної системи машин, призначена для виконання комплексу робіт за певною технологією.

За походженням системи бувають – природні і штучні. Природні поділяються на органічні і неорганічні, а штучні - на хімічні, технічні, суспільні та ін.

Найбільш типовою для виробництва є система людина-машина-середовище, бо саме при застосуванні численних машин та агрегатів (машина), керованих людьми або людиною (людина) в певних умовах виробництва робоче місце, майданчик, споруда (середовище) і виникають різні явища у вигляді відказів у функціонуванні. Для машин це поломки, спрацювання різних деталей та механізмів, аварій, тощо; для людей відхилення фізичних, фізіологічних, психічних показників від норми, травмування, хвороби, тощо; для середовища – бездоріжжя несприятливі погодні умови, що виключають можливість виконувати операцію, технологію, тощо.

Між підсистемами існують складні взаємовідносини. Так, на підсистему людина в процесі функціонування системи діють такі шкідливі виробничі фактори:

машинні - шум, вібрація, підвищена чи понижена температура повітря, забруднення повітря газами, парами, ін.;

технологічні – пил, пари технологічних рідин, патогенні мікроорганізми, оброблюваний матеріал;

природні – температура зовнішнього повітря, вологість його, тиск, сонячна радіація.

Кожен, механічний виробничий фактор має свою зону дії. Вона може бути постійна і змінна. В деяких випадках (аварія) небезпечний виробничий фактор може значно виходити за межі визначеної зони. Тому кожен працюючий на конкретній машині чи робочому місці повинен добре знати про таку небезпеку

Небезпечна зона - це простір, у якому можлива дія па працівника небезпечного і (або) шкідливого фактора.

Небезпечна дія – це така дія оператора, яка суперечить науково обґрунтованим нормам професійної поведінки при виконанні конкретного виробничого завдання. Вона виникає внаслідок порушення регламентованого режиму роботи, нормованих вимог охорони праці, норм експлуатації споруд, будівель, Таким чином, внаслідок небезпечних дій працюючий потрапляли небезпечну зону.

До небезпечних дій можна віднести порушення режиму роботи машин, технологічного обладнання, перевищення швидкості руху, різке гальмування або різкий поворот, несприятливе застосування засобів праці, робота без ЗІЗ при їх наявності і т. ін.

Небезпечною дією службової особи є неякісне формальне навчання працівників, відсутність відповідного контролю і нагляду за станом охорони праці, допуск до роботи несправних машин або людей невідповідної кваліфікації, внаслідок чого створюється загроза виникнення нештатної ситуації або навіть аварії.

Небезпечні умови, це такі умови, за яких існує загроза дії на організм людини небезпечних виробничих чинників. Наприклад, електричний струм

може стати небезпечним чинником при пошкодженій ізоляції провідника; механізми, що рухаються, створюють загрозу травмування людини при відсутності огороження; отруйна речовина, як предмет праці, може потрапити в організм людини, якщо відсутні ЗІЗ і т. ін.

Небезпечні виробничі умови можуть виникати внаслідок незадовільного вирішення питань безпеки праці, відсутності чіткої системи контролю за станом охорони праці, через недосконалий рівень організації праці, низьку надійність машин та їх окремих частин або робочих органів і т. ін.

Основним заходом запобігання нещасним випадкам має бути усунення небезпечних умов у процесі виробничої діяльності. За відсутності небезпечних умов, травма або аварія ніколи не станеться, навіть при наявності кількох небезпечних чинників на конкретному робочому місці.

Небезпечна ситуація - наслідок небезпечних дій працівників в небезпечних умовах.

Небезпечну ситуацію формують небезпечні умови і небезпечні обставини. Наявність на робочому місці одного або кількох небезпечних чинників являє собою небезпечну умову. Якщо на робочому місці немає жодного чинника тоді і небезпеки не існує. Небезпеки не буде, або вона буде мало ймовірною, якщо небезпечні чинники існують, але умов, за яких вони можуть реалізуватися і негативно діяти на людину, немає. Ці обставини необхідно враховувати на стадії проектування або при розробці профілактичних заходів запобігання виробничому травматизму.

Метод логічного моделювання потенційних аварій, травм, захворювань відкриває можливість розробити досконалу систему управління безпекою життєдіяльності виробництва, яка базується на оперативному пошуку виробничих небезпек, їх глибокому логічному аналізу й терміновому усуненню потенційних небезпек ще до виникнення травмонезбезпечних і катастрофічних ситуацій.

У процесах формування, виникнення аварій і виробничих травм усі випадкові події чи явища, що утворюють конкретну небезпечну ситуацію

пов'язані між собою причинно-наслідковими зв'язками. В них є початкові, проміжні і кінцеві події.

Початкові події (дії або явища) виявляються у процесі обстеження об'єктів виробництва, а проміжні і кінцеві визначаються і включаються до схеми на основі логічного аналізу. Слід пам'ятати, що поняття початкових подій введено умовно. Це та подія, яка перша потрапляє в поле зору, на яку першу ми звертаємо увагу, а на справді початкова подія може бути значно глибше. Наприклад, у випадку опіку руки механізатором об випускний колектор двигуна трактора, початковою подією на перший погляд вважається висока температура колектора. Але причиною високої температури колектора є вихід через нього відпрацьованих газів, що мають високу температуру. Причиною ж утворення газів з високою температурою в циліндрах двигуна є згорання палива і т. д. Виходячи з цієї моделі для ліквідації можливості опіку необхідно не допускати запуску двигуна, а отже і виконання роботи. Для запобігання небезпечної ситуації (в даному випадку опіку) достатньо не допускати можливості попадання працівника в небезпечну зону, тобто в простір, де можлива дія на працівника небезпечного чи шкідливого фактора (в даному випадку опік стався через відсутність захисних огорожень колектора).

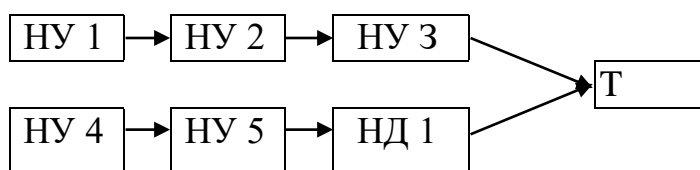
З вище приведеного аналізу можливості виробничої травми працівника можна виділити події які між собою **статистично не зв'язані** (відсутність огороження та висока температура колектора) і можуть виникати незалежно одна від одної, та **статистично залежні** (висока температура колектора тому, що через нього проходять гарячі відпрацьовані гази, або експлуатація трактора без захисного огороження через непроходження механізатором інструктажу з охорони праці), коли одна подія не може відбутись, якщо не відбулася попередня.

Статистично залежні події – це такі коли поява наступної події неможлива без виникнення попередньої. Якщо кожна з двох, що входять до однієї моделі, може з'являтися незалежно одна від одної, то такі події є

статистично незалежними.

На схемах логічних моделей статистично залежні події розміщують послідовно, а статистично незалежні - паралельно. Схематично даний процес можна зобразити так:

Приклад 1. Моделювання виробничого травматизму під час роботи механізатора:

НУ 1-згорання палива в циліндрах;

НУ 2-вихід відпрацьованих газів через колектор;

НУ 3 - нагрівання випускного колектора;

НУ 4 - незадовільне проведення навчання з охорони праці;

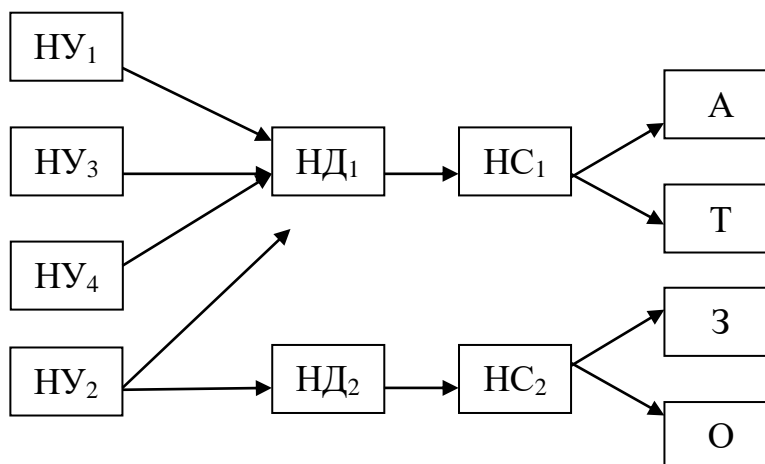
НУ 5-відсутність у механізатора необхідних знань з охорони праці;

НД 1-експлуатація трактора без захисних огорожень колектора;

НС-можливість доторкання механізатора до гарячого колектора;

Т-травма (опік руки).

Приклад 2. Моделювання небезпечної ситуації під час внесення мінеральних добрив:

НУ₁ – відсутність кваліфікованих працівників при налагодженні трактора чи інших машин;

НУ₂ – кришка ящика з мінеральними добривами не герметизована;

НУ₃ – відсутні захисні щитки рухомих та обертаючих частин трактора та інших машин;

НУ₄ – недотримання правил техніки експлуатації трактора або інших сільськогосподарських машин і механізмів;

НД₁ – механізатор не вимкнув двигун, або елементи, які обертаються на тракторі чи машинах для внесення мінеральних добрив;

НД₂ – працівник працює без індивідуальних засобів захисту (спецодяг, респіратори);

НС₁ – потрапляння одягу на елементи, що обертаються та замотування його, призводять до :

А – аварія ;

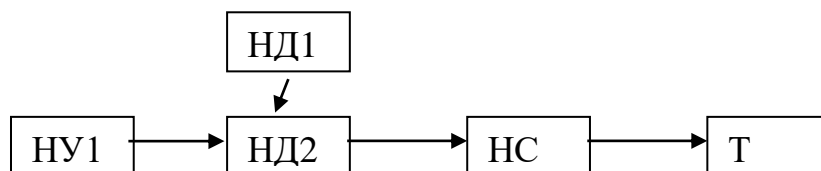
Т – травма;

НС₂ – у зону дихання працівника проникає шкідливий пил або пари, які призводять до :

О – отруєння;

З – захворювання.

Приклад 3. Моделювання небезпечної ситуації під час збирання врожаю:

НУ – На суміжному полі не обладнані місця для відпочинку працюючих.

НД₁ – Працюючі відпочивають, не позначивши ці місця;

НД₂ – Автомобілі, що відвозять врожай, рухаються близько від місця відпочинку працівників.

НС – Наїзди на людей.

Т – Травма.

Приклад 4. Моделювання небезпечної ситуації під час проведення робіт.

Не виконання правил техніки безпеки, експлуатації машин та вимог санітарії зумовлює виникнення небезпечних ситуацій (НС). Проте небезпечні ситуації не є початковою ланкою при визначенні шкідливих факторів. Передумовою виникнення (НС) є небезпечна умова (НУ). Небезпечною умовою при проведенні робіт можуть бути:

НУ₁ - Відсутність кваліфікованих працівників при налагодженні трактора чи інших машин, а також спеціально відведених майданчиків;

НУ₂ - Працюючі не мають необхідної професійної підготовки з охорони праці;

НУ₃ - Відсутні захисні щитки рухомих та різучих частин трактора чи інших машин;

НУ₄ - Не дотримання правил техніки експлуатації трактора або інших машин, механізмів.

Наявність на робочому місці даних небезпечних умов призводить до виникнення небезпечної дії (НД). Небезпечна дія – це ситуація, неправильний рух, або ж бездієвість у відповідній ситуації, що при наявності НУ може викликати травмонебезпечні, аварійні чи катастрофічні явища. Для кожної небезпечної умови є свої небезпечні дії:

НД₁ - Ремонт та налагоджування трактора та інших машин з не заглушеним двигуном та в непридатному місці;

НД₂ - Пересування тракториста, помічників у небезпечну або робочу зону трактора чи інших машин;

НД₃ - Тракторист або помічник наблизився до рухомих та різучих

частин трактора чи іншої машини;

НД₄ - Перебільшення навантаження на трактор чи інший механізм, машину.

При поєднанні небезпечної умови і небезпечної дії настає небезпечна ситуація (НС):

НС₁ - Наїзд або довільний рух трактора чи інших машин;

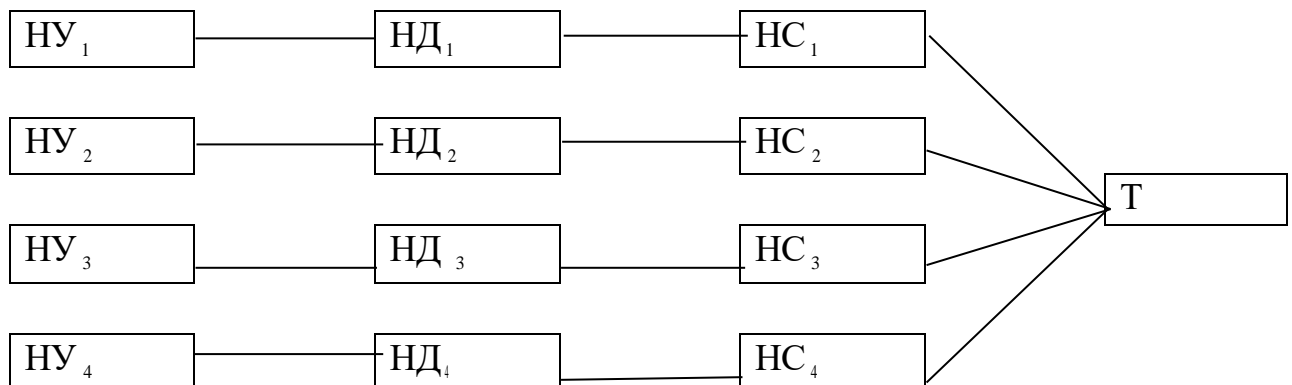
НС₂ - Вплив робочих органів трактора чи інших машин при виконанні роботи;

НС₃ - Захват одягу і частин тіла незахищеними рухаючими та ріжучими частинами трактора чи інших машин;

НС₄ - Обрив кріплення робочих органів, поломка валів, транспортерів, обрив пасів та цепів.

При виникненні небезпечної ситуації неминучою умовою можливих наслідків буде травма (Т).

Даний аналіз небезпечних і шкідливих виробничих факторів, умов і ситуацій можна відобразити за допомогою схеми.

Отже, аналізуючи логічні моделі процесів формування та можливого виникнення травмонебезпечних та аварійних ситуацій завжди можна знайти подію, з якої починається небезпечний процес. Саме на виявлення і ліквідацію цих подій направлена робота служби охорони праці та спеціалістів і керівників з метою недопущення виробничою травматизму на своєму підприємстві. Студент повинен уміти побудувати модель розвитку

травмонебезпечних ситуацій для кожного технологічного процесу виробництва і на її основі розробити план заходів по запобіганню формування небезпечних ситуацій.

Метод логічного моделювання травмонебезпечних, аварійних та інших ситуацій значно полегшує пошук причин аварій, виробничих травм і дорожньотранспортних пригод при розслідуванні. Вивчені, побудовані і систематизовані логічні моделі окремих виробничих процесів, обладнання та інших об'єктів можна програмувати, а складений з них банк даних може бути використаний для прогнозування виникнення аварій, травм, катастроф та інших небажаних явищ за допомогою ЕОМ.

Логічні моделі можна застосувати при прийнятті рішень про відповідальність осіб, винних виникненні таких пригод, а також ступінь провини самого потерпілого.

Метод логічного моделювання процесів формування, виникнення небезпечних ситуацій і їх наслідків доцільно застосовувати для аналізу існуючих або потенційних небезпек, що виявлені при обстеженні робочих споруд, будівель, виробничих процесів і технологій. Будь-яка аварія або катастрофа може бути наслідком *ситуацій або їх поєднання*. Тому метод логічного моделювання не може бути застосованим для моделювання складних процесів, що імітують формування і виникнення складних аварій і катастроф.

Метод «Держава несправностей» або «дерева несправностей і помилок оператора» застосовують для аналізу складних систем.

Аналіз умов, обставин та причин різних аварій, виробничих травм та деяких катастроф показав, що процеси формування та виникнення цих явищ можна заздалегідь моделювати, застосовуючи метод побудови «дерева» відмов та помилок оператора людино-машинних систем у сільському господарстві.

ПОРЯДОК АТЕСТАЦІЇ РОБОЧИХ МІСЦЬ НА ВІДПОВІДНІСТЬ НОРМАТИВНИМ АКТАМ ПРО ОХОРОНУ ПРАЦІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Атестація робочих місць за умовами праці проводиться на підприємствах і в організаціях незалежно від форми власності й господарювання, де технологічний процес, використовуване обладнання, установки, прилади та апарати, сировина та матеріали є потенційними шкідливими та небезпечними виробничими факторами, що можуть несприятливо впливати на стан здоров'я працюючих, а також їхніх нащадків як зараз, так і в майбутньому.

Основна мета атестації полягає в регулюванні відносин між власником або уповноваженим органом і працюючим у сфері реалізації прав на здорові й безпечні умови праці, пільгове пенсійне забезпечення, пільги та компенсації за роботу у несприятливих умовах.

Атестація робочих місць передбачає:

- виявлення шкідливих та небезпечних факторів і причин формування несприятливих умов праці;
- санітарно-гігієнічне дослідження факторів виробничого середовища, важкості й напруженості трудового процесу на робочому місці;
- комплексну оцінку факторів виробничого середовища і характеру праці на відповідність їх характеристик стандартам безпеки праці, будівельним та санітарним нормам і правилам;
- визначення ступеню шкідливості і небезпечності праці та її характеру за гігієнічною класифікацією;
- обґрунтування віднесення робочого місця до категорії зі шкідливими (особливо шкідливими), важкими (особливо важкими) умовами праці;
- визначення права працівників на пільгове пенсійне забезпечення за роботу у несприятливих умовах;
- визначення і реалізацію технічних і організаційних заходів, спрямованих на оптимізацію умов та характеру праці.

Період переатестації визначається самим підприємством у колективному договорі, але не повинен перебільшувати 5 років. Відповідальність за своєчасне та якісне проведення атестації покладається на власника підприємства.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ПО АТЕСТАЦІЇ

Для організації та проведення атестації керівник підприємства видає наказ, в якому:

- зазначаються основа та завдання атестації;
- затверджуються склад, голова і секретар постійно діючої атестаційної комісії, визначаються її повноваження;
- визначаються терміни і графіки проведення підготовчих робіт у

структурних підрозділах підприємства ;

- визначаються взаємодія із зацікавленими державними органами і громадськими організаціями (експертизою умов праці, санітарно-епідеміологічною службою – СЕС);

- визначаються проектні чи науково-дослідні установи для науково-технічної оцінки умов праці і участі в розробці заходів що до усунення шкідливих виробничих факторів.

До складу атестаційної комісії рекомендується включити головних спеціалістів, працівників відділу кадрів, праці і заробітної плати, охорони праці, членів громадських організацій та інших.

Атестаційна комісія:

- здійснює організаційне і методичне керівництво та контроль за ходом проведення роботи на всіх етапах;

- формує правову і нормативно-довідкову базу і організує її вивчення;

- визначає і залучає необхідні організації для виконання спеціальних робіт;

- організує виготовлення планів розташування обладнання по кожному підрозділу з їх експлуатацією, визначає межу робочих місць (робочих зон) та надає їм відповідний номер;

- складає перелік робочих місць, що підлягають атестації;

- порівнює застосовуваний технологічний процес, склад обладнання, використовувані сировину і матеріали із передбаченими у проекті;

- визначає обсяг необхідних досліджень шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища та організує їх дослідження;

- прогнозує та виявляє наявність шкідливих і небезпечних факторів на робочих місцях;

- встановлює згідно з Єдиним тарифно-кваліфікаційним довідником (ЄТКД) відповідність найменування професій і посад працівників, зайнятих на цих робочих місцях, характеру фактично виконуваних робіт;

- складає Карту умов праці на кожне враховане робоче місце або групу аналогічних робочих місць (додаток 1);

- проводить атестацію і складає перелік робочих місць, виробництв, професій та посад з несприятливими умовами праці;

- уточнює діючі і вносить пропозиції на встановлення нових пільг і компенсацій залежно від умов праці, визначає втрати на ці цілі;

- організує розробку заходів щодо покращання умов праці і оздоровлення працівників.

3. ВИВЧЕННЯ ФАКТОРІВ ВИРОБНИЧОГО СЕРЕДОВИЩА І ТРУДОВОГО ПРОЦЕСУ

У ході вивчення факторів виробничого середовища і трудового процесу необхідно визначити:

- характерні для конкретного робочого місця виробничі фактори, які підлягають дослідженням (гр. 2 Карти);

- нормативне значення (ГДК, ГДР) параметрів виробничого середовища

і трудового процесу, використовуючи Державні міжгалузеві і галузеві нормативні акти про охорону праці (НПАОП) та міждержавні стандарти України (ДСТУ) – стандарти (системи стандартів безпеки праці), правила, норми, положення і статuti, інструкції, керівництва або вказівки, вимоги, рекомендації, технічні умови безпеки, переліки та інші нормативні акти (гр. 4 Карти).

У разі обмеження можливості проведення таких досліджень або розрахунків факторів виробничого середовища дозволяється, як виняток, застосування методу експрес-оцінки стану умов праці за критеріями, які приведені в додатку 2.

4. ПРИНЦИПИ ТА ОСНОВИ ГІГІЄНИЧНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ПРАЦІ

В основу гігієнічної класифікації праці покладені наявність та вираженість шкідливих факторів виробничого середовища, рівні важкості й напруженості трудового процесу.

Принцип диференціації умов та характеру праці передбачає визначення ступеню відхилення параметрів виробничого середовища і трудового процесу від діючих гігієнічних нормативів та вплив їх на здоров'я працівників. За цими показниками виділяються три класи умов та характеру праці:

I клас – оптимальні – умови та характер праці, за яких виключені несприятливий вплив на здоров'я працівників небезпечних та шкідливих виробничих факторів, створюються передумови для збереження високого рівня працездатності (відсутність або відповідність рівням, прийнятим як безпечні для населення);

II клас – допустимі – умови та характер праці, за яких рівень небезпечних та шкідливих виробничих факторів не перебільшує встановлених гігієнічними нормативами на робочих місцях, а можливі функціональні зрушення, викликані трудовим процесом, відновлюються під час регламентованого відпочинку на протязі робочого дня або домашнього відпочинку до початку робочої зміни і не справляють несприятливого впливу у найближчому та віддаленому періоді на стан здоров'я працівників та їх нащадків;

III клас – шкідливі та небезпечні – умови та характер праці, за яких внаслідок порушення санітарних норм та правил можливий вплив небезпечних та шкідливих факторів виробничого середовища із рівнями, що перевищують гігієнічні норми та психофізіологічні фактори виробничої діяльності, що викликають функціональні зміни організму, які можуть призвести до стійкого зниження працездатності або порушення здоров'я працівників.

Виділяється три ступеня шкідливих та небезпечних умов та характеру праці:

1 ступінь – умови та характер праці, що викликають функціональні зрушення, які при ранньому виявленні і після припинення впливу мають оборотний характер;

2 ступінь – умови та характер праці, що викликають стійкі функціональні зрушення, що сприяють зросту показників захворюваності з тим часовою втратою працездатності і, в окремих випадках, з'явленню прикмет або легких форм професійних захворювань;

3 ступінь – умови та характер праці з підвищеною небезпекою розвитку професійних захворювань та підвищеною захворюваністю з тимчасовою втратою працездатності.

При наявності двох або більше шкідливих та небезпечних виробничих факторів трудової діяльності умови праці оцінюються за їх сукупним впливом.

Класифікація не включає робіт, що виконуються в екстремальних умовах, за яких умови та характер праці створюють високий ризик виникнення тяжких форм гострих професійних уражень, каліцтв, загрозу для життя.

5. ГІГІЄНІЧНА ОЦІНКА УМОВ ПРАЦІ

Оцінка результатів лабораторних досліджень (інструментальних вимірів) проводиться шляхом порівняння фактично визначеного значення параметру з нормативним (по окремих факторах).

Ступінь шкідливості і небезпечності кожного фактора виробничого середовища і трудового процесу (гр. 6...8 Карти) тільки третього класу визначається за критеріями, встановленими гігієнічною класифікацією праці № 4137–86 (додаток 3).

Визначається тривалість (відсоток від тривалості робочої зміни) дії виробничого фактора (гр. 9 Карти).

Бали встановлені по ступеню шкідливості факторів і важкості робіт, коректуються за формулою:

$$X_{\phi} = xT,$$

де x – ступінь (бал) шкідливості фактора чи важкості робіт по результатах вимірів та інших оцінок (гр. 6, 7, 8 Карти);

T – частина зміни, на протязі якої діє фактор, що розглядається (гр. 9 Карти).

Розмір доплати в залежності від фактичного стану умов праці встановлюється керівником підприємства (установи, організації) за погодженням з профспілками у відповідності з додатком 4.

При наявності в повітрі робочої зони двох і більше шкідливих речовин різнонаправленої дії кожному з них потрібно врахувати самостійним фактором, який підлягає кількісній оцінці.

При наявності в повітрі робочої зони двох і більше шкідливих речовин різнонаправленої дії відношення фактичних концентрацій кожної з них до встановлених для них ГДК підсумовуються. Якщо сума відношень перевищує одиницю, то ступінь шкідливості даної групи речовин визначається виходячи з величини цього перевищення з урахуванням класу небезпечності найбільш токсичної речовини групи, а вся група оцінюється як одна речовина.

Концентрація шкідливих речовин однонаправленої дії визначається за ГОСТ 12.1.005–88.

Оцінка умов праці при наявності двох і більше шкідливих і небезпечних виробничих факторів здійснюється за найбільшим високим класом і ступенем.

6. ОЦІНКА ТЕХНОЛОГІЧНОГО ТА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО РІВНЯ РОБОЧОГО МІСЦЯ

Оцінка технічного рівня робочого місця проводиться шляхом аналізу:

- відповідності технологічного процесу, будівель і споруд проектам обладнання, нормативно-технічній документації, а також характеру та обсягу виконуваних робіт, оптимальності технологічних режимів;

- технологічної оснащеності робочого місця (наявності технологічної оснастки та інструменту, контрольно-вимірювальних приладів та їх технологічного стану, забезпеченості робочого місця підйомно-транспортними засобами);

- відповідності технологічного процесу або обладнання, оснастки, інструменту і засобів контролю вимогам стандартів безпеки та нормам охорони праці;

- впливу технологічного процесу, що відбувається на інших робочих місцях.

При оцінці організаційного рівня робочого рівня аналізується:

- раціональність планування (відповідність площі, яка зайнята робочим місцем, нормами технологічного проектування та раціонального розміщення обладнання та оснастки), а також відповідність його стандартам безпеки, санітарним нормам і правилам;

- забезпеченість працівників спецодягом і спецвзуттям, засобами колективного і індивідуального захисту та їх відповідність стандартам безпеки праці і встановленим нормам;

- організація роботи захисних споруд, пристроїв, контрольних приладів.

7. АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ

Робоче місце з умов праці оцінюється з урахуванням впливу всіх факторів виробничого середовища і трудового процесу на працівників, передбачених гігієнічною класифікацією праці (розділ I Карти), сукупних технічного і організаційного рівня умов праці (розділ II Карти), ступеня ризику пошкодження здоров'я.

На основі комплексної оцінки робочі місця відносяться до трьох видів умов праці:

- з особливо шкідливими та особливо важкими умовами праці;

- зі шкідливими та важкими умовами праці,

- зі шкідливими умовами праці та заносяться до розділу III Карти.

Право на пенсію на пільгових умовах визначається за показниками, що наведені в додатку 5, інші пільги і компенсації залежно від умов праці визначаються за діючими нині законодавчими актами.

За оцінку умов праці керівників та спеціалістів приймається оцінка умов праці керівних працівників, якщо вони зайняті виконанням робіт в умовах, передбачених Списками № 1 і 2 їх підлеглих протягом робочого дня. Під повним робочим днем слід розуміти виконання робіт, передбачених Списками, не менше 80% робочого часу, що має підтверджуватись відповідними документами.

За документами атестації визначаються невідкладні заходи щодо покращання умов і безпеки праці, які не потребують для їх розробки і впровадження залучення сторонніх організацій і фахівців (розділ IV Карті).

За результатами атестації складається перелік:

- робочих місць, виробництв, робіт, професій і посад, працівникам яких підтверджене право на пільги і компенсації, передбачені законодавством, а також за рахунок коштів підприємства згідно зі статтею 26 Закону України "Про підприємства" і статтею із Закону України "Про пенсійне забезпечення";

- робочих місць з несприятливими умовами праці, на яких необхідно здійснити першочергові заходи щодо їх покращання.

Витяги з наказу додаються до трудової книжки працівників, професії і посади яких внесені до переліку.

Матеріали атестації робочих місць є документами суворої звітності і зберігаються на підприємстві протягом 50 років.

КАРТА УМОВ ПРАЦІ

Підприємство _____

№ робочого місця _____

Професія (посада) _____

Код по ЄТКД, КД _____

Виробництво _____

(повне найменування)

Цех _____

Номери аналогічних робочих місць _____

Оцінка факторів виробничого середовища і трудового процесу

№ п\п	Фактори виробничого середовища і трудового	Дата дослідження	ГДР ГДК	Фактичне значення	3 клас шкідливі і небезпечні умови і характер праці			Тривалість дії фактора, %	Примітка Хф
					ступінь				
					I	II	III		
					бали				
1	2	3	6	7	8	9	10		
1	Шкідливі хімічні речовини								
	1 клас безпеки								
	2 клас безпеки								
	3-4 клас безпеки								
2	Пил переважно фіброгенної дії								
3	Вібрації (загальна і локальна)								
4	Шум, дБ								
5	Інфразвук								
6	Ультразвук								
7	Неіонізуючі випромінювання								
	- радіочастотний діапазон								
	- діапазон промислових частот								
	- оптичний діапазон (лазерне випромінювання)								
8	Мікроклімат у приміщенні:								

	- температура повітря, °С								
	- швидкість руху повітря, м/с								
	- відносна вологість повітря, %								
	- інфрачервоне випромінювання Вт/м2								
9	Температура зовнішнього повітря під час роботи на відкритому повітрі, °С								
	- влітку								
	- зимою								
10	Атмосферний тиск								
11	Біологічні фактори:								
	Макроорганізми								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3-4 клас небезпеки								
	Мікроорганізми								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3-4 клас небезпеки								
	Білкові препарати								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3-4 клас небезпеки								
	Природні компоненти організму (амінокислоти, вітаміни)								
	1 клас небезпеки								
	2 клас небезпеки								
	3-4 клас небезпеки								
12	Важкість праці								
	Динамічна робота:								
	- потужність								

	зовнішньої роботи (Вт), при роботі за участю м'язів нижніх кінцівок і тулуба								
	- теж саме при роботі за переважною участю м'язів плечового поясу								
	- маса піднімання і переміщення вантажу, кг								
	- дрібні стереотипні рухи кистей і пальців рук (кількість за зміну)								
	Статичне навантаження (Кгс):								
	- величина навантаження за зміну								
	при утриманні вантажу:								
	- однією рукою								
	- двома руками								
	- за участю м'язів тулуба і ніг								
13	Робоча поза								
	Нахили тулуба, переміщення в просторі (переходи, обумовлені тех. процесом)								
14	Напруженість праці								
	Увага:								
	- тривалість зосередження (% до тривалості зміни)								
	- щільність сигналів у середньому за годину								
	Напруженість								

	аналізаторних функцій								
	- зору (категорія зорових робіт зі СНиП П-479)								
	- слуху (при виробничій потребі сприйняття мови або диференціювання сигналів)								
	Емоційна і інтелектуальна напруженість								
	Одноманітність:								
	- кількість елементів у багаторазово повторюваних операціях								
	- тривалість виконання повторюваних операцій (в секундах)								
	- час спостереження за ходом виробничого процесу без активних дій (% до тривалості зміни)								
15	Змінність								
16	Кількість факторів								

1. Гігієнічна оцінка умов праці

2. Оцінка технічного та організаційного рівня

3. Атестація робочого місця

4. Рекомендації щодо покращення умов праці, їх економічне обґрунтування

5. Пільги і компенсації

Пільги	Діючі	Запропоновані	Витрати
Пенсійне забезпечення			

Доплати			
Додаткові відпустки			
Та інше			

Голова експертно-технічної комісії _____

Члени експертно-технічної комісії _____

З атестацією ознайомлені _____

Критерії для експрес-оцінки умов праці

Фактори	Опис виробничих ситуацій	
	I ступінь(1 бал)	II ступінь (2 бала)
Шкідливі хімічні речовини	а) Повітря на робочому місці забруднюється речовинами 1-2 класів небезпеки (пари чи газы, аерозолі чи суміш парів і аерозолів); є витяжна вентиляція (місцева чи загальна)	Повітря на робочому місці забруднюється речовинами 1-2 класів небезпеки; витяжна вентиляція відсутня
	б) Повітря на робочому місці забруднюється речовинами 3-4 класів небезпеки; витяжна вентиляція відсутня	—
Пил	а) Повітря забруднюється пилом, насичене SiO ₂ , при наявності витяжної вентиляції	Повітря забруднюється пилом, насичене SiO ₂ , при відсутності витяжної вентиляції
	б) Повітря забруднюється пилом, яке не містить SiO ₂ , при відсутності витяжної вентиляції	—

КРИТЕРІЇ ДЛЯ ОЦІНКИ УМОВ ПРАЦІ

(Витяг з класифікації умов та характеру праці за ступенями шкідливості і небезпечності, важкості і напруженості*)

№ п\п	Фактори виробничого середовища і трудового процесу	III клас - умови шкідливі і небезпечні умови і характер праці		
		I ступінь (1 бал)	II ступінь (2 бала)	III ступінь (3 бала)
1	2	3	4	5
1	Шкідливі хімічні речовини:	Перевищення ГДК		
	1 клас небезпеки	до 2 разів	2,1-4 разів	більше 4 разів
	2 клас небезпеки	до 3 разів	3,2-5 разів	більше 5 разів
	3-4 класи небезпеки	до 4 разів	4,1-6 разів	більше 6 разів
2	Пил переважно фіброгенної дії	Перевищення ГДК		
		до 2 разів	2,1-5 разів	більше 5 разів
3	Вібрація (загальна і локальна)	Перевищення ГДР		
		до 10 дБА	10-15 дБА	більше 15 дБА
4	Шум	Перевищення ГДР		
		до 10 дБА	10-15 дБА	більше 15 дБА
5	Інфразвук	вище ГДР	–	–
6	Ультразвук	вище ГДР	–	–
7	Неіонізуюче випромінювання: - радіочастотний діапазон; - діапазон промислової частоти; - оптичний діапазон (лазерне випромінювання)	вище ГДР вище ГДР вище ГДР	– – –	– – –
8	Мікроклімат у приміщенні: - температура повітря, °С	вище гранично допустимих значень у теплий період або нижче мінімальних допустимих значень у холодний період		
		до 4 °С	4,1-8 °С	вище 8 °С
	- швидкість руху повітря, м/с	вище рівня теплий і або нижче в теплий допустимих холодний мінімально період року величин в періоди року допустимих		
		до 3 разів	більше 3 разів	–
	- відносна вологість повітря, %	перевищення рівнів, допустимих санітарними нормами, в теплий період року		
		до 25%	більше 25%	–
	- інфрачервоне випромінювання, Вт/м ²	141-350 Вт/м ²	351-2800 Вт/м ²	вище 2800 Вт/м ²
9	Атмосферний тиск:			
	- влітку	до 32 °С	32-40 °С	вище 40 °С
	- зимою	–(10-14) °С	–(15-20) °С	нижче –20 °С
10	Атмосферний тиск:			
	- підвищений	1,3-1,8	1,9-3,0	більше 3,0
	- знижений (м над	1100-2000	2100-4000	вище 4000

	рівнем моря)			
11	Біологічні фактори:			
	Мікроорганізми	Перевищення ГДК		
	1 клас небезпеки	до 2 разів	2,1-4 разів	більше 4 разів
	2 клас небезпеки	до 3 разів	3,1-6 разів	більше 6 разів
	3-4 класи небезпеки	до 5 разів	5,1-10 разів	більше 10 разів
	Білкові препарати	Перевищення ГДК		
	1 клас небезпеки	до 2 разів	3,1-5 разів	більше 5 разів
	2 клас небезпеки	до 5 разів	5,1-10 разів	більше 10 разів
	3-4 класи небезпеки	до 10 разів	10,1-20 разів	більше 20 разів
	Природні компоненти організму (амінокислоти, вітаміни тощо)	Перевищення ГДК		
	1 клас небезпеки	до 5 разів	5,1-10 разів	більше 10 разів
	2 клас небезпеки	до 7 разів	7,1-15 разів	більше 15 разів
	3-4 класи небезпеки	до 10 разів	10,1-20 разів	більше 20 разів
12	Важкість праці:			
	Динамічна робота:			
	- потужність зовнішньої роботи (Вт)	90	–	–
	- при роботі за участю м'язів чоловіків	83	–	–
	- нижніх кінцівок і тулуба жінок	45	–	–
	- теж саме при роботі з переважною кількістю чоловіків	30,5	–	–
	- участю м'язів плечового поясу жінок	31-35	35	–
	- маса піднімання і переміщення чоловіками вантажів, кг	11-15	15	–
	- дрібні стереотипні рухи кистей пальців рук (кількість за зміну)	4001-60000	60001-80000	більше 80000
	Статичне навантаження:			
	- величина навантаження за зміну (кг*с) при утриманні вантажу:			
	а) однією рукою	43001-97000	вище 97000	
	б) двома руками	97001-208000	вище 208000	
	в) за участю м'язів тулуба і ніг	130001-260000	вище 260000	
13	Нахили тулуба			
	Перебування в нахиленому положенні	до 30° 25-50% тривалості зміни	за 30° понад 50% тривалості зміни	–
	Перебування у	до 25% тривалості зміни	понад 25% тривалості	–

	вимушеному положенні (на колінах, навпочіпки і т.п.)		зміни	
	Вимушені нахили	понад 30° 101-300 разів за зміну	понад 30° і більше 300 разів за зміну	–
	Переміщення в просторі (переходи, обумовленні технологічними процесами)	10,1-17 км за зміну	понад 17 км за зміну	–
14	Напруженість праці			
	Увага:			
	- тривалість зосередження (% до тривалості зміни)	вище 75	–	–
	- щільність сигналів у середньому за годину	вище 300	–	–
	Напруженість аналізаторних функцій:			
	- зору (категорія зорових робіт за СНиП П-4-79/85)	високоточна	особливо високоточна – з застосуванням оптичних приладів	–
	- слуху (при виробничій потребі сприйняття мови або диференціювання сигналів)	розбірливість слів і сигналів менше 70%	–	–
	Емоційна і інтелектуальна напруженість	вирішення важливих завдань в умовах дефіциту часу і інформації з підвищеною відповідальністю	особливий ризик, небезпека, відповідальність за безпеку інших осіб	–
	Одноманітність:			
	- кількість елементів у багаторазово повторюваних операціях	3-2	–	–
	- тривалість виконання повторюваних операцій (в секунду)	19-2	–	–
	- час спостережень за ходом виробничого процесу без активних дій (% тривалості зміни)	96 і більше	–	–
15	Змінність	нерегулярна змінність з роботою в нічну зміну	–	–

* Використана “Гигиеническая классификация труда” №4137-86

Розмір доплатив залежності від фактичного стану умов праці

При роботах	Хф, бали	Розмір доплати до тарифної ставки (окладу), %
- зі шкідливими та важкими умовами праці	до 2,0	4
	2,1- 4,0	8
	4,1-6,0	12
- з особливо шкідливими та особливо важкими умовами праці	6,1-8,0	16
	8,1-10,0	20
	більше 10,0	24

Фактори (показники) виробничого середовища, важкості і напруженості трудового процесу для підтвердження права на пільгове пенсійне забезпечення

1. Право на пенсію по старості на пільгових умовах підтверджується при наявності на робочому місці шкідливих і небезпечних виробничих факторів III класу умов і характеру праці за наявності одного з них відповідно до списків № 1 і 2:

За списком №1:

- 1) не менше двох факторів 3 ступеня відхилення від норм;
- 2) одного фактора 3 ступеня і трьох факторів 1 чи 2 ступеня відхилення від норм;
- 3) чотирьох факторів 2 ступеня відхилення від норм;
- 4) наявності в повітрі робочої зони однонаправленої дії 1 або 2 класу небезпеки.

За списком №2:

- 1) одного фактора 3 ступеня відхилення від норм;
- 2) трьох факторів 1 і 2 ступеня відхилення від норм;
- 3) чотирьох факторів 1 ступеня відхилення від норм.

2. Орієнтовані показники можуть бути використані при встановленні дострокових пенсій за рахунок коштів підприємств.

Примітка. Ці показники розроблені на підставі “Гігієнічної класифікації праці”, апробованих на підприємствах різних галузей господарства.

Література

1. Проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затверджений постановою Кабінету Міністрів від 1 серпня 1992 року №442.
2. Методичні рекомендації для проведення атестації робочих місць за умовами праці. Затверджені Міністерством праці України.
3. Постанова № 41. Затверджено Головним державним санітарним лікарем України В.Ф. Мариєвським 1.09.92 р.
4. Рекомендации по оценке условий труда на рабочих местах. – М.: 1990. – с. 17.

РОЗРОБКА ІНСТРУКЦІЙ З ОХОРОНИ ПРАЦІ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення встановлює вимоги до змісту, побудови і викладу інструкцій з охорони праці (далі – інструкції), визначає порядок опрацювання та введення в дію нових, перегляду та скасування чинних інструкцій.

Вимоги цього Положення є обов'язковими для всіх міністерств, інших органів виконавчої влади, підприємств, установ і організацій (далі – підприємства) незалежно від форм власності та видів їх діяльності;

1.2. Інструкція є нормативним актом, що містить обов'язкові для дотримання працівниками вимоги з охорони праці при виконанні ними робіт певного виду або за певною професією на робочих місцях, у виробничих приміщеннях, на території підприємства і будівельних майданчиках або в інших місцях, де за дорученням власника чи уповноваженого ним органу (далі – роботодавець) виконуються ці роботи, трудові чи службові обов'язки.

Інструкції поділяються на:

інструкції, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці;

примірні інструкції;

інструкції, що діють на підприємстві.

1.3. Інструкції, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці, розробляються для персоналу, який провадить вибухові роботи, обслуговує електричні установки та пристрої, вантажопідіймальні машини та ліфти, котельні установки, посудини, що перебувають під тиском, і для інших працівників, правила безпеки праці яких установлені міжгалузевими нормативними актами про охорону праці, затвердженими органами державного нагляду за охороною праці.

Ці інструкції затверджуються відповідними органами державного нагляду за охороною праці за узгодженням з міністерствами або іншими органами, до компетенції яких належить дана інструкція або окремі її вимоги, і їх дотримання є обов'язковим для працівників відповідних професій або при виконанні відповідних видів робіт на всіх підприємствах незалежно від їх підпорядкованості, форми власності та виду діяльності.

1.4. Примірні інструкції затверджуються міністерствами або іншими органами виконавчої влади, виробничими, науково-виробничими та іншими об'єднаннями підприємств, які мають відповідну компетенцію, за узгодженням з органами державного нагляду за охороною праці, до компетенції яких належить дана інструкція або окремі її вимоги, і Національним НДІ охорони праці. Ці інструкції можуть використовуватись як основа для розробки інструкцій, що діють на підприємстві.

1.5. Інструкції, що діють на підприємстві, належать до нормативних актів про охорону праці, чинних у межах конкретного підприємства. Такі інструкції розробляються на основі чинних державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці, примірних інструкцій та

технологічної документації підприємства з урахуванням конкретних умов виробництва та вимог безпеки, викладених в експлуатаційній та ремонтній документації підприємств-виготовлювачів обладнання, що використовується на даному підприємстві. Вони затверджуються роботодавцем і є обов'язковими для дотримання працівниками відповідних професій або при виконанні відповідних робіт на цьому підприємстві.

1.6. Інструкції повинні відповідати чинному законодавству України, вимогам державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці: правил, норм, стандартів, інших нормативних і організаційно-методичних документів про охорону праці, на основі яких вони розробляються.

1.7. Інструкції повинні містити тільки ті вимоги щодо охорони праці, дотримання яких обов'язкове самими працівниками. Порушення працівником цих вимог повинно розглядатися як порушення трудової дисципліни, за яке до нього може бути застосовано стягнення згідно з чинним законодавством.

Організація вивчення інструкцій працівниками забезпечується роботодавцем згідно з НПАОП 0.00-4.12-05 «Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці».

Постійний контроль за додержанням працівниками вимог інструкцій покладається на роботодавця.

Громадський контроль за додержанням всіма працівниками вимог інструкцій здійснюють трудові колективи через обраних ними уповноважених і професійні спілки в особі своїх виборних органів і представників.

2. ЗМІСТ І ПОБУДОВА ІНСТРУКЦІЙ

2.1. Кожній інструкції присвоюється назва і скорочене позначення (код, порядковий номер).

Інструкціям, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів, при їх включенні до Державного реєстру міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці присвоюються скорочені позначення, прийняті Держнаглядохоронпраці.

Примірним інструкціям, що затверджуються міністерствами чи іншими органами виконавчої влади та об'єднаннями підприємств, присвоюються скорочені позначення, прийняті Національним НДІ охорони праці.

Інструкціям, що розробляються і затверджуються на підприємствах, присвоюються порядкові номери службами охорони праці цих підприємств.

У назві інструкції стисло вказується, для якої професії або виду робіт вона призначена, наприклад: «Інструкція з охорони праці для електрозварника», «Примірна інструкція з охорони праці при роботі з ручним електроінструментом».

2.2. Включенню до інструкцій підлягають загальні положення щодо охорони праці та організаційні і технічні вимоги безпеки, що визначаються на основі:

чинного законодавства України про працю та охорону праці, стандартів,

правил, норм та інших нормативних і організаційно-методичних документів про охорону праці;

аналізу документів з охорони праці стосовно відповідного виробництва, професії (виду робіт);

характеристики робіт, що підлягають виконанню працівником конкретної професії відповідно до її кваліфікаційної характеристики;

вимог безпеки до технологічного процесу, виробничого обладнання, інструментів і пристроїв, що застосовуються при виконанні відповідних робіт, а також, вимог безпеки, що містяться в експлуатаційній та ремонтній документації і в технологічному регламенті;

виявлення небезпечних і шкідливих виробничих факторів, характерних для даної професії (виду робіт) як при нормальному протіканні процесу, так і при відхиленнях від оптимального режиму, визначення заходів та засобів захисту від них, вивчення конструктивних та експлуатаційних особливостей і ефективності використання цих засобів;

аналізу обставин та причин найбільш імовірних аварійних ситуацій, нещасних випадків та професійних захворювань, характерних для даної професії (виду робіт);

вивчення передового досвіду безпечної організації праці та виконання відповідних робіт, визначення найбезпечніших методів та прийомів їх виконання.

2.3. Вимоги інструкцій викладаються відповідно до послідовності технологічного процесу і з урахуванням умов, у яких виконується даний вид робіт.

2.4. Інструкції повинні містити такі розділи:

загальні, положення;

вимоги безпеки перед початком роботи;

вимоги безпеки під час виконання роботи;

вимоги безпеки після закінчення роботи;

вимоги безпеки в аварійних ситуаціях.

За необхідності в інструкції можна включити й інші розділи. Наприклад, у примірних інструкціях може бути передбачений розділ «Вступ», у якому відображаються відповідні положення законодавства України про працю та охорону праці, вказівки щодо порядку внесення змін і доповнень до цих інструкцій тощо.

Для розміщення матеріалів, які доповнюють основну частину інструкцій, ілюструють чи конкретизують її окремі вимоги, може бути включений розділ «Додатки». У цьому ж розділі може бути наведений перелік нормативних актів, на підставі яких розроблена інструкція.

2.5. Розділ «Загальні положення» повинен містити:

відомості про сферу застосування інструкції;

загальні відомості про об'єкт розробки: визначення робочого місця працівника даної професії (виду робіт) залежно від тривалості його перебування на ньому протягом робочої зміни (постійне чи непостійне); коротка характеристика технологічного процесу та обладнання, що

застосовується на цьому робочому місці, виробничій дільниці, в цеху;

умови і порядок допуску працівників до самостійної роботи за професією або до виконання відповідного виду робіт (вимоги щодо віку, стажу роботи, статі, стану здоров'я, проходження медоглядів, професійної освіти та спеціального навчання з питань охорони праці, інструктажів, перевірки знань тощо);

вимоги правил внутрішнього трудового розпорядку, що стосуються питань охорони праці для даного виду робіт або професії, а також відомості про специфічні особливості організації праці і технологічних процесів та про коло трудових обов'язків працівників даної професії (що виконують даний вид робіт);

характеристику основних небезпечних та шкідливих виробничих факторів для даної професії (виду робіт), особливості їх впливу на працівника;

перелік видів спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту, що належать до видачі працівникам даної професії (виду робіт) згідно з чинними нормами, із зазначенням стандартів або технічних умов на них;

вимоги санітарних норм і правил особистої гігієни, яких повинен дотримуватись працівник під час виконання роботи.

2.6. Розділ «Вимоги безпеки перед початком роботи» повинен містити:

порядок приймання зміни у випадку безперервної роботи, в тому числі при порушенні режиму роботи виробничого обладнання або технологічного процесу;

порядок підготовки робочого місця, засобів індивідуального захисту;

порядок перевірки справності обладнання, інструменту, захисних пристроїв небезпечних зон машин і механізмів, пускових, запобіжних, гальмових і очисних пристроїв, систем блокування та сигналізації, вентиляції та освітлення, знаків безпеки, первинних засобів пожежогасіння, виявлення видимих пошкоджень захисного заземлення (занулення) тощо;

порядок перевірки наявності та стану вихідних матеріалів (сировини, заготовок, напівфабрикатів);

порядок повідомлення роботодавця про виявлені несправності обладнання, пристроїв, пристосувань, інструменту, засобів захисту тощо.

2.7. Розділ «Вимоги безпеки під час роботи» повинен містити:

відомості щодо безпечної організації праці, про прийоми та методи безпечного виконання робіт, правила використання технологічного обладнання, пристроїв та інструментів, а також застереження про можливі небезпечні, неправильні методи та прийоми праці, які заборонено застосовувати;

правила безпечного поводження з вихідними матеріалами (сировиною, заготовками, напівфабрикатами), з готовою продукцією, допоміжними матеріалами та відходами виробництва, що становлять небезпеку для працівників;

правила безпечної експлуатації внутрішньоцехових транспортних і

вантажопідіймальних засобів і механізмів, тари; вимоги безпеки при вантажно-розвантажувальних роботах та транспортуванні вантажу;

вказівки щодо порядку утримання робочого місця в безпечному стані;

можливі види небезпечних відхилень від нормального режиму роботи обладнання та технологічного регламенту і способи їх усунення;

вимоги щодо використання засобів індивідуального та колективного захисту від шкідливих і небезпечних виробничих факторів;

умови, за яких робота повинна бути припинена (технічні, метеорологічні, санітарно-гігієнічні тощо);

вимоги щодо забезпечення пожежо- та вибухо-безпеки;

порядок повідомлення роботодавця про нещасні випадки чи раптові захворювання, факти порушення технологічного процесу, виявлені несправності обладнання, устаткування, пристроїв, інструменту, засобів захисту та про інші небезпечні та шкідливі виробничі фактори, що загрожують життю і здоров'ю працівників.

2.8. Розділ «Вимоги безпеки після закінчення роботи» повинен містити:

порядок безпечного вимикання, зупинення, розбирання, очищення і змащення обладнання, пристроїв, машин, механізмів та апаратури, а при безперервному процесі – порядок передачі їх черговій зміні;

порядок здавання робочого місця;

порядок прибирання відходів виробництва;

вимоги санітарних норм і правил особистої гігієни, яких повинен дотримуватись працівник після закінчення роботи;

порядок повідомлення роботодавця про всі недоліки, виявлені у процесі роботи.

2.9. Розділ «Вимоги безпеки в аварійних ситуаціях» повинен містити:

відомості про ознаки можливих аварійних ситуацій, характерні причини аварій (вибухів, пожеж тощо);

відомості про засоби та дії, спрямовані на запобігання можливим аваріям;

порядок дій, особисті обов'язки та правила поведінки працівника при виникненні аварії згідно з планом її ліквідації, в тому числі у випадку її виникнення під час передачі-приймання зміни при безперервній роботі;

порядок повідомлення роботодавця про аварії та ситуації, що можуть до них призвести;

відомості про порядок застосування засобів протиаварійного захисту та сигналізації;

порядок дій щодо надання першої медичної допомоги потерпілим під час аварії.

3. ВИКЛАДЕННЯ ТЕКСТУ ІНСТРУКЦІЙ

При викладенні тексту інструкції слід керуватися такими правилами:

текст інструкції повинен бути стислим, зрозумілим і не допускати різних тлумачень;

інструкція не повинна містити посилань на нормативні акти, вимоги

яких враховуються при її розробці. За необхідності ці вимоги відтворюються дослівно;

слід вживати терміни і визначення, прийняті в Законі України «Про охорону праці», ДСТУ «Охорона праці. Терміни та визначення», ДК «Державний класифікатор України. Класифікатор професій» та в інших нормативних актах;

у тексті інструкцій не допускається застосування не властивих для нормативних актів зворотів розмовної мови, довільних словосполучень, скорочення спів, використання для одного поняття різних термінів, а також іноземних слів чи термінів за наявності рівнозначних слів чи термінів в українській мові; допускається застосування лише загальноприйнятих скорочень і аббревіатур, а також заміна застосованих у даній інструкції словосполучень скороченням або аббревіатурою за умови повного відтворення цього словосполучення при першому згадуванні в тексті із зазначенням у дужках відповідного скорочення чи аббревіатури;

у тексті інструкції слід уникати викладу вимог у формі заборони, в при необхідності слід давати пояснення, чим викликана заборона; не повинні застосовуватися слова «категорично», «особливо», «обов'язково», «суворо» та ін., оскільки всі вимоги інструкції є однаково обов'язковими;

для наочності окремі вимоги інструкцій можуть бути ілюстровані малюнками, схемами, кресленнями тощо;

якщо безпека роботи обумовлена певними нормами (величини відстаней, напруги та ін.), то вони повинні бути наведені в інструкції.

4. ПОРЯДОК РОЗРОБКИ, ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТА ВВЕДЕННЯ ІНСТРУКЦІЙ В ДІЮ

4.1. Інструкції, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці.

4.1.1. Розробка, затвердження та введення в дію інструкцій, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці, здійснюються згідно з Положенням про опрацювання, прийняття, перегляд та скасування державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці і з урахуванням вимог цього Положення.

4.1.2. У разі неповного відображення в інструкції, що є державним міжгалузевим нормативним актом про охорону праці, вимог щодо охорони праці працівників, безпечного виконання робіт, умов безпечної експлуатації машин, механізмів, обладнання, установок і пристроїв, властивих для даного підприємства (дільниці, робочого місця), або за наявності в ній поряд з вимогами, обов'язковими для дотримання працівниками даного підприємства, вимог безпеки щодо робіт, не властивих для нього, роботодавець у порядку, встановленому п. 4.3.1 цього Положення, організовує розробку на основі цієї інструкції, з урахуванням конкретних умов підприємства, відповідної інструкції, що діє на підприємстві, і затверджує її за узгодженням з місцевими органами Держнаглядохоронпраці.

4.2. Примірні інструкції.

4.2.1. Примірні інструкції для працівників, зайнятих на роботах, що є провідними для певної галузі виробництва, регіону, виробничого, наукового виробничого чи іншого об'єднання підприємств, за винятком персоналу та працівників, зазначених у п. 1.3 цього Положення, розробляються базовими організаціями з питань нормотворчої діяльності в сфері охорони праці, науково-дослідними, проектно-конструкторськими і проектно-технологічними організаціями, регіональними навчально-методичними центрами (кабінетами) охорони праці, а також окремими підприємствами чи групами фахівців (далі – організація-розробник) під координацією і за методичною допомогою Національного науково-дослідного інституту охорони праці.

Призначення такої організації-розробника здійснюється міністерством чи іншим органом виконавчої влади, відповідним об'єднанням підприємств.

Примірні інструкції для працівників, які залучатимуться до виконання робіт за новими технологіями і впровадження нових технічних засобів виробництва, матеріалів, видів енергії та ін., опрацьовуються організаціями-розробниками цих технологій, засобів виробництва, матеріалів і підприємствами-виготовлювачами одночасно з розробкою відповідної технологічної, проектно-конструкторської, експлуатаційної та ремонтної документації і є невід'ємною складовою частиною цієї документації.

4.2.2. Розробка-примірних інструкцій здійснюється згідно з планами робіт з охорони праці, затвердженими міністерствами чи іншими органами виконавчої влади, відповідними об'єднаннями підприємств, а також на підставі наказів (розпоряджень) їх керівників.

4.2.3. Розробка примірних інструкцій здійснюється за такими основними стадіями:

розробка першої редакції проекту примірної інструкції і направлення його на відзив;

розробка остаточної редакції проекту примірної інструкції;

узгодження і подання остаточної редакції проекту примірної інструкції на затвердження і реєстрацію;

видання (тиражування) затвердженої примірної інструкції та її розповсюдження.

4.2.4. Проект примірної інструкції, розроблений у першій редакції і підписаний керівником організації-розробника, направляється на відзив підприємствам, для яких дана професія (вид роботи) є провідною згідно з переліком, затвердженим керівником служби охорони праці міністерства чи іншого органу виконавчої влади, об'єднання підприємств.

Зазначені підприємства складають і надсилають відповідний відзив на адресу організації-розробника у місячний термін з дня отримання проекту інструкції. Якщо відзив у зазначений термін не надіслано, вважається, що зацікавлене підприємство не має зауважень і пропозицій до проекту.

4.2.5. Організація-розробник узагальнює отримані відзиви, складає їх зведення і на підставі пропозицій та зауважень, що в них містяться, доопрацьовує проект примірної інструкції.

4.2.6. Доопрацьований з урахуванням відзивів проект примірної інструкції разом із зведенням відзивів подається на розгляд до відповідного міністерства чи іншого органу виконавчої влади, об'єднання підприємств.

За наявності суттєвих розбіжностей щодо проекту примірної інструкції організація-розробник розглядає їх та усуває згідно з поданими пропозиціями служби охорони праці цього органу (об'єднання).

4.2.7. У необхідних випадках орган (об'єднання), який затверджує проект примірної інструкції, може прийняти рішення про повернення його на доопрацювання чи проведення експертизи проекту відповідною компетентною організацією або власною експертною комісією.

У випадках, коли це доцільно, експерти від незалежних компетентних організацій можуть бути включені до складу експертної комісії, створеної цим органом (об'єднанням).

4.2.8. Розглянутий та завізований службою охорони праці зазначеного в п. 4.2.6 органу (об'єднання) проект примірної інструкції разом із зведенням відзивів подається організацією-розробником на узгодження до відповідних органів державного нагляду, до компетенції яких належить дана інструкція або окремі її вимоги, і до Національного НДІ охорони праці. Узгоджувальні органи розглядають проект примірної інструкції і надсилають організації-розробнику свої висновки в термін, що не перевищує одного місяця від дня одержання проекту.

У разі виникнення суттєвих зауважень щодо проекту примірної інструкції під час її узгодження організація-розробник забезпечує їх розгляд та врахування до подання інструкції на затвердження.

4.2.9. Узгоджена остаточна редакція проекту примірної інструкції (у чотирьох примірниках), підписана керівником організації-розробника, із зведенням відзивів та оригіналами документів, що підтверджують її узгодження, подається на затвердження до органу (об'єднання), на підставі плану роботи чи наказу (розпорядження) якого вона розроблена.

4.2.10. Розгляд узгодженої остаточної редакції проекту примірної інструкції та її затвердження міністерством чи іншим органом виконавчої влади або об'єднанням підприємств здійснюється в установленому ними порядку у термін, що не перевищує одного місяця від дня одержання проекту.

4.2.11. Примірні інструкції затверджуються наказом міністерства чи іншого органу виконавчої влади або об'єднання підприємств.

Титульний і заголовний аркуші примірної інструкції оформлюються згідно з додатками 1 і 2.

4.2.12. Міністерства та інші органи виконавчої влади і об'єднання підприємств ведуть облік затверджених ними примірних інструкцій в установленому ними порядку.

Крім того, затверджені примірні інструкції підлягають реєстрації з присвоєнням їм скорочених позначень у Національному НДІ охорони праці за поданням організацій-розробників у встановленому ним порядку, узгодженому з Держнаглядохоронпраці.

Контрольний примірник зареєстрованої примірної інструкції залишається у Національному НДІ охорони праці, один з примірників надсилається ним до редакції журналу «Охорона праці» для друку, інші примірники повертаються організації-розробнику та органу, який затвердив дану інструкцію.

4.2.13. Відомості про затвердження та видання зареєстрованих примірних інструкцій щоквартально публікуються в журналі «Охорона праці» та в інших виданнях органів державного нагляду за охороною праці за поданням Національного НДІ охорони праці.

4.2.14. Видання та розповсюдження примірних інструкцій у вигляді окремих брошур, односторонніх аркушів чи плакатів здійснюється редакцією журналу «Охорона праці» та іншими видавництвами в установленому порядку за рахунок коштів підприємств-замовників (користувачів) цих інструкцій.

4.3. Розробка, затвердження та введення в дію інструкцій на підприємстві.

4.3.1. Розробка, узгодження і затвердження інструкцій, що діють на підприємстві, здійснюються згідно з ДНАОП 0.00-8.03-93 «Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів, що діють на підприємстві» і з урахуванням вимог цього Положення.

4.3.2. Інструкції, що діють на підприємстві, розробляються відповідно до переліку інструкцій, який складається службою охорони праці підприємства за участю керівників підрозділів, служб головних спеціалістів (головного технолога, головного механіка, головного енергетика, головного металурга тощо), служби організації праці та заробітної плати.

Перелік необхідних інструкцій розробляється на підставі затвердженого на підприємстві штатного розпису відповідно до ДК 003-95 «Державний класифікатор України. Класифікатор професій».

Цей перелік, а також зміни чи доповнення до нього в разі зміни назви професії, впровадження нових видів робіт чи професій затверджуються роботодавцем і розсилаються в усі структурні підрозділи (служби) підприємства.

4.3.3. Загальне керівництво розробкою (переглядом) інструкцій на підприємстві покладається на роботодавця.

Роботодавець несе відповідальність за організацію своєчасної розробки (перегляду) та забезпечення всіх працівників необхідними інструкціями.

4.3.4. Розробка (перегляд) необхідних інструкцій, що діють на підприємстві, здійснюється безпосередніми керівниками робіт (начальник виробництва, цеху, дільниці, відділу, лабораторії та інших відповідних їм підрозділів підприємства), які несуть відповідальність за своєчасне виконання цієї роботи.

4.3.5. Здійснення систематичного контролю за своєчасною розробкою нових та відповідністю діючих на підприємстві інструкцій вимогам чинного законодавства, їх періодичним переглядом та своєчасним внесенням змін і доповнень до них, а також надання відповідної методичної допомоги

розробникам і організація придбання для них примірних інструкцій, стандартів ССБП та інших нормативно-технічних і організаційно-методичних документів про охорону праці покладається роботодавцем на службу охорони праці підприємства.

4.3.6. У разі використання примірної інструкції як основи для розробки інструкції, що діє на підприємстві, вона підлягає оформленню, узгодженню і затвердженню в порядку, встановленому пп. 4.3.1 і 4.3.9 цього Положення.

За необхідності до цієї інструкції вносяться зміни і доповнення стосовно конкретних умов даного підприємства (дільниці, робочого місця) і з урахуванням вимог нормативних актів, які набули чинності після затвердження відповідної примірної інструкції.

4.3.7. Для нових виробництв, що вводяться в дію вперше, допускається розробка тимчасових інструкцій, що діють на підприємстві. Тимчасові інструкції повинні відповідати вимогам цього Положення, а їх вимоги – забезпечувати безпечне здійснення технологічних процесів (робіт) і безпечну експлуатацію обладнання. Такі інструкції можуть розроблятися як за професіями, так і за видами робіт і вводяться в дію на термін до прийняття зазначених виробництв в експлуатацію державною приймальною комісією.

4.3.8. Інструкція, що діє на підприємстві, набуває чинності з дня її затвердження, якщо інше не передбачене наказом роботодавця.

Інструкція повинна бути введена в дію до впровадження нового технологічного процесу (початку виконання робіт), обладнання чи до початку роботи нового виробництва після відповідного навчання працівників.

4.3.9. Титульний аркуш, перша та остання сторінки інструкції, що діє на підприємстві, оформлюються згідно з додатками 3, 4, 5.

5. РЕЄСТРАЦІЯ, ОБЛІК І ВИДАННЯ ІНСТРУКЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Інструкції, які вводяться в дію на даному підприємстві, реєструються службою охорони праці в журналі реєстрації (додаток 6) в порядку, встановленому роботодавцем.

Введені в дію інструкції видаються (тиражуються) у вигляді брошур (для видачі працівникам на руки) або односторонніх аркушів чи плакатів (для вивішування на робочих місцях або виробничих дільницях).

Видача інструкцій керівникам структурних підрозділів (служб) підприємства провадиться службою охорони праці з реєстрацією в журналі обліку видачі інструкцій (додаток 7).

Інструкції видаються працівникам на руки безпосередніми керівниками робіт під розпис у журналі реєстрації інструктажів з питань охорони праці під час проведення первинного інструктажу або вивішуються на його робочому місці.

5.5. У кожного керівника структурного підрозділу (служби) підприємства повинен постійно зберігатись комплект інструкцій, необхідних у даному підрозділі (службі) для працівників усіх професій і видів робіт

даного підрозділу (служби), а також перелік цих інструкцій, затверджений роботодавцем.

На підприємствах, де структурні підрозділи відсутні, комплект інструкцій зберігається у роботодавця.

Крім того, повний комплект інструкцій зберігається у певному доступному для працівників місці, визначеному керівником структурного підрозділу (служби) підприємства з урахуванням забезпечення простоти та зручності ознайомлення з ними працівників.

5.6. Роботодавець безкоштовно забезпечує інструкціями працівників та керівників структурних підрозділів (служб).

6. ПЕРЕГЛЯД, ПРИПИНЕННЯ ЧИННОСТІ ТА СКАСУВАННЯ ІНСТРУКЦІЙ

6.1. Перегляд інструкцій, що належать до державних міжгалузевих нормативних актів про охорону праці та примірних інструкцій, проводиться в міру потреби, але не рідше одного разу на 10 років; перегляд інструкцій, що діють на підприємстві, в терміни, передбачені державними нормативними актами про охорону праці, на підставі яких вони опрацьовані, але не рідше одного разу на 5 років, а для професій або видів робіт з підвищеною небезпекою – не рідше одного разу на 3 роки.

6.2. Інструкції переглядаються до закінчення термінів, зазначених у п. 6.1 цього Положення:

- у разі зміни законодавства України про працю та охорону праці;

- у разі набуття чинності новими або переглянутими державними нормативними актами про охорону праці;

- за вказівкою директивних органів, вищестоящих організацій, органів державного управління і нагляду за охороною праці;

- у випадку аварійної ситуації або нещасного випадку, що викликали необхідність перегляду (зміни) інструкції;

- при впровадженні нових технологій, зміні технологічного процесу або умов праці, а також при впровадженні нових видів обладнання, машин, механізмів, матеріалів, апаратури, пристроїв та інструментів, видів енергії тощо.

В останньому випадку перегляд інструкції проводиться до зазначених впроваджень чи змін.

6.3. Перегляд, тимчасове припинення чинності та скасування інструкцій, що є державними міжгалузевими нормативними актами, та примірних інструкцій здійснюються у порядку, визначеному ДНАОП 0.00-4.14-94 «Положення про опрацювання, прийняття, перегляд та скасування державних міжгалузевих і галузевих нормативних актів про охорону праці», а інструкцій, що діють на підприємстві, - у порядку, визначеному ДНАОП 0.00-8.03-93 «Порядок опрацювання і затвердження власником нормативних актів, що діють на підприємстві».

6.4. Опрацювання, узгодження і затвердження змін до примірних інструкцій або прийняття нових примірних інструкцій за результатами перегляду чинних здійснюються в порядку, встановленому для примірних інструкцій, які розробляються вперше, згідно з п. 4.2 цього Положення.

ДОДАТКИ

Додаток 1
до пункту 4.2.11 Положення
про розробку інструкцій з
охорони праці

**Форма титульного аркуша
примірної інструкції з охорони праці**

(найменування міністерства чи іншого органу
виконавчої влади, об'єднання підприємств)

**ПРИМІРНА ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ**

(назва)

(місце видання)

Додаток 3
до пункту 4.3.9 Положення
про розробку інструкцій з
охорони праці

**Форма титульного аркуша інструкції
з охорони праці, що діє на підприємстві**

(повне найменування підприємства
із зазначенням підпорядкованості)

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____**

(назва)

(місце видання)

Додаток 2
до пункту 4.2.11 Положення
про розробку інструкцій з
охорони праці

**Форма заголовного аркуша
примірної інструкції з охорони праці**

УЗГОДЖЕНО	ЗАТВЕРДЖЕНО
_____ (найменування органу, який узгоджує)	Наказ _____ (найменування органу, який затверджує)
_____ (число, місяць, рік)	№ _____ (число, місяць, рік)
_____ (скорочене позначення)	
ПРИМІРНА ІНСТРУКЦІЯ З ОХОРОНИ ПРАЦІ	
_____ (назва)	
_____ (місце видання)	

Додаток 4
до пункту 4.3.9 Положення
про розробку інструкцій з
охорони праці

**Форма першої сторінки інструкції з охорони
праці, що діє на підприємстві**

(повне найменування підприємства із зазначенням підпорядкованості)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ _____
(посада роботодавця і
найменування підприємства)
№ _____
(число, місяць, рік)

**ІНСТРУКЦІЯ
З ОХОРОНИ ПРАЦІ № _____**

(назва)

(Текст інструкції)

Додаток 5
до пункту 4.3.9 Положення про розробку інструкцій з охорони праці

Форма останньої сторінки інструкції з охорони праці, що діє на підприємстві

(Текст інструкції)

_____ (посада керівника підрозділу /організації/ розробника) _____ (особистий підпис) _____ (прізвище, ініціали)

УЗГОДЖЕНО:

Керівник (спеціаліст) служби охорони праці підприємства _____ (особистий підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Юрисконсульт _____ (особистий підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Головний технолог* _____ (особистий підпис) _____ (прізвище, ініціали)

* У разі потреби проект інструкції узгоджується з іншими зацікавленими службами, підрозділами і посадовими особами підприємства, перелік яких визначає служба охорони праці.

Додаток 6
до пункту 5.1 Положення про розробку інструкцій з охорони праці

Журнал реєстрації інструкцій з охорони праці на підприємстві

№ п/п	Дата реєстрації	Найменування інструкції	Дата затвердження інструкції і введення її в дію	Код або номер інструкції	Плановий термін перегляду інструкції	Посада, прізвище, ініціали особи, яка проводила реєстрацію	Підпис особи, яка проводила реєстрацію
1	2	3	4	5	6	7	8

Формат А4 (210×297)

Додаток 7
до пункту 5.3 Положення про розробку інструкцій з охорони праці

Журнал обліку видачі інструкцій з охорони праці на підприємстві

№ п/п	Дата видачі	Код або номер інструкції	Найменування інструкції	Підрозділ (служба), якому видана інструкція	Кількість виданих примірників	Посада, прізвище, ініціали одержувача інструкції	Підпис одержувача інструкції
1	2	3	4	5	6	7	8

Формат А4 (210×29)